

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ
(ΠΜΣ-ΟΔΙΜ)

«ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ:
ΑΠΟ ΤΟΝ Ν.4412/2016 ΣΤΟΝ Ν.4782/2021.
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ»

«PUBLIC PROCUREMENTS:
FROM LAW 4412/2016 TO LAW 4782/2021.
CASE STUDY OF CRETE REGION»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΧΡΙΣΤΟΦΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΧΙΟΣ 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον υπεύθυνο καθηγητή μου κ. Χριστοφάκη Μανώλη για την πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη του, αλλά και για την άριστη συνεργασία μας. Ευχαριστώ επίσης, όλους τους καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οργάνωση και Διοίκηση για Μηχανικούς» για τον εμπλουτισμό των γνώσεων μου και την διεύρυνση των πνευματικών μου οριζόντων, την Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ για την βοήθεια και την υποστήριξή σε όλη την διάρκεια του ΜΠΣ. Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την στήριξη που μου παρείχε καθόλη την διάρκεια των σπουδών μου και όλους όσους συνέβαλαν στην προσπάθεια μου αυτή.

Είμαι η συγγραφέας αυτής της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και κάθε βοήθεια την όποια είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Τέλος, επιβεβαιώνω ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία γράφτηκε από εμένα προσωπικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	11
2.1 Έννοιες- Ορισμοί.....	11
2.2 Ο ρόλος των Δημοσίων Συμβάσεων	12
2.3 Γενικοί Κανόνες και Αρχές Δημοσίων Συμβάσεων	13
2.4 Στρατηγικές προτεραιότητες Δημοσίων Συμβάσεων	16
2.5 Οι Δημόσιες Συμβάσεις ως εργαλείο αναπτυξιακής πολιτικής.....	17
2.6 Ανταπόκριση των Δημοσίων Συμβάσεων στις ανάγκες του covid-19	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	20
3.1 Αντικείμενο Δημοσίων συμβάσεων	20
3.2 Κατηγορίες μεικτών συμβάσεων:.....	21
3.3 Όρια Δημοσίων Συμβάσεων.....	23
3.4 Μέθοδοι Υπολογισμού εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.....	23
3.5 Διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων	27
3.6 Δημοσιότητα και Διαφάνεια.....	34
3.7 Ειδικές Περιπτώσεις.....	34
3.9 Ηλεκτρονικά μέσα σύναψης δημοσίων συμβάσεων	36
3.10 Έννομη προστασία	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Ν.4412/2016 ΣΤΟΝ Ν.4782/2021.....	40
4.1 Ο Ν.4412/2016: Ενσωμάτωση Οδηγιών 2014/ΕΕ/24 και 2014/ΕΕ/25- Ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο	40

4.2	Η μετάβαση από τον Νόμο 4412/2016 στον Νόμο 4782/2021	41
4.3.	Ο Ν. 4782/2021: Αναμόρφωση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου.	42
4.3.1.	Κυριότερες αλλαγές στον Ν.4412/2016 από τον Ν.4782/2021.....	43
	Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης & Προθεσμίες για συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ.	44
	Προσφυγή στην διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση- Ρύθμιση ζητημάτων.	44
	Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς.....	45
	Απευθείας ανάθεση.	45
	E-marketplace – Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς	45
	Δημοσιότητα στην απευθείας ανάθεση.	46
	Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας.....	46
	Κατάργηση συνοπτικού διαγωνισμού.	46
	Συμβάσεις ήσσονος αξίας.....	46
	Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης και προθεσμίες για συμβάσεις κάτω των 60.000 ευρώ.....	47
	Εθνικό σύστημα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων- ΕΣΗΔΗΣ.....	47
	Κεντρικό ηλεκτρονικό μητρώο δημοσίων συμβάσεων- ΚΗΜΔΗΣ.....	48
	Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί.	48
	Ενιαίο ευρωπαϊκό έγγραφο σύμβασης- ΕΕΕΣ	48
	Αρχή εξέτασης προδικαστικών προσφυγών- ΑΕΠΠ	48
	Διαδικασία εξέτασης προδικαστικών προσφυγών- Σύνθεση κλιμακίων ΑΕΠΠ.	49
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ.....	50
5.1	Βασικά διοικητικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Κρήτης...	50
5.2	Βασικά δημογραφικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά	51
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ 2016-2021	54
6.1	Ανάλυση δεδομένων με βάση το ΕΣΗΔΗΣ και τους Ετήσιους Απολογισμούς της Περιφέρειας Κρήτης	54

6.2. Ανάλυση δεδομένων με βάση τη ΕΒΔΔΗΣΥ- ΕΑΑΔΗΣΥ	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	78

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσουμε τις αλλαγές που επέφερε στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων η μετάβαση από τον Νόμο 4412/2016 στον Νόμο 4782/2021 μέσα από τον πρίσμα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η συγκεκριμένη εργασία αφορά την μελέτη περίπτωσης των δημοσίων συμβάσεων στην περιοχή της Κρήτης και χωρίζεται σε δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Στο θεωρητικό μέρος, αποσαφηνίζονται οι βασικές έννοιες των δημοσίων συμβάσεων, οι αρχές που τις διέπουν, ο ρόλος τους, η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη, η ανταπόκριση τους κατά την περίοδο της πανδημίας, τα όρια, ο υπολογισμός της αξία τους, τα είδη των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και η έννομη προστασία. Στο ερευνητικό μέρος, γίνεται συγκριτική ανάλυση των δεδομένων που παίρνουμε για τις δημόσιες συμβάσεις στην Κρήτη, μέσα από έγκυρες βάσεις. Συμπεραίνουμε, ότι μέσα από τις τροποποιήσεις του νέου νομοθετικού πλαισίου προωθείται η απλούστευση και η επιτάχυνση των διαδικασιών σύναψης των δημοσίων συμβάσεων σε όλο το φάσμα τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μεταρρύθμιση στις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων που ξεκίνησε στην χώρα μας με τον Νόμο 4412/2016 και συνεχίστηκε με την τροποποίηση του από τον Νόμο 4782/2021 αποτελεί ορόσημο στο πεδίο διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων, για τις επιμέρους διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων σε ένα ενιαίο νομοθετικό κέλυφος, ανεξάρτητα από την αναθέτουσα αρχή ή φορέα, ανεξάρτητα από το είδος και την αξία της σύμβασης. Η συμβολή των δημοσίων συμβάσεων είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας¹. Συγκεκριμένα: «...Οι συμβάσεις αντιστοιχούν σε όγκο συναλλαγών ύψους 2,448 τρισεκατομμυρίων ευρώ, γεγονός που μαρτυρά ότι οι ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις αποτελούν σημαντική κινητήρια δύναμη για την οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την καινοτομία. Η δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις που εγκρίθηκε το 2014 από το Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή επιτροπή προσθέτει 2,88 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως στο ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, οι οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις έχουν οδηγήσει σε αύξηση της συνολικής αξίας των αναθέσεων από λιγότερα από 200 δισεκατομμύρια ευρώ σε περίπου 525 δισεκατομμύρια ευρώ» (Europol, 2021)². Σε αυτή την Μεταπτυχιακή εργασία θα αναλύσουμε τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την εφαρμογή τους στην Περιφέρεια Κρήτης. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στην μεθοδολογία της έρευνας που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της εργασίας. Έπειτα, στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αποσαφήνιση βασικών εννοιών των δημοσίων συμβάσεων, αναφορά στους στόχους που εξυπηρετούν και στις κατηγορίες τους, στην συμβολή τους στην ανάπτυξη και την ανταπόκριση τους στην πανδημία. Στην συνέχεια, στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων άνω και κάτω των ορίων, τα κατώτατα όρια, οι μεικτές συμβάσεις, ο τρόπος υπολογισμού της αξίας της σύμβασης, τα είδη των συμβάσεων κάτω των ορίων, οι ειδικές κατηγορίες συμβάσεων, οι διαδικασίες δημοσιότητας και διαφάνειας, οι διαδικασίες και τα μέσα σύναψης των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, τα δυναμικά συστήματα αγορών, οι κατάλογοι, το e- Certis, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης, η έννομη προστασία, η έννοια και ο ρόλος της Αρχής Προδικαστικών Προσφυγών και τα ένδικα βοηθήματα. Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην διάρθρωση και στην σκοπιμότητα των Νόμων Ν.4412/2016 και Ν.4782/2021 και στην μετάβαση από τον Ν.4412/2016 στον Ν.4782/2021. Το πέμπτο κεφάλαιο, αφορά την μελέτη των βασικών

¹ Pitcher, B. 2020, EU public procurement policy: the economic crisis as trigger for enhanced harmonization, Journal of European Intergration, vol.42, no.4, p.509-525.

² Βλ. Ευρωκοινοβούλιο, Δημόσιες Συμβάσεις: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/34/>

κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας Κρήτης. Στο έκτο κεφάλαιο, εξετάζεται ο αριθμός των προσφορών των διενεργούντων έργων, ο αριθμός των συμβάσεων που συνήφθησαν ανα τύπο και είδος σύμβασης και η αξία των συμβάσεων ανά τύπο και είδος σύμβασης στην Περιφέρεια Κρήτης μέσα από τα στοιχεία του ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ, ΕΑΑΔΗΣΥ, η κατανομή των έργων και η αξιοποίηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων μέσα από τα Σχέδια Δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Η έρευνα αφορά τη χρονική περίοδο 2016-2021. Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της Μεταπτυχιακής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Εργασία, πραγματεύεται το θεσμικό πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων όπως διαμορφώνεται σήμερα, μετά την μετάβαση από τον νόμο 4412/2016 που ήταν ένας νόμος προσαρμογής των Ευρωπαϊκών οδηγιών 24/ΕΕ/2014 και 25/ΕΕ/2014, στην Εθνική Νομοθεσία της χώρας, στον νόμο 4782/2021 που αναμορφώνει το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας όπως το γνωρίζαμε μέχρι σήμερα. Η συγκεκριμένη μελέτη εστιάζει στις αλλαγές που έχει επιφέρει ο νέος νόμος στις δημόσιες συμβάσεις έργων μελετών και προμηθειών και την συνεισφορά του στην απλοποίηση, την επιτάχυνση και την αναμόρφωση των διαδικασιών. Συγκεκριμένα, θα μελετήσουμε το κομμάτι της διενέργειας διαγωνισμών δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στην Περιφέρεια Κρήτης κατά την περίοδο 2016-2021. Σκοπός της μελέτης είναι να εξετάσουμε την πορεία των διαγωνισμών από την εφαρμογή του Ν.4412/2016 μέχρι σήμερα μετά την τροποποίηση του από τον νόμο 4782/2021 μέσα από μια διαχρονική ανάλυση. Στόχος είναι να διερευνήσουμε την αποτελεσματικότητα, την απόδοση και την συμμετοχή στις διαδικασίες διενέργειας των δημοσίων διαγωνισμών, την κατανομή των δημοσίων επενδύσεων των δημοσίων έργων και να εξετάσουμε την συμβολή των αλλαγών στο προγράμμα δημοσίων επενδύσεων και στην ανάπτυξη της Κρήτης. Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Στο θεωρητικό, αποσαφηνίζονται βασικές έννοιες δημοσίων συμβάσεων, οι βασικές αρχές που τις διέπουν, ο σκοπός και η στρατηγική τους, ο ρόλος και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της αξιοποίησης των πόρων και η ανταπόκριση τους στην περίοδο της πανδημίας. Επίσης, αναλύονται οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (ανοικτή/ κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστικός διάλογος, συμπράξεις καινοτομίας), συμβάσεων κάτω των όριων (απευθείας ανάθεση, e-marketplace, συμβάσεις ήσσονος αξίας), συμβάσεων ειδικών περιπτώσεων (in house, διαγωνισμοί μελετών), ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων (Δυναμικά συστήματα, ηλεκτρονικοί κατάλογοι) και οι διαδικασίες για την έννομη προστασία. Για την ανάλυση του Ν.4412/2016 και τις παρεμβάσεις που έγιναν από τον Ν.4782/2021 στις διαδικασίες αυτές, αντλήθηκαν πηγές από τις βάσεις δεδομένων της ιστοσελίδας του εθνικού τυπογραφείου, από τις οδηγίες της ΕΕ από την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, άλλοι οδηγοί από την ιστοσελίδα του ΟΕCD και πολλές πληροφορίες από τις ιστοσελίδες των Υπουργείων. Στο ερευνητικό κομμάτι, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος³ της διαχρονικής συγκριτικής ανάλυσης των δεδομένων, που αντλήθηκαν από τις βάσεις δεδομένων του

³ MAPS-Methodology of Assessing Procurement Systems, Section III- Assessment of Public Procurement system. (2021).

ΕΣΗΔΗΣ, της Περιφέρειας Κρήτης και του ΕΑΑΔΗΣΥ. Συγκεκριμένα, τους ετήσιους απολογισμούς και τα σχέδια δράσης της Περιφέρειας Κρήτης, τα ετήσια δελτία του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) για την χρονική περίοδο 2016-2021, και τις καταχωρήσεις για τις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων στην περιφέρεια μας, από την Εθνική Βάση Δεδομένων για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΕΒΔΔΗΣΥ), που βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ). Στην έρευνα, δεν χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων για τις δημόσιες συμβάσεις, γιατί δεν υπάρχουν δεδομένα για την Ελλάδα. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιήθηκαν οι βασικοί ποσοτικοί δείκτες⁴⁵ για την εφαρμογή των κανόνων στις δημόσιες συμβάσεις, το πλήθος ανατιθέμενων συμβάσεων, η συνολική αξία των ανατιθέμενων συμβάσεων, το πλήθος των προσφορών των διενεργούντων έργων και η συνολική αξία των διενεργούντων έργων στην περιφέρεια Κρήτης. Επιλέξαμε να μελετήσουμε τους παραπάνω δείκτες γιατί για αυτά τα δεδομένα βρέθηκαν περισσότερα στοιχεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, για να αναλυθούν τα στοιχεία διαχρονικά και να δούμε πως η εφαρμογή του νέου νόμου επηρέασε την πορεία των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την ανάπτυξη της περιφέρειας Κρήτης και να εντοπιστούν ζητήματα και αδυναμίες κατά την εφαρμογή του νέου νόμου.

⁴ Nogues. A.A, Mendes, N.F 2020, Measuring public procurement rules and practices. Benchmarking a recurrent infrastructure contract. ed. Policy research working papers, WBG, Washigton, no.9651, p. 1-39.

⁵ Βλ. Αρ. αποφ. 70362/2021, ΦΕΚ 2802/Β’/30.06.2021 «Καθορισμός λεπτομερειών για τη σύνταξη έκθεσης παρακολούθησης της εφαρμογής των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων της παρ. 2 του άρθρου 340 ν. 4412/2016 (Α’ 147).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

2.1 Έννοιες- Ορισμοί

Οι δημόσιες αρχές συνάπτουν συμβάσεις προκειμένου να διασφαλίσουν την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών. Όταν αναφερόμαστε στον όρο «Δημόσιες συμβάσεις» εννοούμε όλες εκείνες τις διαδικασίες και τα μέσα που αξιοποιούν οι δημόσιες αρχές για να αγοράζουν, για να εκτελούν έργα, μελέτες, αγαθά ή υπηρεσίες από εταιρείες.

Δημόσιες συμβάσεις και Δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών νοούνται:

«..οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθέτοντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών» (άρθρο2, περ.5 Ν.4412/16)⁶

Συμβάσεις παραχώρησης νοούνται:

Οι συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς ανάμεσα «σε αναθέτοντα φορέα ή φορείς, σε οικονομικό φορέα ή φορείς», με σκοπό την εκτέλεση έργων ή παροχή υπηρεσιών με αντάλλαγμα το αποκλειστικό δικαίωμα της εκμετάλλευσης τους με ή χωρίς καταβολή πληρωμής. Εξαιρούνται από την εφαρμογή οι συμβάσεις που υπάγονται στο πεδίο της άμυνας, ασφάλειας, ύδωρ, ενέργεια.

Οικονομικός φορέας⁷ νοείται:

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ένωση αυτών των προσώπων ή φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων επιχειρήσεων που θα προσφέρει στην αγορά εκτέλεση εργασιών και έργου, προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών.

Αναθέτουσες αρχές νοούνται:⁸

⁶ Όπως αναφέρεται ο όρος «δημόσιες συμβάσεις» και «δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών», στην περίπτωση 5, της παραγράφου 1, του άρθρου 2: Ορισμοί-εξουσιοδοτική διάταξη, του Ν.4412/2016.

⁷ Άρθρο 2, περ.11 Ν.4412/2016 «Ορισμοί».

Το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις τους.

Αναθέτοντες φορείς νοούνται:⁹

Οι αναθέτουσες αρχές ή επιχειρήσεις που ασκούν μια από τις δραστηριότητες που αφορούν: «την παραγωγή, την τροφοδότηση¹⁰ και την παροχή φυσικού αερίου και θερμότητας, την παραγωγή, την τροφοδότηση, την παροχή ή την λειτουργία δικτύων Ηλεκτρισμού, την παραγωγή, την τροφοδότηση, την παροχή ή την λειτουργία δικτύων ύδατος, την παροχή ή την λειτουργία υπηρεσιών μεταφορών εκτός από τις υπηρεσίες για την παροχή δημόσιων επιβατικών μεταφορών με σιδηρόδρομο ή μετρό, την εκμετάλλευση μιας γεωγραφικής περιοχής με σκοπό την διάθεση λιμένων και αερολιμένων, την παροχή ταχυδρομικών υπηρεσιών, την εκμετάλλευση μιας περιοχής για την εξόρυξη πετρελαίου ή φυσικού αερίου και την αναζήτηση ή εξόρυξη άνθρακα και άλλων στερεών καυσίμων» (άρθρα 228-234, Βιβλίο ΙΙ, Ν.4412/16)¹¹. Είναι εκείνοι οι οποίοι εάν δεν είναι αναθέτουσες αρχές ή επιχειρήσεις, λειτουργούν βάσει αποκλειστικών δικαιωμάτων που τους έχουν εκχωρηθεί από την αρμόδια αρχή της Ελλάδος και ασκούν κάποια από τις παραπάνω δραστηριότητες ή συνδυασμό τους.

2.2 Ο ρόλος των Δημοσίων Συμβάσεων

Οι δημόσιες συμβάσεις έχουν πολύ σημαντικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αφού παράγουν το 16% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) ¹²της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹³

- Κάθε χρόνο, περισσότερες από 250.000 δημόσιες αρχές στην ΕΕ δαπανούν περίπου το 18 % του ΑΕΠ (περίπου 2 τρισ. ευρώ ετησίως) για την αγορά υπηρεσιών, έργων και προμηθειών¹⁴.

⁸ Άρθρο 2, περ.1, παρ. α Ν.4412/16 «Ορισμοί».

⁹ Άρθρο 224. Ν.4412/16 «Πεδίο εφαρμογής».

¹⁰ «Ο όρος «τροφοδότηση» περιλαμβάνει την παραγωγή, την χονδρική, και λιανική πώληση. Ωστόσο η παραγωγή φυσικού αερίου με την μορφή της εξόρυξης υπόκειται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234» (άρθρο 227: Κοινές διατάξεις, Ν.4412/16).

¹¹ Άρθρα 228-234 Ν. 4412/16 «Δραστηριότητες».

¹² EC-European Commission. Public procurement guidance for practitioners. (2018).

¹³ OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development. Manual Internal audit public sector. (2018).

¹⁴ EC- European Commission. Public procurement study administrative capacity in the EU- Greece country profile. (2020).

- Σε πολλούς τομείς όπως η ενέργεια, οι μεταφορές, η διαχείριση των αποβλήτων, η κοινωνική προστασία και η παροχή υπηρεσιών υγείας ή εκπαίδευσης, οι δημόσιες αρχές είναι οι κύριοι αγοραστές.
- Ο δημόσιος τομέας μπορεί να χρησιμοποιήσει τις δημόσιες συμβάσεις για την τόνωση της απασχόλησης, της ανάπτυξης και των επενδύσεων, καθώς και για τη δημιουργία μιας οικονομίας που θα είναι πιο καινοτόμα, αποδοτική ως προς τους πόρους και την ενέργεια και χωρίς αποκλεισμούς.
- Οι δημόσιες υπηρεσίες υψηλής ποιότητας εξαρτώνται από σύγχρονες, καλά διαχειριζόμενες και αποτελεσματικές δημόσιες συμβάσεις.
- Η βελτίωση των δημοσίων συμβάσεων μπορεί να αποφέρει μεγάλες εξοικονομήσεις: ακόμη και η αύξηση της αποδοτικότητας κατά 1 % θα μπορούσε να εξοικονομήσει 20 δισ. ευρώ ετησίως¹⁵.

2.3 Γενικοί Κανόνες και Αρχές Δημοσίων Συμβάσεων

Ένας πολύ βασικός κανόνας¹⁶, όπως θεσπίζεται από τον νόμο που μελετάμε είναι το να αντιμετωπίζονται οι οικονομικοί φορείς με διαφάνεια, ισότιμα και χωρίς διακρίσεις, από τις αναθέτουσες αρχές, ακολουθώντας ένα από τους «δώδεκα στρατηγικούς στόχους της Ευρώπης 2020». Για επιτευχθεί αυτός ο κανόνας οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και η χρηστή διαχείριση των δημοσιονομικών πόρων¹⁷ και να τηρούν τις παρακάτω αρχές¹⁸:

1. Αρχή αναλογικότητας.

Οι ενέργειες της αναθέτουσας αρχής δεν πρέπει να υπερβαίνουν το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για το σκοπό της σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

2. Αρχή αμοιβαίας αναγνώρισης.

Οι ενέργειες της αναθέτουσας αρχής δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την ελευθερία των προϊόντων, των υπηρεσιών, σε οικονομικούς φορείς ανάμεσα στα κράτη μέλη

¹⁵ Bedri Kamil Onur Tas, 2019, Effect of Public Procurement regulation on Competition and Cost Effectiveness, ed. European Institute University Institute, RSCAS, Italy, vol. 220, no. 339, p.1-28.

¹⁶ Άρθρο 18, 253 Ν. 4412/16 «Γενικοί κανόνες- Αρχές δημοσίων συμβάσεων».

¹⁷ OECD- Organisation for economic Co-operation and Development. Recommendation on public procurement. (2019).

¹⁸ TG-Tenders. Guru Recommendation for public procurements EU. (2021).

της ΕΕ, εφόσον πληρούν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις για το σκοπό της σύναψης των δημοσίων συμβάσεων.

3. Αρχή της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος.

Το δημόσιο συμφέρον¹⁹ αποτελεί την κεντρική θεμελιακή αρχή για την λειτουργία της Δημόσιας διοίκησης, στην πράξη την κατευθύνει. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής πρέπει, κατά την επιλογή περισσότερων νόμιμων λύσεων για την επιλογή οικονομικού φορέα, να επιλέξει εκείνη που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, για τον σκοπό της σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

4. Αρχή της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών.

Κάθε ιδιώτης²⁰ έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδιαίτερα με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων και της παροχής πληροφόρησης, όπως ορίζει ο νόμος. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις που αφορούν ζητήματα εθνικής ασφάλειας. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής πρέπει να προστατεύουν το δικαίωμα της προσωπικής προστασίας των οικονομικών φορέων και της παροχής πληροφόρησης για τον σκοπό σύναψης των δημοσίων συμβάσεων.

5. Αρχή της ελευθερίας του ανταγωνισμού.

Ελεύθερος και ανόθευτος είναι ο ανταγωνισμός²¹, όταν όλοι οι συμμετέχοντες στην οικονομική ζωή υπάγονται κατ' αρχήν στους ίδιους κανόνες. Οι δύο βασικοί σκοποί του ελεύθερου ανταγωνισμού²² είναι η προώθηση μιας ανταγωνιστικής οικονομικής αγοράς και η αποτροπή εμποδίων που μπορούν να τεθούν στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς²³. Στόχος είναι να μην δημιουργούνται μονοπώλια στην αγορά και να δημιουργείται αύξηση του ανταγωνισμού με την συμμετοχή περισσότερων οικονομικών φορέων. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό τον περιορισμό του τεχνητού ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής οφείλουν να μην περιορίζουν τεχνητά τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους

¹⁹ Άρθρα 18, 253, παρ. 1. Ν.4412/16 «Αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις».

²⁰ Άρθρα 5^Α, 9^Α Σύνταγμα Ελλάδας.

²¹ Άρθρα 81, 82 Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα- ΣΕΚ.

²² Cernat, L., Zornitsa, K.D 2020, Public Procurement: How open is the European Union to US firm and brand? ed. Policy Insights, CEPS, Brussels, vol.220, no2, p.18.

²³ ΟΟΣΑ- Οργανισμός Οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης. Έκθεση αποτίμησης Ανταγωνισμού Ελλάδα.(2016).

οικονομικούς φορείς για σκοπό της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της σύναψης των δημοσίων συμβάσεων.

6. Αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με το Ελληνικό σύνταγμα, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος²⁴ είναι υποχρέωση του Ελληνικού Κράτους και δικαίωμα του κάθε πολίτη. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής οφείλουν να διασφαλίζουν την τήρηση του δικαίου για την προστασία του περιβάλλοντος από τους οικονομικούς φορείς κατά την διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

7. Αρχή της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι πρωταρχικός στόχος της ΕΕ²⁵ και βασική αρχή στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ 2021-2027. Ο όρος της Βιώσιμης ανάπτυξης²⁶ είναι μια μορφή αναπτυξιακής πολιτικής που επιδιώκει να ικανοποιήσει τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες της κοινωνίας, εξασφαλίζοντας τη βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και τη μακροπρόθεσμη ευημερία. Σύμφωνα με αυτή τη πολιτική, η ανάπτυξη πρέπει να ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ευημερία των επόμενων γενεών. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής οφείλουν να διασφαλίζουν την τήρηση της χρηστής διαχείρισης των οικονομικών και πλουτοπαραγωγικών πόρων από τους οικονομικούς φορείς για τους σκοπούς των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

8. Αρχή προστασίας της εχεμύθειας.

Εμπιστευτικές μπορούν να χαρακτηριστούν οι πληροφορίες που έχουν δηλωθεί από ένα οικονομικό φορέα, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου (εμπιστευτικά πτυχία και προσφορές). Εξαιρούνται οι πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδας, την προσφερόμενη ποσότητα, τις οικονομικές και τεχνικές προσφορές που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής οφείλουν να μην αποκαλύπτουν πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από οικονομικούς φορείς και έχουν χαρακτηριστεί από αυτούς ως εμπιστευτικές πληροφορίες για τους σκοπούς της σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

9. Αρχή αμεροληψίας και ανεξαρτησίας.

²⁴ Άρθρο 24 Σύνταγμα Ελλάδος.

²⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Περιφερειακή Πολιτική, Γλωσσάρι, Βιώσιμη ανάπτυξη: https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/glossary/s/sustainable-development

²⁶ EC- European Commission. A Handbook on Green Procurements. (2016).

Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες από προσωπικά, οικογενειακά, πολιτικά, οικονομικά ή άλλα κοινά συμφέροντα με τους εμπλεκόμενους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς φορείς για να μην μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης, για χρηματοοικονομικό, οικονομικό ή άλλο προσωπικό συμφέρον, δημιουργώντας κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων²⁷. Οι πράξεις της αναθέτουσας αρχής οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την επανόρθωση συγκρούσεων συμφερόντων²⁸ κατά την διαδικασία της σύναψης της σύμβασης για να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των οικονομικών φορέων και για να μην παρεμποδίζεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός.

2.4 Στρατηγικές προτεραιότητες Δημοσίων Συμβάσεων

Η στρατηγική^{29,30} στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση πρακτικών³¹ με τρόπο που να εξασφαλίζει την συνεργασία με τις δημόσιες αρχές και τους άλλους φορείς και διαμορφώνεται με βάση έξι προτεραιότητες³²:

1. Εξασφάλιση ευρύτερης υιοθέτησης καινοτόμων, πράσινων και κοινωνικών συμβάσεων. Θέσπιση καινοτόμων, πράσινων³³ και κοινωνικών κριτηρίων κατά την σύναψη συμβάσεων, ανταλλαγή ορθών πρακτικών για την υγειονομική περίθαλψη, τις τεχνολογίες της πληροφορίας και τις κατασκευές.
2. Επαγγελματοποίηση των αγοραστών του δημοσίου τομέα. Θέσπιση ευρωπαϊκού πλαισίου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Οι πολιτικές επαγγελματισμού είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση των δεξιοτήτων, των γνώσεων, όπως και της ακεραιότητας.

²⁷ Άρθρα 24, 262, περ. 2 Ν.4412/16 «Συγκρούσεις συμφερόντων».

²⁸ Μουκίου ΧΠ. 2018. Ακεραιότητα & Εντιμότητα στις Δημοσίες Συμβάσεις. Η σταδιακή αφομοίωση του διεθνούς Soft law σε επίπεδο Δημοσίων Συμβάσεων. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα. Σελ.187-194.

²⁹ ΕΑΑΔΗΣΥ- Εθνική Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων- Πρόταση για την εθνική στρατηγική δημοσίων συμβάσεων. 2021-2025. (2020).

³⁰ ΟΟΣΑ- Οργανισμός Οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης. Περιφερειακή πολιτική Ελλάδας μετά το 2020.(2020).

³¹ Khi, V.T. 2009, International Handbook of public administration and public policy, ed. CRC Press, Public Procurement, New York.

³² Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στρατηγικές Προτεραιότητες Δημοσίων Συμβάσεων, COM (2017)592, : <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/25612>

³³ EC- European Commission. A Handbook on Green Procurements. (2016).

3. Αύξηση της πρόσβασης στις δημόσιες αγορές δημοσίων συμβάσεων. Διεύρυνση των δημοσίων αγορών των δημοσίων συμβάσεων σε διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω της παροχής πρόσβασης στις αγορές τους.
4. Βελτίωση της διαφάνειας, της ακεραιότητας και των δεδομένων. Επιτυγχάνεται μέσα από την πύλη ανοικτής βάσης δεδομένων από το TED -Tender Electronics Daily³⁴.
5. Ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των δημοσίων συμβάσεων. Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις αναφέρονται στη χρήση ηλεκτρονικών επικοινωνιών από οργανισμούς του δημόσιου τομέα κατά την αγορά προμηθειών και υπηρεσιών ή την υποβολή προσφορών για δημόσια έργα. Η αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων στην Ευρώπη μπορεί να αποφέρει σημαντικές εξοικονομήσεις για τους φορολογούμενους, αποτελεσματικότητα δημοσίων δαπανών και οικονομική ανάπτυξη μέσω νέων θέσεων εργασίας.
6. Συνεργασία για την από κοινού προμήθεια. Στόχος είναι η προώθηση κοινών διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων και η στήριξη της κατάρτισης σε πολιτικές φιλικές προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (MME). Η Πρωτοβουλία Big Buyers είναι μια πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ μεγάλων αγοραστών του δημοσίου τομέα στην υλοποίηση στρατηγικών δημοσίων συμβάσεων.

2.5 Οι Δημόσιες Συμβάσεις ως εργαλείο αναπτυξιακής πολιτικής

Οι δημόσιες συμβάσεις μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο οικονομικής³⁵ και κοινωνικής ανάπτυξης³⁶ και πολιτικής³⁷ παρέχοντας ίσες ευκαιρίες και ισότιμη πρόσβαση σε όλες τις κοινωνικές ομάδες, μέσα από τους παρακάτω αλληλένδετους πέντε άξονες:

1. Ενίσχυση Ακεραιότητας.

³⁴SIGMA-Support for Improvement in Governance and Management. Public policy brief (2017).

³⁵ ΟΟΣΑ- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Περιφερειακή πολιτική Ελλάδας μετά το 2020.(2020).

³⁶ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οικονομική Ανάπτυξη: https://ec.europa.eu/growth/index_el?ettrans=el

³⁷ Khi, V.T. 2009, International Handbook of public administration and public policy, ed. CRC Press, Public Procurement, New York.

Μέσα από την καταπολέμηση της διαφθοράς³⁸ και μέσα από την διαφάνεια των διαδικασιών.

2. Ενίσχυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.

Μέσα από την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την ανταγωνιστικότητα, την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

3. Προώθηση Περιβαλλοντικών στόχων.

Μέσα από την ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης, πράσινη οικονομία, διαχείριση πόρων.

4. Προώθηση καινοτομίας.

Μέσω των νέων εφευρέσεων και ανακαλύψεων, με ένα νέο προϊόν ή υπηρεσία που δεν υπάρχει στην αγορά.

5. Ενίσχυση κοινωνικής οικονομίας.

Μέσω κοινωνικών συναιτεριστικών επιχειρήσεων, κοινωφελών επιχειρήσεων, στήριξη μειονεκτούντων ομάδων εργαζομένων ή εργαζομένων με θέματα αναπηρίας.

6. Ενίσχυση οικονομίας.

Με την ανάπτυξη μακροπρόθεσμων στρατηγικών υποδομών και υπηρεσιών και την παράλληλη υλοποίηση δημόσιων επενδύσεων, νέων θέσεων εργασίας και νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

2.6 Ανταπόκριση των Δημοσίων Συμβάσεων στις ανάγκες του covid-19

Για την ανταπόκριση των δημοσίων συμβάσεων απέναντι στις ανάγκες του covid-19³⁹, που δημιούργησε έκτακτη ανάγκη σε ιατρικές προμήθειες και σε εξοπλισμό ατομικών μέσων προστασίας για τα Νοσοκομεία και τους επαγγελματίες υγείας, εκδόθηκε νέα καθοδήγηση για τους αγοραστές του δημοσίου, για να βοηθήσουν τις δημόσιες αρχές, στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων, να εξασφαλίσουν την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα των

³⁸ ΕΕ-Ευρωπαϊκή Ένωση Γραφείο Εκδόσεων. Έγγραφο καθοδήγησης για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά ταμεία.(2018).

³⁹ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δημόσιες Συμβάσεις: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_el?ettrans=el

διαδικασιών⁴⁰. Σύμφωνα με αυτή την καθοδήγηση δίνεται η δυνατότητα σημαντικής συντόμευσης της διαδικασίας των δημοσίων συμβάσεων ως έκτακτες δημόσιες συμβάσεις που δεν υπόκεινται στις διαδικαστικές απαιτήσεις τη Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν απαιτείται η προηγούμενη δημοσίευση των προκηρύξεων των διαγωνισμών. Επιπλέον, συνίστανται οι εναλλακτικές καινοτόμες λύσεις προς τους αγοραστές.

Η ανάγκη για οικονομική ανάκαμψη^{41,42} από την πανδημία COVID-19⁴³, οι συνεχιζόμενες πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις, έχουν καταστήσει όλο και πιο σημαντικό για τις δημόσιες αρχές, να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές προκλήσεις και να εντείνουν τις προσπάθειες τους για να προσφέρουν ένα βιώσιμο μέλλον, χρησιμοποιώντας την αγοραστική τους δύναμη για να επιλέξουν αγαθά και υπηρεσίες που προσφέρουν θετικά κοινωνικά αποτελέσματα και που μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

⁴⁰ Μιχαηλόπουλος & Συνεργάτες. Ενημερωτικό δελτίο. Δημόσιες συμβάσεις στον αστερισμό του covid-19 (2021).σελ.1-3.

⁴¹ Pitcher, B. 2020, EU public procurement policy: the economic crisis as trigger for enhanced harmonization, Journal of European Intergration, vol.42, no.4, p.509-525.

⁴² Βλ. Εθνικό Σχέδιο ανάκαμψης Ελλάδα 2.0

⁴³ EIPA- European Institution of Public Administration. EU public procurement policy in the context of covid-19. (2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Η έννοια της Διαδικασίας Σύναψης Σύμβασης ή Σύμβασης έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών «...είναι η απόκτηση, μέσω δημόσιας σύμβασης, από μια ή περισσότερες αναθέτουσες αρχές, έργων, αγαθών ή υπηρεσιών από οικονομικούς φορείς που επιλέγονται από τις εν λόγω αναθέτουσες αρχές, ανεξαρτήτως του κατά πόσο τα δημόσια αγαθά ή οι υπηρεσίες προορίζονται για την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος.»⁴⁴

3.1 Αντικείμενο Δημοσίων συμβάσεων

Οι δημόσιες συμβάσεις διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με το αντικείμενο για το οποίο συνάπτεται η σύμβαση. Συγκεκριμένα:

α) δημόσιες συμβάσεις έργων:

με αντικείμενο την εκτέλεση ή συγχρόνως την μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν τις δραστηριότητες^{45,46} των τάξεων που αφορούν την κατασκευή (με κωδ. CPV⁴⁷: 45000000), την προετοιμασία εργοταξίου (με κωδ. CPV: 45100000), την κατασκευή πλήρων κτιρίων και τεχνικών έργων ή μερών τους, έργα πολιτικού μηχανικού (κωδ. CPV: 45200000), τις εγκαταστάσεις παροχών σε κτίρια (κωδ. CPV: 45300000), την αποπεράτωση των κτιρίων (κωδ. CPV: 45400000), την εκμίσθωση εξοπλισμού κατασκευών ή κατεδαφίσεων μαζί με τον χειριστή (κωδ. CPV: 45500000), με αντικείμενο την εκτέλεση ή συγχρόνως την μελέτη και την εκτέλεση του έργου.

β) δημόσιες συμβάσεις μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών:

με αντικείμενο που συνδέεται με την εκτέλεση έργου ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής. Αφορούν κυρίως μελέτες⁴⁸ χωροταξίας, πολεοδομικές και ρυμοτομικές μελέτες, αρχιτεκτονικές μελέτες για ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες, ενεργειακές, μελέτες συγκοινωνιακών, λιμενικών, υδραυλικών έργων,

⁴⁴ Άρθρα 3, 222, παρ.2 Ν.4412/16 «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής».

⁴⁵ Σύμφωνα με τον κατάλογο δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην υποπερίπτωση α) της περίπτωσης 6, της παραγράφου 1 του άρθρου 2, που αναφέρονται στο Προσάρτημα Α, Παράρτημα Ι του Ν.4412/16.

⁴⁶ Σύμφωνα με τον κατάλογο δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην υποπερίπτωση α) της περίπτωσης 6, της παραγράφου 1 του άρθρου 2, του Βιβλίου ΙΙ που αναφέρονται στο Προσάρτημα Β, Παράρτημα ΙΙ του Ν.4412/16.

⁴⁷ «Κωδικός CPV (common procurement vocabulary): κοινό σύστημα ταξινόμησης δημοσίων συμβάσεων» όπως θεσμοθετήθηκε με τον Κανονισμό(ΕΚ) αριθ. 2195/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Νοεμβρίου 2002 περί του κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV).

⁴⁸ Άρθρο.2 περ.15, παρ1 Ν.4412/16.

γεωλογικές, γεωτεχνικές, δασολογικές και αγροτικές μελέτες, αλιευτικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και μελέτες συστημάτων πληροφορικής,

γ) δημόσιες συμβάσεις προμηθειών:

με αντικείμενο την αγορά, την χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή πώληση με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς προϊόντων, περιλαμβάνοντας εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης.

δ) δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών:

με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών και με αντικείμενο διαφορετικό από αυτό των δημοσίων συμβάσεων επιστημονικών υπηρεσιών. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται και οι συμβάσεις που έχουν αντικείμενο τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την οργάνωση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας και σε οριζοντίου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησης τους με την μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας και την παροχή, την υλοποίηση εξωγενών προγραμμάτων και δράσεων υποστήριξης (outsourcing).

ε) δημόσιες συμβάσεις παραχώρησης:

με αντικείμενο την παραχώρηση και την εκμετάλλευση υποδομών για ορισμένο χρονικό διάστημα, εκτός των αντικειμένων που εξαιρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας και των εξαιρούμενων κατηγοριών.

3.2 Κατηγορίες μεικτών συμβάσεων:

Οι αναθέτουσες αρχές έχουν δικαίωμα να συνάπτουν μία ή περισσότερες συμβάσεις με ένα ή περισσότερους οικονομικούς φορείς. Ο συνδυασμός διαφορετικών ειδών συμβάσεων ή συμβάσεων με διαφορετικά χαρακτηριστικά, δηλαδή μεικτές συμβάσεις. Οι μεικτές συμβάσεις, για να συντρέχουν, προσδιορίζονται από κάποια κριτήρια ανάλογα με τα χαρακτηριστικά που ενσωματώνουν που καθορίζουν το αντικείμενο της μεικτής σύμβασης, όπως παρακάτω:

- Μεικτές συμβάσεις με αντικείμενο έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες

Σε ότι αφορά δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο δύο ή περισσότερα είδη συμβάσεων που αφορούν έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες γενικών δραστηριοτήτων, ανατίθενται σύμφωνα με το είδος της σύμβασης που χαρακτηρίζει το κύριο αντικείμενο της.

- Μεικτές συμβάσεις με αντικείμενο υπηρεσιών ή υπηρεσιών προμηθειών

Όταν πρόκειται για συμβάσεις μεικτών συμβάσεων που αποτελούνται εν μέρει από κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες⁴⁹ και εν μέρει από άλλες υπηρεσίες ή μεικτές συμβάσεις, που αποτελούνται εν

⁴⁹ Άρθρα 107-110 Ν.4412/2016 «Κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες».

μέρει από υπηρεσίες και εν μέρει από προμήθειες, το κύριο αντικείμενο καθορίζεται σύμφωνα με το ποια είναι η υψηλότερη εκτιμωμένη αξία υπηρεσίας ή προμήθειας.

- Μεικτές συμβάσεις με αντικείμενο γενικών τομέων, με αντικείμενο ύδωρ, περιβάλλον, ενέργεια, μεταφορές, ταχυδρομικές υπηρεσίες και συμβάσεις παραχώρησης⁵⁰
 - ο Συμβάσεις με διαφορετικά μέρη που μπορούν να χωριστούν αντικειμενικά

Οι αναθέτουσες αρχές έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν την ανάθεση είτε χωριστών συμβάσεων για τα επιμέρους μέρη, είτε μια ενιαία σύμβαση. Στην περίπτωση της ανάθεσης χωριστών συμβάσεων για τα επιμέρους μέρη, το νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται, για κάθε μια από αυτές τις συμβάσεις, λαμβάνεται βάση των χαρακτηριστικών κάθε μέρους και στην περίπτωση της ανάθεσης ενιαίας σύμβασης, εφαρμόζεται η μεικτή σύμβαση για τις γενικές δραστηριότητες ανεξάρτητα από την αξία των μερών που θα ίσχυαν σε διαφορετικό νομικό καθεστώς και ανεξάρτητα του νομικού καθεστώτος που διέπονταν. Εξαιρούνται οι μεικτές συμβάσεις άμυνας. Στην περίπτωση που οι μεικτές συμβάσεις εμπεριέχουν στοιχεία συμβάσεων προμηθειών, έργων, υπηρεσιών και συμβάσεων παραχώρησης, η ανάθεση γίνεται υπό τον όρο ότι υπολογίζεται βάση των μεθόδων υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης⁵¹ και είναι ίση ή ανώτερη των κατώτατων ορίων⁵².

- ο Συμβάσεις με διαφορετικά μέρη που δεν μπορούν να χωριστούν αντικειμενικά.

Σε αυτή την περίπτωση ο καθορισμός του νομικού καθεστώτος της σύμβασης καθορίζεται με βάση το κύριο καθεστώς της. Εάν αυτή η σύμβαση περιλαμβάνει στοιχεία και από δημόσια σύμβαση έργων, τότε, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων άνω των ορίων, το ισχύον νομικό καθεστώς καθορίζεται μετά από γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Αγορών, ενώ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων κάτω των ορίων, το ισχύον νομικό καθεστώς καθορίζεται μετά από γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής, η οποία κοινοποιείται υποχρεωτικά στην Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών.

⁵⁰ Βλ. Συμβάσεις Βιβλίο Ι Οδηγία 2014/24/ΕΕ Γενικές, Βιβλίο ΙΙ 2014/25/ΕΕ, Εξαιρούμενες ύδωρ περιβάλλον, ενέργεια, μεταφορές, ταχυδρομικές υπηρεσίες, Οδηγία 2014/23/ΕΕ: Συμβάσεις Παραχώρηση.

⁵¹ Άρθρο 6, 225 Ν.4412/2016 «μεθοδολογία υπολογισμού, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Βιβλίου Ι ή ΙΙ ανάλογα με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων».

⁵² Άρθρο 5, 226 Ν.4412/2016 «κατώτατα όρια, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Βιβλίου Ι ή ΙΙ ανάλογα με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων».

3.3 Όρια Δημοσίων Συμβάσεων

Δημόσιες συμβάσεις άνω και κάτω των ορίων.

Ως Δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων ή συμβάσεις άνω των ορίων, νοούνται συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός προστιθέμενης αξίας είναι ίση ή ανώτερη των κατώτατων ορίων⁵³ όπως ισχύουν κάθε φορά ανάλογα το αντικείμενο της σύμβασης εκτός των περιπτώσεων που εξαιρούνται⁵⁴. Ενώ, ως Δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων ή συμβάσεις κάτω των ορίων νοούνται συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός προστιθέμενης αξίας είναι ίση ή κατώτερη από τα κατώτατα όρια⁵⁵ όπως ισχύουν κάθε φορά ανάλογα το αντικείμενο της σύμβασης εκτός των περιπτώσεων που εξαιρούνται⁵⁶.

Κατώτατα όρια Δημοσίων Συμβάσεων

Τα όρια σύμφωνα με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ, σύμφωνα με το αντικείμενο κάθε σύμβασης είναι:

- α) για δημόσιες συμβάσεις έργων, 5.225.000 ευρώ⁵⁷,
- β) για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών και διαγωνισμούς μελετών:
ανατίθενται και διοργανώνονται από κυβερνητικές αρχές, 135.000 ευρώ
ανατίθενται και διοργανώνεται από μη κυβερνητικούς φορείς 209.000 ευρώ
υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των πρώην εξαιρούμενων τομέων ⁵⁸418.000 ευρώ
- γ) για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες, 750.000 ευρώ και 1.000.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές συμβάσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των πρώην εξαιρούμενων τομέων.

3.4 Μέθοδοι Υπολογισμού εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης

Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μια σύμβασης, εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή και βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ. Στο συνολικό πληρωτέο ποσό

⁵³ Άρθρα 5, 235 Ν.4412/16 Ν.4412/16 «Κατώτατα όρια».

⁵⁴ Άρθρα 7 - 17, 237- 252 Ν.4412/16 «Εξαιρέσεις».

⁵⁵ Άρθρα 5, 235 Ν.4412/16 «Κατώτατα όρια».

⁵⁶ Άρθρα 7- 17, 237- 252 Ν.4412/16 «Εξαιρέσεις».

⁵⁷ Βλ. άρθρο 235 Ν.4412/16.

⁵⁸ Βλ. άρθρο 235 Ν.4412/16 «Εξαιρούμενοι τομείς: Ύδωρ, μεταφορές ενέργεια ταχυδρομικές υπηρεσίες, άρθρο 235, κατώτατα όρια, Βιβλίο ΙΙ, οδηγία 2014/25/ΕΕ»

συμπεριλαμβάνεται κάθε δικαίωμα προαίρεσης ή παράτασης της σύμβασης όπως ορίζεται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης. Επιπλέον, στο συνολικό πληρωτέο συμπεριλαμβάνεται η απονομή βραβείων ή η καταβολή χρηματικών ποσών για τους υποψηφίους ή προσφέροντες, εάν προβλέπεται από την αναθέτουσα αρχή.

Έναρξη ισχύος εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης

Η έναρξη ισχύος της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ισχύει από την στιγμή της αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού. Σε περίπτωση που δεν προβλέπεται προκήρυξη διαγωνισμού, η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ισχύει από την στιγμή που η αναθέτουσα αρχή ξεκινάει την διαδικασία σύναψης της σύμβασης όπως προβλέπεται σχετικά κατά την έναρξη της διαδικασίας της σύναψης σύμβασης⁵⁹.

- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης σε περιπτώσεις αναθέτουσας αρχής με ξεχωριστές επιχειρησιακές μονάδες

Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποτελείται από ξεχωριστές επιχειρησιακές μονάδες, η συνολική εκτιμώμενη αξία λαμβάνεται για όλες τις ξεχωριστές μονάδες.

Επιχειρησιακή μονάδα ανεξαρτήτως υπεύθυνη⁶⁰ θεωρείται μόνο στην περίπτωση που είναι ανεξαρτήτως υπεύθυνη για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων της ίδιας ή ορισμένων κατηγοριών αυτών, η αξία των συμβάσεων μπορεί να υπολογιστεί στο επίπεδο της συγκεκριμένης μονάδας. Ο ορισμός των ανεξάρτητων επιχειρησιακών μονάδων των φορέων της γενικής κυβέρνησης που πληρούν τα κριτήρια, τους όρους και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της συγκεκριμένης χρησιμοποιούμενης μεθόδου υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, γίνεται με διαπιστωτική πράξη του καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού, ή Διοικητή ή Προέδρου για τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές. Η επιλογή αυτής της χρησιμοποιούμενης μεθόδου υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή εφαρμογής του νόμου. Η σύμβαση δεν κατανέμεται με σκοπό την αποφυγή εφαρμογής του νόμου, εκτός εάν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

⁵⁹ Άρθρο 61 Ν.4412/16 «Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης»

⁶⁰ «Ανεξαρτήτως υπεύθυνη»: ο όρος αυτός τεκμαίρεται όταν η χωριστή λειτουργική μονάδα, διεξάγει ανεξάρτητα τις διαδικασίες σύναψης της σύμβασης και λαμβάνει τις αποφάσεις αγοράς, διαθέτει χωριστή γραμμή προϋπολογισμού για αυτές τις συμβάσεις, συνάπτει σύμβαση και την χρηματοδοτεί από τον προϋπολογισμό που έχει στην διάθεση το. Η υποδιαίρεση δεν δικαιολογείται όταν η αναθέτουσα αρχή διοργανώνει την διαδικασία σύναψης της σύμβασης κατά τρόπο αποκεντρωμένο. Αιτιολογική σκέψη 20, οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Οι προϋποθέσεις εφαρμογής της συγκεκριμένης χρησιμοποιούμενης μεθόδου υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης εξειδικεύονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών.

- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης δημοσίων συμβάσεων έργων και δημοσίων συμβάσεων μελετών

Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης δημοσίων έργων, λαμβάνονται υπόψιν το κόστος των έργων και η συνολική αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που είναι στην διάθεση του εργολάβου από την αναθέτουσα αρχή και είναι απαραίτητες για να εκτελεστεί το έργο. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνονται: τα γενικά έξοδα και το όφελος⁶¹, η ρήτρα⁶², και το κονδύλιο.⁶³

Σε ότι αφορά τις δημόσιες συμβάσεις μελετών, στον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης συμπεριλαμβάνονται τα απρόβλεπτα⁶⁴ (απρόβλεπτες δαπάνες).

- Υπολογισμός αξίας σύμβασης έργου ή προτεινόμενης παροχής υπηρεσιών και σύμβασης με σχέδιο αγοράς για την απόκτηση ομοιογενών αγαθών που μπορεί να οδηγήσει σε ανάθεση σύμβασης με τη μορφή χωριστών τμημάτων έργου ή προτεινόμενης παροχής υπηρεσιών.

Στην περίπτωση σύμβασης έργου ή προτεινόμενης περιοχής και στην περίπτωση που αφορά σχέδιο αγοράς για την απόκτηση ομοιογενών αγαθών, στον υπολογισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψιν σύμφωνα με τα κατώτατα όρια κάθε περίπτωσης όλη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων των χωριστών τμημάτων. Σε περίπτωση που είναι ίση ή ανώτερη των κατώτατων ορίων εφαρμόζεται ότι ισχύει για τον γενικό τομέα στις συμβάσεις άνω των ορίων στην ανάθεση κάθε τμήματος.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα σε ότι αφορά τους γενικούς τομείς όταν η αξία χωρίς ΦΠΑ είναι μικρότερη 80.000 ευρώ για προμήθειες ή υπηρεσίες και 1.000.000 ευρώ για έργα. Όμως η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται με αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να ξεπερνάει το 20% της αξίας όλων των τμημάτων που έχει διαιρεθεί η σύμβαση του έργου, της προμήθειας ή υπηρεσίας, και του σχεδίου αγοράς ομοιογενών αγαθών.

⁶¹ Άρθρο 53, περ θ, παρ7 Ν.4412/16 «Περιεχόμενα εγγράφων σύμβασης».

⁶² Άρθρο 149, Ν.4412/16 «Ρήτρα πρόσθετης προκαταβολής (πριμ)».

⁶³ Άρθρο156, περ.α, παρ.3 Ν.4412/16 «Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά την διάρκεια τους αυξομειώσεις εργασιών – νέες εργασίες».

⁶⁴ Άρθρο 53, Περ. α, παρ. 8 Ν.4412/16 «Περιεχόμενα εγγράφων σύμβασης».

- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών

Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών με αντικείμενο τη χρηματοδοτική μίσθωση ή τη μίσθωση ή πώληση προϊόντων, η αξία λαμβάνεται υπόψιν ως βάση:

- Δημόσιες συμβάσεις ορισμένου χρόνου: όταν η διάρκεια τους είναι ίση ή μεγαλύτερη των δώδεκα μηνών, λαμβάνεται το σύνολο της διάρκειας της σύμβασης ως εκτιμώμενη αξία. Ενώ, αν η διάρκεια της σύμβασης ξεπερνάει τους δώδεκα μήνες, λαμβάνεται η συνολική αξία συμπεριλαμβανομένης και της αξίας που υπολείπεται.
 - Δημόσιες συμβάσεις αορίστου χρόνου: στην περίπτωση που ο αριθμός των μηνών δεν μπορεί να προσδιοριστεί, ως αξία λαμβάνεται η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48.
- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών και για τον υπολογισμό εκτιμώμενης αξίας συμβάσεων υπηρεσιών χωρίς τιμή

Για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, λαμβάνεται υπόψιν ως βάση για τον υπολογισμό της αξίας της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

- Ασφαλιστικές υπηρεσίες: το ασφάλιστρο που καταβάλλεται και οι άλλοι τρόποι αμοιβής.
- Τραπεζικές και άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες: αμοιβές, τόκοι, προμήθειες που καταβάλλονται και άλλοι τρόποι αμοιβής
- Συμβάσεις μελετών: οι αμοιβές, οι καταβλητέες προμήθειες και άλλοι τρόποι αμοιβής.

Σε περιπτώσεις συμβάσεων υπηρεσιών που δεν αναφέρεται η συνολική τιμή, η βάση για τον υπολογισμό της αξίας είναι:

- Συμβάσεις υπηρεσιών ορισμένου χρόνου: όταν η διάρκεια τους είναι μικρότερη ή ίση των 48 μηνών λαμβάνεται η συνολική διάρκεια για την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης.
 - Συμβάσεις υπηρεσιών αορίστου χρόνου: σε αυτή την περίπτωση ή όταν το χρονικό διάστημα ξεπερνάει τους 48 μήνες, λαμβάνεται η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48 για την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης.
- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης προμηθειών ή υπηρεσιών με περιοδικό χαρακτήρα.

Για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών με περιοδικό χαρακτήρα ή συμβάσεων που προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η βάση για τον υπολογισμό της αξίας είναι:

- ο Συνολική πραγματική αξία διαδοχικών συμβάσεων: του ίδιου τύπου που έγιναν μέσα στο ίδιο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος αναπροσαρμοσμένη στις μεταβολές στις ποσότητες ή της αξία τους από την αρχική.
- ο Συνολική εκτιμώμενη αξία πραγματικών συμβάσεων: που συνήφθησαν μέσα στο δωδεκάμηνο μετά την πρώτη παράδοση ή στη διάρκεια του οικονομικού έτους, όταν ξεπερνάει τους δώδεκα μήνες.
- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης για τις συμφωνίες πλαίσιο και τα δυναμικά συστήματα αγορών (συγκεντρωτικές συμβάσεις)

Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σε συμφωνίες- πλαίσιο και δυναμικά συστήματα αγορών η αξία που λαμβάνεται υπόψιν είναι η μέγιστη εκτιμώμενη αξία, χωρίς ΦΠΑ, όλων των συμβάσεων που προβλέπονται για όλη την διάρκεια της συμφωνίας πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγοράς.

- Υπολογισμός εκτιμώμενης αξίας σύμβασης συμπράξεων καινοτομίας

Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας συμπράξεων καινοτομίας η αξία που λαμβάνεται υπόψιν είναι η μέγιστη εκτιμώμενη αξία, χωρίς ΦΠΑ, και αφορά τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης που θα λάβουν χώρα σε όλα τα στάδια της σύμπραξης και των προμηθειών, των υπηρεσιών ή έργων που θα αναπτυχθούν και θα παρασχεθούν κατά την λήξη της.

3.5 Διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων

3.5.1 Είδη σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω και κάτω των ορίων⁶⁵

- Ανοικτή διαδικασία

Στην ανοικτή διαδικασία, όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς μπορούν να υποβάλουν προσφορά. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 35 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, μπορεί να συντμηθεί κατά πέντε μέρες σε περίπτωση που η υπηρεσία αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα. Η ελάχιστη προθεσμία υποβολής προσφοράς περιορίζεται σε 15 ημέρες, σε περίπτωση δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης, που δεν χρησιμοποιήθηκε ως μέσο προκήρυξης

⁶⁵ Άρθρα 26-32, 321-328, Ν.4412/16 «Διαδικασίες».

του διαγωνισμού, με την προϋπόθεση η προκαταρκτική προκήρυξη να περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει η προκήρυξη της σύμβασης και όταν απεστάλει μέσα σε διάστημα από 35 μέρες ως 12 μήνες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Στις συμβάσεις κάτω των ορίων η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής προσφορών ανέρχεται στις 15 ημέρες από την αποστολή της προκήρυξης στον ΚΗΜΔΗΣ και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τεκμηριωμένης από την αναθέτουσα αρχή, η ελάχιστη ημερομηνία υποβολής προσφορών ανέρχεται στις 10 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης στον ΚΗΜΔΗΣ.

- Κλειστή Διαδικασία

Στην κλειστή διαδικασία, συμμετέχει οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής, αλλά προσφορά μπορούν να υποβάλουν μόνο οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μετά από πληροφορίες που τους έχουν παρασχεθεί και επιπλέον μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετέχουν στην διαδικασία⁶⁶. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται στις 30 μέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή εάν χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης η προκαταρκτική προκήρυξη. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών μειώνεται κατά 5 μέρες όταν η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα. Η ελάχιστη προθεσμία υποβολής προσφοράς περιορίζεται σε 10 ημέρες, σε περίπτωση δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης, που δεν χρησιμοποιήθηκε ως μέσο του διαγωνισμού προκήρυξης του διαγωνισμού, με την προϋπόθεση η προκαταρκτική προκήρυξη να περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνει η προκήρυξη της σύμβασης και όταν αποσταλεί μέσα σε διάστημα από 35 μέρες ως 12 μήνες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης που κάνει αδύνατη την τήρηση της προθεσμίας, οι αρχές μετά από αιτιολογημένη απόφαση τους μπορούν να ορίσουν ημερομηνία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής όχι μικρότερη των 15 ημερών και παραλαβής προσφορών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης και όχι μικρότερη των 10 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Δίνεται η δυνατότητα στις μη κυβερνητικές αρχές, να ορίσουν την ημερομηνία υποβολής προσφοράς με αμοιβαία συμφωνία μεταξύ αναθέτουσας αρχής και υποψηφίων που έχουν επιλεγεί. Στις συμβάσεις κάτω των ορίων η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται στις 10 ημέρες από την αποστολή της προκήρυξης στον ΚΗΜΔΗΣ και για την υποβολή προσφορών στις 7 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης προσφοράς.

⁶⁶ Άρθρο 84. Ν.4412/2016 «Περιορισμός συμμετοχής».

- Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση

Στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο προκήρυξης του διαγωνισμού. Οι αναθέτουσες αρχές καθορίζουν στα έγγραφα το αντικείμενο της σύμβασης (ανάγκες και χαρακτηριστικά αγαθών έργων ή υπηρεσιών της σύμβασης), προσδιορίζουν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης και αναφέρουν ποια στοιχεία ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές. Η ελαχίστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες. Αρχική προσφορά η οποία αποτελεί τη βάση των διαπραγματεύσεων που θα ακολουθήσουν, μπορούν να υποβάλουν μόνο οι οικονομικοί φορείς, που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, μετά από αξιολόγηση των πληροφοριών που της έχουν παρασχεθεί. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες. Οι αναθέτουσες αρχές, μπορούν να διαπραγματευτούν με τους προσφέροντες τις αρχικές και τις επακόλουθες προσφορές που υποβάλουν με σκοπό τη βελτίωση του περιεχομένου τους, εκτός της τελικής προσφοράς. Οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις. Στις συμβάσεις κάτω των ορίων για τις ελάχιστες προθεσμίες ισχύει ότι και για την κλειστή διαδικασία.

- Ανταγωνιστικός διάλογος

Στον ανταγωνιστικό διάλογο συμμετέχει οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από την προκήρυξη της σύμβασης. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες και μπορούν να συμμετέχουν μόνο οι φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μετά από αξιολόγηση των πληροφοριών που τους έχουν παρασχεθεί. Η ανάθεση της σύμβασης γίνεται αποκλειστικά με βάση το κριτήριο ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευρά βέλτιστης σχέσης ποιότητας- τιμής. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις ανάγκες τους και τις απαιτήσεις τους στην προκήρυξη, μπορούν να παρουσιάζουν και να προσδιορίζουν τα επιλεγέντα κριτήρια ανάθεσης και να θέτουν ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα. Επίσης, προβαίνουν με τους συμμετέχοντες που επιλέγονται σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους. Ο διάλογος μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις έτσι ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν την απονομή βραβείων ή καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες σε διάλογο.

- Συμπράξεις καινοτομίας

Στις συμπράξεις καινοτομίας συμμετέχει οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από προκήρυξη σύμβασης. Τα έγγραφα της σύμβασης προσδιορίζουν την ανάγκη του καινοτόμου προϊόντος, της υπηρεσίας ή του έργου όπως έχουν οριστεί από την αναθέτουσα αρχή, που δεν μπορούν να ικανοποιηθούν με την αγορά αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που διατίθενται ήδη στην αγορά και την συμφωνία που θα εφαρμόζεται στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Η σύμβαση αναγράφει τα στοιχεία της περιγραφής που ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές. Ο ελάχιστος χρόνος προθεσμίας παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Κατά τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν ιδίως τα κριτήρια που σχετίζονται με την ικανότητα των υποψηφίων στο πεδίο της έρευνας και της ανάπτυξης και στην ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων λύσεων. Μόνο οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί μπορούν να υποβάλλουν σχέδια έρευνας και καινοτομίας. Αποκλειστικό κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας- τιμής. Στόχος της σύμπραξης καινοτομίας είναι η ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου και στην επακόλουθη αγορά αγαθών, υπηρεσιών ή έργου, με την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στα συμφωνημένα μεταξύ αναθετουσών αρχών και συμμετεχόντων σε επίπεδα επιδόσεων και μέγιστου κόστους.

- Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

Η ανάθεση δημόσιας σύμβασης με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση επιλέγεται από τις αναθέτουσες αρχές σε ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις. Συγκεκριμένα, μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, εάν ύστερα από κλειστή ή ανοικτή διαδικασία: είτε δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή αίτηση συμμετοχής είτε καμία προσφορά ή αίτηση συμμετοχής δεν είναι κατάλληλη. Επίσης, εάν τα αγαθά, τα έργα ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνο από ένα συγκεκριμένο οικονομικό φορέα, για συγκεκριμένους λόγους όπως η απουσία του ανταγωνισμού για τεχνικούς λόγους. Η διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών με ευνοϊκούς όρους σε περιπτώσεις όπως όταν ένας προμηθευτής σταματάει οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες, σε περίπτωση αφερεγγυότητας ή δικαστικού συμβιβασμού. Επιπρόσθετα, μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών όταν τα προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης, στην περίπτωση που πρόκειται για συμπληρωματικές παραδόσεις από τον αρχικό προμηθευτή για μερική αντικατάσταση ή επέκταση και όταν πρόκειται για αγαθά εισηγμένα που αγοράζονται στο χρηματιστήριο εμπορευμάτων. Εξαιρούνται από την υποχρέωση χρήσης και λειτουργίας ΕΣΗΔΗΣ στις

περιπτώσεις που η ανάθεση έχει επείγον χαρακτήρα, η δυνατότητα ανάθεσης περιορίζεται σε ένα προκαθορισμένο συμμετέχοντα και όταν η συναλλαγή αφορά σε προμήθεια αγαθών που είναι εισηγμένα και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων. Η αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να γίνεται σε ενιαίο στάδιο με την ανάθεση της σύμβασης εάν ορίζεται στους όρους της πρόσκλησης⁶⁷.

3.5.2 Είδη σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων:

- Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας

Σε ότι αφορά τις συμβάσεις ήσσονος αξίας⁶⁸ «Ως δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των 2.500 ευρώ»⁶⁹. Στις δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας μπορεί να μην ακολουθείται η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης. Σε αυτή την περίπτωση, οι πληρωμές μπορούν να εκτελούνται χωρίς να απαιτείται πράξη ανάθεσης από την αναθέτουσα αρχή ή οι διαδικασίες εκτέλεσης.

- Απευθείας ανάθεση

Στην διαδικασία της απευθείας ανάθεσης μπορεί να προσφεύγει η αναθέτουσα αρχή όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη του ορίου των 30.000 ευρώ. Για τις διαδικασίες ανάθεσης έργου και υπηρεσιών που αφορούν στην υλοποίηση κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών, το όριο σε αξία είναι ίσο ή κατώτερο των 60.000 ευρώ. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες για την ανάθεση της σύμβασης υπηρεσίες χωρίς να απαιτείται η γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου. Μετά την απόφαση ανάθεσης γίνεται η δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ και η κοινοποίηση στον οικονομικό φορέα από την αναθέτουσα αρχή. Μόνο στην περίπτωση που πρόκειται για αναθέσεις συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών, έργων και μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που έχουν να κάνουν με την υλοποίηση έργων ΤΠΕ με αντικείμενο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών ή τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών εργαλείων της κεντρικής διοίκησης, οι αναθέτουσες αρχές δύναται να προσφεύγουν στην διαδικασία της απευθείας ανάθεσης με όριο αξίας ίσο ή κατώτερο των 60.000 ευρώ. Η προσφυγή σε αυτή τη διαδικασία επιτρέπεται κατόπιν διαπιστωτικής πράξης του αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από αίτηση, με προθεσμία έκδοσης 10 ημερών.

⁶⁷ Άρθρο 32^Α Ν.4782/2021 «αντικατάσταση άρθρο 2».

⁶⁸ 117^Α Ν.4412/16 «Προσθήκη με το άρθρο 49 του Ν.4782/2021».

⁶⁹ Άρθρο 2, περ.30 Ν.4412/2016 «Ορισμοί».

- Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (ΣΗΑ) e- marketplace και κατάρτιση μητρώου προεπιλογής.

Στην απευθείας ανάθεση μέσω e-Marketplace, η ανάθεση των συμβάσεων γίνεται με αποκλειστική χρήση μέσω του οργανωμένου πληροφοριακού συστήματος του ΕΣΗΔΗΣ. Η κατάρτιση και διαχείριση των ΣΗΑ για την κάλυψη των αναθετουσών αρχών και η τήρηση του μητρώου προεπιλογής οικονομικών φορέων για τη διενέργεια απευθείας αναθέσεων, για την λειτουργία των συστημάτων ηλεκτρονικών αγορών, γίνεται από τις Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών⁷⁰. Από την χρήση των ΣΗΑ εξαιρείται η ανάθεση συμβάσεων προμήθειας φαρμακευτικών προϊόντων. Η κατάρτιση του μητρώου προεπιλεγέντων οικονομικών φορέων γίνεται ύστερα από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για εγγραφή στο εκάστοτε μητρώο, που αναρτάται στο διαδικτυακό τομέα της αρμόδιας ΕΚΑΑ. Στην πρόσκληση περιλαμβάνεται περιγραφή των ειδών και των υπηρεσιών, τα αντικειμενικά κριτήρια (λόγοι αποκλεισμού, κριτήρια προεπιλογής), απαιτούμενα δικαιολογητικά, προθεσμία για την υποβολή αίτησης εγγραφής στο μητρώο εάν υπάρχει. Η απόφαση έγκρισης ή απόρριψης της αίτησης εγγραφής οικονομικού φορέα στο μητρώο, εκδίδεται από την αρμόδια ΕΚΑΑ μέσα σε 15 εργάσιμες μέρες. Η ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον της ΕΚΑΑ, κατά της απορριπτικής απόφασης, ασκείται εντός 10 ημερών. Οι αναθέτουσες αρχές επιλέγουν την διαδικασία απευθείας ανάθεσης με την χρήση ΣΗΑ όταν η αξία των συμβάσεων που ανατίθενται απευθείας μέσω αυτών δεν υπερβαίνει ετήσια τις 40.000 ευρώ, ανά είδος αγαθού ή υπηρεσίας. Η απευθείας ανάθεση από τις αναθέτουσες μέσω ΣΗΑ δεν απαιτεί συγκρότηση συλλογικού οργάνου. Για την ανάθεση της σύμβασης η αναθέτουσα εκδίδει εντολή αγοράς που αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ που περιέχει κατ' ελάχιστο επωνυμία και στοιχεία της αναθέτουσας, περιγραφή αντικειμένου σύμβασης και αξίας, όνομα και στοιχεία επικοινωνίας οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση και κάθε πληροφορία που κρίνει απαραίτητη η αναθέτουσα αρχή, διαφορετικά η σύμβαση είναι άκυρη.

- Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας

Σε περίπτωση συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών ή μελετών και τεχνικών λοιπών ή συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που αφορούν ενέργειες τεχνικής βοήθειας του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, συγχρηματοδοτούμενου ή εθνικού, οι αναθέτουσες αρχές ή οι δικαιούχοι του προγράμματος τεχνικής βοήθειας και του θεσμικού πλαισίου ΕΠΑ (Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης) μπορούν να προσφεύγουν στις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας ακολουθώντας την ειδική διαδικασία ανάθεσης για εκτιμώμενη αξία ως 60.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ και στην διαδικασία σύναψης σύμβασης για εκτιμώμενη αξία πάνω από 60.000 ως 100.000 ευρώ, με αιτιολογημένη

απόφαση για την εκτέλεση ενεργειών τεχνικής βοήθειας του αρμόδιου οργάνου Υπουργείου ή Περιφέρειας ή νομικού προσώπου στο πλαίσιο ενεργειών τεχνικής βοήθειας του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, συγχρηματοδοτούμενου ή εθνικού, μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Στην πρώτη περίπτωση της ειδικής διαδικασίας ανάθεσης, η πρόσκληση απευθύνεται σε 3 τουλάχιστον οικονομικούς φορείς που επιλέγονται από τον κατάλογο εγγεγραμμένων προμηθευτών ή και πάροχων υπηρεσιών, για τον σκοπό ενεργειών τεχνικής βοήθειας, με το σχετικό συμφωνητικό να υπογράφεται από το ίδιο όργανο. Στην δεύτερη περίπτωση, της σύναψης σύμβασης, η πρόσκληση υποβολής απευθύνεται σε όλους τους οικονομικούς φορείς, από τον κατάλογο εγγεγραμμένων προμηθευτών ή και πάροχων υπηρεσιών, για τον σκοπό ενεργειών τεχνικής βοήθειας. Η τήρηση και η κατάρτιση του καταλόγου ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης επενδύσεων. Για τις παραπάνω περιπτώσεις η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την σύναψη της σύμβασης αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ. Στις περιπτώσεις ενεργειών που εφαρμόζονται οι διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων ήσσονος αξίας, οι πληρωμές εκτελούνται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας για την εκτέλεση των ενεργειών τεχνικής βοήθειας υπηρεσίας. Για συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας, εκτιμώμενης αξίας πάνω από 100.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, τα καθήκοντα του αποφαινόμενου οργάνου στο πλαίσιο της διενέργειας ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων ενεργειών τεχνικής βοήθειας, ασκούνται από το αρμόδιο για την εκτέλεση των ενεργειών Τεχνικής βοήθειας υπουργείο ή της Περιφέρειας ή του νομικού προσώπου. Στην περίπτωση απευθείας ανάθεσης μέσω e-marketplace, η σύναψη μπορεί να γίνει με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου για την εκτέλεση ενεργειών τεχνικής βοήθειας, Υπουργείου, Περιφέρειας ή Νομικού προσώπου. Στις περιπτώσεις διαδικασίας ανάθεσης συμβάσεων υπηρεσιών που αφορούν σε ενέργειες ωρίμανσης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ, ΕΟΧ ή άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων ή ταμείων, η εκτιμώμενη αξία των οποίων δεν υπερβαίνει τα όρια των διαδικασιών της απευθείας ανάθεσης, γίνονται με τα όσα ορίζονται στις διαδικασίες απευθείας ανάθεσης.

- Ανάθεση εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες)

Σε περίπτωση δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης έργων ή συμβάσεων έργων που υλοποιούνται ως Συμβάσεις Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ), επιτρέπεται η ανάθεση με προσφυγή στην διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, μετά από πρόσκληση. Η πρόσκληση αναρτάται στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα ή υπηρεσιών συμβούλου οποιαδήποτε ειδικότητας είναι για την υλοποίηση μελέτης και για την εκτέλεση της σύμβασης, σε ημεδαπή, αλλοδαπά, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, έναντι αμοιβής σύμφωνα με τα κατώτατα όρια με ανώτατο όριο το 0,5% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Για την ανάθεση απαιτείται η γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών

του Υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών. Οι σχετικές δαπάνες βαραίνουν τις πιστώσεις του έργου. Η ανάθεση των καθηκόντων συμβούλου γίνεται με σύμβαση στην οποία ορίζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες, οι όροι και οι προϋποθέσεις, η διάρκεια της σύμβασης και κάθε άλλη λεπτομέρεια. Σε περιπτώσεις ειδικών ή μεγάλων έργων υποδομής ή έργων, ιδιαίτερα σε θέματα ασφάλειας ή αποτροπής κινδύνου, μπορεί να ορίζεται ειδικός εμπειρογνώμονας, μετά από απόφαση της προϊστάμενης αρχής, με σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου ή σε έλλειψη του, της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Η επιλογή του εμπειρογνώμονα μπορεί να γίνει έναντι συνολικής αμοιβής του έργου με βάση τα κατώτατα όρια. Η συνολική αμοιβή του βαραίνει τις πιστώσεις του έργου ή της μελέτης και καθορίζεται με την απόφαση ορισμού του, ενώ δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της αμοιβής επιστήμονα με εικοσαετή εμπειρία.

3.6 Δημοσιότητα και Διαφάνεια

Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων απαιτείται δημοσίευση⁷¹ της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, 5 μέρες πριν την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης, με εξαίρεση την διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και της απευθείας ανάθεσης προμήθειων και υπηρεσιών κάτω των 2.000 ευρώ, της απευθείας ανάθεσης κάτω των 30.000 ευρώ που αποστέλλονται απευθείας στους οικονομικούς φορείς. Οι συμβάσεις έργων άνω των 30.000 ευρώ αποστέλλονται υποχρεωτικά σε 3 τουλάχιστον οικονομικούς φορείς. Οι συμβάσεις έργων μελετών αναρτώνται στην ιστοσελίδα του τεχνικού επιμελητηρίου. Στις συμβάσεις άνω των ορίων ως χρόνος έναρξης είναι η ημερομηνία αποστολής στην Ευρωπαϊκή εφημερίδα της Ένωσης. Το ΟΠΣ του ΕΣΗΔΗΣ μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο πληροφοριακό σύστημα e-sender για απευθείας ηλεκτρονική υποβολή προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων που αποστέλλονται στην Υπηρεσία εκδόσεων της ένωσης, στο σύστημα Tenders electronic daily (TED).

3.7 Ειδικές Περιπτώσεις

- Δημόσιες συμβάσεις μεταξύ φορέων του Δημοσίου τομέα (αυτεπιστασία- in house)

Σύμβαση που ανατίθεται από μια αναθέτουσα αρχή σε ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου⁷² και πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η αναθέτουσα αρχή ασκεί επί του εν λόγω νομικού προσώπου έλεγχο ανάλογο εκείνου που ασκεί επί των δικών της υπηρεσιών β) περισσότερο από 80% των δραστηριοτήτων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου διεξάγεται κατά την εκτέλεση καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από την ελέγχουσα αναθέτουσα αρχή ή άλλα νομικά πρόσωπα που

⁷¹ Άρθρα 61 -70, Ν.4412/2016 «Δημοσιότητα και Διαφάνεια».

⁷² Βλ. Άρθρο 12, Ν.4412/2016.

ελέγχει η εν λόγω αναθέτουσα αρχή γ) δεν υπάρχει άμεση συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στο νομικό πρόσωπο, εξαιρουμένων των μορφών συμμετοχής ιδιωτικών κεφαλαίων χωρίς δυνατότητα ελέγχου ή δικαιώματος αρνησικυρίας που απαιτούνται από διατάξεις νόμου και δεν ασκούν αποφασιστική επιρροή στο ελεγχόμενο νομικό πρόσωπο. Μια αναθέτουσα αρχή θεωρείται ότι ασκεί έλεγχο επί νομικού προσώπου ανάλογο με το έργο που ασκεί στις υπηρεσίες της όταν ασκεί αποφασιστική επιρροή τόσο στους στρατηγικούς στόχους όσο και στις σημαντικές αποφάσεις του ελεγχόμενου νομικού προσώπου, τα όργανα αποφάσεων του ελεγχόμενου νομικού προσώπου απαρτίζονται από εκπροσώπους όλων των αναθετουσών αρχών που συμμετέχουν και το ίδιο φυσικό πρόσωπο μπορεί να εκπροσωπεί πολλές ή όλες τις συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές, τα ελεγχόμενα νομικά πρόσωπα δεν επιδιώκουν συμφέροντα αντίθετα από αυτά των αναθετουσών αρχών που τα ελέγχουν. Όταν μια σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά μεταξύ δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις: α) η σύμβαση εγκαθιδρύει ή υλοποιεί συνεργασία μεταξύ αναθετουσών αρχών, β) η υλοποίηση της συνεργασίας αυτής εξυπηρετεί αποκλειστικά τους σκοπούς του δημοσίου συμφέροντος, γ) οι συμμετέχουσες αναθέτουσες αρχές εκτελούν στην ελεύθερη αγορά λιγότερο από το 20% των δραστηριοτήτων που αφορά η συνεργασία.

- Συμβάσεις βάσει αποκλειστικού δικαιώματος

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παραχωρούν κατ' αποκλειστικότητα το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων⁷³: σε προστατευόμενα παραγωγικά εργαστήρια, κοινωνικούς συνεταιρισμούς περιορισμένης ευθύνης, κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις ένταξης, σε κάθε άλλο οικονομικό φορέα που έχει ως κύριο σκοπό δυνάμει του καταστατικού του, την επαγγελματική και κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία ή μειονεκτούντων προσώπων, όταν το 30% των εργαζομένων του φορέα είναι εργαζόμενοι με αναπηρία ή μειονεκτούντες εργαζόμενοι. Η επιλογή των αναδόχων γίνεται μετά από πρόσκληση που απευθύνεται σε όλους τους οικονομικούς φορείς.

3.8 Διαγωνισμοί Μελετών

Η διαδικασία αυτή χρησιμοποιείται για να υποβληθούν ιδέες για μια μελέτη για σύναψη σύμβασης ή απονομή βραβείου ή καταβολή χρηματικού ποσού. Εάν για ένα διαγωνισμό μελετών⁷⁴ προβλέπεται περιορισμός, του αριθμού των συμμετεχόντων τότε οι αναθέτουσες αρχές θεσπίζουν σαφή και χωρίς διακρίσεις κριτήρια επιλογής. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των υποψήφιων που καλούνται να συμμετάσχουν πρέπει να είναι επαρκής ώστε να εξασφαλίζεται ο πραγματικός ανταγωνισμός. Η αξιολόγηση των ιδεών γίνεται από κριτική επιτροπή, η οποία απαρτίζεται αποκλειστικά από φυσικά

⁷³ Βλ. Άρθρα 20, 241 Ν.4412/2016.

⁷⁴ Άρθρα 111-115, 322-325 Ν.4412/2016 «Κανόνες που διέπουν του διαγωνισμούς μελετών».

πρόσωπα ανεξάρτητα από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό μελετών. Όταν οι συμμετέχοντες πρέπει να έχουν ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν τότε το 1/3 της επιτροπής πρέπει να έχει το προσόν αυτό ή άλλο ισοδύναμο. Η κριτική επιτροπή είναι αδέσμευτη κατά τη λήψη αποφάσεων και γνωμοδοτήσεων, εξετάζει τα σχέδια και τις μελέτες που υποβάλλονται ανώνυμα και βάσει τα κριτήρια του διαγωνισμού μελέτης και καταχωρεί σε πρακτικό που υπογράφεται από τα μέλη της την κατάταξη που καταλήγει.

3.9 Ηλεκτρονικά μέσα σύναψης δημοσίων συμβάσεων

Η σύναψη δημοσίων συμβάσεων γίνεται υποχρεωτικά με την χρήση ηλεκτρονικών μέσων⁷⁵ πάνω από κάποιο όριο, τα δυναμικά συστήματα αγορών και τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς. Οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων με την χρήση του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος ΕΣΗΔΗΣ είναι υποχρεωτική σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης των δημοσίων συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία άνω των 30.000 ευρώ, εξαιρούνται οι συμβάσεις μελέτης και εκτέλεσης δημοσίων έργων και οι συμβάσεις παραχώρησης έργων με αντικείμενο την ανάθεση σύμβασης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες). Στο ΕΣΗΔΗΣ τηρείται το Εθνικό μητρώο οικονομικών φορέων προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών.

3.9.1 Δυναμικά συστήματα αγορών

Το δυναμικό σύστημα αγορών μπορεί χρησιμοποιηθεί από τις αναθέτουσες αρχές για αγορές τρέχουσας χρήσης, λειτουργεί ως μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία, και είναι ανοικτό καθόλη την περίοδο λειτουργίας του συστήματος αγορών σε κάθε οικονομικό φορέα που πληροί τα κριτήρια επιλογής. Για τη σύναψη σύμβασης οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της κλειστής διαδικασίας. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης ή της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής προσφορών ανέρχεται στις 10 ημέρες. Όλες οι επικοινωνίες πραγματοποιούνται αποκλειστικά με ηλεκτρονικά μέσα. Οι αναθέτουσες αρχές προσκαλούν όλους τους συμμετέχοντες να υποβάλλουν προσφορά για την σύναψη κάθε συγκεκριμένης σύμβασης εντός του δυναμικού συστήματος αγορών.

3.9.2 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί μπορούν να επιλεγούν από τις αναθέτουσες αρχές όταν παρουσιάζονται νέες μειωμένες τιμές σε ορισμένα στοιχεία προσφορών. Η διαδικασία του

⁷⁵ «Άρθρα 33-38, Ν.4412/2016 «Ηλεκτρονικά μέσα σύναψης».

ηλεκτρονικού πλειστηριασμού διοργανώνεται από τις αναθέτουσες με την μορφή επαναλαμβανομένης διαδικασίας μετά από προκαταρκτική αξιολόγηση των προσφορών και ταξινόμηση τους με μεθόδους αυτόματης ταξινόμησης.

Στις δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες πνευματικού δημιουργού δεν αποτελούν αντικείμενο ηλεκτρονικού πλειστηριασμού. Στις ανοικτές ή κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση οι αναθέτουσες μπορούν να αποφασίσουν ηλεκτρονικό πλειστηριασμό πριν την ανάθεση μιας σύμβασης όταν τα έγγραφα και οι προδιαγραφές προσδιορίζονται με ακρίβεια. Τα στοιχεία προσφορών των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών αφορούν μόνο τις τιμές εφόσον η ανάθεση είναι βάση τιμής ή μόνο τιμές και νέες αξίες εφόσον η ανάθεση είναι με την προσέγγιση σχέσης αποδοτικότητας- κόστους. Όλοι οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει αποδεκτές προσφορές μπορούν να συμμετέχουν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στην πρόσκληση. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε φάσεις και δεν αρχίζει πριν παρέλθουν δυο ημέρες από την αποστολή των προσκλήσεων. Σε ότι αφορά την προμήθεια αγαθών και παροχής υπηρεσιών με αντικείμενο την προμήθεια ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών και φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών είναι υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών για ορισμένα αγαθά.

3.9.3 Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Στους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται με τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο, για να γίνει αυτή η διαδικασία θα πρέπει να αναφέρεται στην προκήρυξη της σύμβασης ή την προκαταρκτική προκήρυξη και να επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης όλες οι απαιτούμενες πληροφορίες. Οι προσφορές που υποβάλλονται με την μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου, μπορούν να συνοδεύονται από άλλα έγγραφα, που συμπληρώνουν την προσφορά. Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι καταρτίζονται από τους υποψηφίους με σκοπό τη συμμετοχή τους σε μια συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης με συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές.

3.9.4. Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης

Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)^{76,77} καταρτίζεται βάση τυποποιημένου εντύπου και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή υποβολής προσφορών οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να αποδέχονται το ΕΕΕΣ το οποίο ισοδυναμεί με υπεύθυνη

⁷⁶ Άρθρο 79, Ν.4412/2016 «Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης».

⁷⁷ Άρθρο 79^Α, Ν.4412/2016 «Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης προσθήκη Ν.4782/2021»

δήλωση, με τις ανάλογες συνέπειες, χρησιμοποιείται ως προκαταρκτική απόδειξη των προς αντικατάσταση πιστοποιητικών, επιβεβαιώνοντας ότι ο οικονομικός φορέας πληροί τις προϋποθέσεις: α) δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού, β) πληροί τα κριτήρια επιλογής, γ) τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί. Είναι η επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα, και ο οικονομικός φορέας πρέπει να είναι σε θέση εφόσον του ζητηθεί να προσκομίσει τα δηλωθέντα δικαιολογητικά, άμεσα και χωρίς καθυστέρηση.

3.9.5. Επιγραμμικό αποθετήριο πιστοποιητικών e-Certis

Στο σύστημα του επιγραμμικού αποθετηρίου⁷⁸ εισάγονται τα πιστοποιητικά και τα αποδεικτικά έγγραφα των οικονομικών φορέων, με σκοπό την διευκόλυνση της διασυννοριακής υποβολής προσφορών των οικονομικών φορέων από την Αρχή, η οποία έχει την μέριμνα για την συνεχή επικαιροποίησή τους. Σε αυτό το σύστημα προσφεύγουν οι αναθέτουσες αρχές για την απαίτηση πιστοποιητικών και μορφών αποδεικτικών εγγράφων.

3.10 Έννομη προστασία

Η έννομη προστασία κατά τη διαδικασία σύναψης των δημοσίων συμβάσεων εφαρμόζεται στις διαφορές που προκύπτουν κατά την διαδικασία σύναψης σύμβασης και τροποποίησης των συμβάσεων, για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερης των ορίων συμβάσεων απευθείας ανάθεσης και μεγαλύτερη της αξίας των 60.000 ευρώ για τις συμβάσεις τεχνικής βοήθειας. Η διαδικασία της έννομης προστασίας ισχύει και για τα δυναμικά συστήματα αγορών.

3.10.1 Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών

Στην αρχή εξέτασης προδικαστικών προσφυγών (ΑΕΙΠΠ) μπορεί να προσφύγει κάθε ενδιαφερόμενος που έχει συμφέρον να του ανατεθεί κάποια σύμβαση ή ενδέχεται να έχει υποστεί ζημιά από πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας και έχει δικαίωμα να ζητήσει προσωρινή προστασία, ακύρωση της πράξης ή της σύμβασης. Η αρχή έχει λειτουργική ανεξαρτησία και οικονομική αυτοτέλεια, αποτελείται από 37 μέλη εκ των οποίων ο ένας είναι ο πρόεδρος, η θητεία των μελών είναι πέντε έτη, συνεδριάζει σε 10 κλιμάκια που αποτελούνται από τρία μέλη της ΑΕΙΠΠ και σε αυξημένη σύνδεση για θέματα υψηλής σπουδαιότητας.

3.10.2 Διαδικασία προδικαστικής προσφυγής

⁷⁸ Άρθρο 81, Ν.4412/2016 «Επιγραμμικό Αποθετήριο πιστοποιητικών e- Certis».

Για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής η κατάθεση γίνεται ηλεκτρονικά στον τόπου του διαγωνισμού ή στην ΑΕΠΠ εάν η διαδικασία δεν διενεργείται μέσω ΕΣΗΔΗΣ. Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων.

- Δικαστική προσφυγή πριν την διαδικασία της σύναψης σύμβασης

Για την εξέταση της προδικαστικής προσφυγής στο στάδιο που προηγείται της διαδικασία σύναψης της σύμβασης με αξία ως 100.000 ευρώ εξετάζονται από μονομελές κλιμάκιο της ΑΕΠΠ ανεξάρτητα φύσης. Όταν η αξία της σύμβασης εκτιμάται πάνω από 100.000 ευρώ εξετάζεται από τριμελές κλιμάκιο. Σε περιπτώσεις υψηλής σπουδαιότητας και για την αποφυγή αντιφατικών αποφάσεων, οι προδικαστικές προσφυγές εξετάζονται από 7-μέλη κλιμάκιο.

- Δικαστική προσφυγή για την ακύρωση της σύμβασης

Η ΑΕΠΠ μπορεί να κηρύξει την ακυρότητα της σύμβασης μετά από εμπρόθεσμη προδικαστική προσφυγή του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Η προδικαστική προσφυγή ασκείται μέσα σε 30 μέρες, από την επόμενη της δημοσίευση της απόφασης. Η κατάθεση της προσφυγής ακυρώνει την απόφαση εκτέλεσης της σύμβασης ως την έκδοση της απόφασης της ΑΕΠΠ.

- Ένδικα βοηθήματα πριν την σύναψη της σύμβασης

Στην διαδικασία χρήσης των ένδικων βοηθημάτων, όποιος έχει συμφέρον να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση και ενδέχεται να υποστεί ζημιά από παραβίαση της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, μπορεί με το ίδιο δικόγραφο να ασκήσει αίτηση αναστολής εκτέλεσης και ακύρωσης των αποφάσεων της ΑΕΠΠ. Δικαίωμα χρήσης του ένδικου βοηθήματος έχει και η αναθέτουσα αρχή εάν η ΑΕΠΠ έχει κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Ν.4412/2016 ΣΤΟΝ Ν.4782/2021

Για τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, το δίκαιο της ΕΕ καθορίζει ελάχιστους εναρμονισμένους κανόνες⁷⁹ για τις δημόσιες συμβάσεις⁸⁰. Οι κανόνες αυτοί διέπουν τον τρόπο με τον οποίο οι δημόσιες αρχές και ορισμένοι φορείς κοινής ωφέλειας αγοράζουν αγαθά, έργα και υπηρεσίες και μεταφέρονται στην εθνική νομοθεσία και εφαρμόζονται σε διαγωνισμούς των οποίων η χρηματική αξία υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσό.

Η πολιτική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και η αναθεώρηση των οδηγιών εντάχθηκε σε ένα συνολικό πρόγραμμα που ως σκοπό είχε τον ριζικό εκσυγχρονισμό των δημοσίων συμβάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμβάλλοντας στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁸¹, για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Η μεταρρύθμιση στο νομοθετικό πλαίσιο στις δημόσιες συμβάσεις στην Ευρώπη αποτέλεσε μια από τις δώδεκα δράσεις προτεραιότητας της πράξης για την ενιαία αγορά που δημοσιεύτηκε το 2011. Στο πλαίσιο αυτό υιοθετήθηκαν τον Ιανουάριο του 2014, οι νέες οδηγίες: 2014/24/ΕΕ κλασσικός τομέας για τις δημόσιες συμβάσεις (αντικατέστησε τη 2004/18) και 2014/25/ΕΕ για τις συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς στους τομείς ύδατος, ενέργειας και μεταφορών (Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας) και τέθηκαν σε ισχύ τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου (αντικατέστησε τη 2004/17, Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας).

4.1 Ο Ν.4412/2016: Ενσωμάτωση Οδηγιών 2014/ΕΕ/24 και 2014/ΕΕ/25- Ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο

Στην Ελλάδα⁸², οι δημόσιες συμβάσεις: οι προμήθειες, οι υπηρεσίες και τα έργα, διέπονταν μέχρι τώρα, από τον νόμο 4412/2016⁸³ όπως δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 147/Α'08.08.2016 με τίτλο «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)». Πρόκειται για την πρώτη ριζική μεταρρύθμιση στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, αφού πρώτη φορά ενοποιούνται όλες οι διατάξεις κάτω από ένα ενιαίο νομοθετικό κέλυφος.

⁷⁹ Mendoza, J.J, Hernandez, M.L., Escobar, S.E, 2019, Sustainable Public Procurement: from law to practice, Sustainability, vol.11, no. 6380, p. 1-23.

⁸⁰ HCAP-Hellinic Corporation of assets and participations. Procurement regulation. (2018).

⁸¹ ΕΑΑΔΗΣΥ- Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Πρόταση για την εθνική στρατηγική δημοσίων συμβάσεων 2016-2020. (2020).

⁸² EC- European Commission. Public procurement study administrative capacity in the EU- Greece country profile. (2020).

⁸³ Βλ. [12] Ν.4412/2016, ΦΕΚ 147/Α'08.08.2016: <http://www.et.gr/index.php/anazitiseis>

Ο νόμος αποτελείται από 379 άρθρα και διαρθρώνονται⁸⁴ σε πέντε βιβλία και αποτελούνται από μέρη, τίτλους, κεφάλαια και ενότητες. Συγκεκριμένα, στο Βιβλίο Ι (άρθρα 3 έως 221) και στο Βιβλίο ΙΙ (άρθρα 222 έως 338) γινόταν η ενσωμάτωση της οδηγίας 2014/24/ΕΕ- Κλασικός τομέας και της οδηγίας 2014/25/ΕΕ- Πρώην εξαιρούμενοι τομείς αντίστοιχα, ενώ θεσπίζονταν οι κανόνες για τις διαδικασίες προγραμματισμού, σύναψης, ανάθεσης εκτέλεσης σύμβασης και διαγωνισμού μελετών σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής κάθε βιβλίου, στο Βιβλίο ΙΙΙ (άρθρα 339 έως 344) θεσπίζονταν οι Κοινοί Κανόνες Διακυβέρνησης, στο Βιβλίο ΙV (άρθρα 345 έως 374) θεσπίζονταν οι κανόνες για την Έννομη Προστασία και στο Βιβλίο V (375 έως 379) αναφέρονταν οι τελικές διατάξεις.

Ο νόμος αυτός προέκυψε στα πλαίσια των υποχρεώσεων της Ελλάδας για προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ και είχε καθολική ισχύ για όλους τους φορείς του δημοσίου τομέα ανεξαρτήτου είδους και εκτιμώμενης αξίας, ωστόσο περιελάμβανε και άρθρα που εφαρμόζονταν κατά αποκλειστικότητα στις περιπτώσεις σύναψης σύμβασης κάτω των ορίων (άρθρα 5, 235 και 116 έως 128), εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και λοιπών συναφών τεχνικών υπηρεσιών, εκτέλεσης εκπόνησης μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

4.2 Η μετάβαση από τον Νόμο 4412/2016 στον Νόμο 4782/2021

Ωστόσο, κατά την εφαρμογή του, παρουσίασε πλήθος προβλημάτων, όπως αναφέρθηκαν από τις αναθέτουσες αρχές και τους οικονομικούς φορείς και η προσπάθεια για την αντιμετώπιση τους σε πολλές περιπτώσεις αποδείχθηκε ανεπαρκής. Οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στην χώρα μας χαρακτηρίζονται από αναποτελεσματικότητα⁸⁵, μεγάλους χρόνους υλοποίησης, μακροχρόνιες δικαστικές και προδικαστικές διαδικασίες και χαμηλής ποιότητας προμήθειες λόγω της αποκλειστικής χρήσης του κριτηρίου ανάθεσης⁸⁶ της χαμηλότερης τιμής. Επιπρόσθετα, τα σημερινά οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα όπως διαμορφώθηκαν μέσα από την υγειονομική κρίση⁸⁷, με το άνοιγμα και το κλείσιμο της οικονομίας τόσο στην Ελλάδα, όσο και

⁸⁴ Αναγνωστόπουλος Ε. 2016, *Νόμος 4412/16 Πρακτικός Οδηγός - Δημόσιες Συμβάσεις έργων, προμηθειών & υπηρεσιών*, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), Αθήνα., σελ 1.

⁸⁵ OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development. Measurement and reduction of administrative burdens in Greece: an overview of 13 sectors. (2014).

⁸⁶ ΕΕ-Ευρωπαϊκή Ένωση Γραφείο Εκδόσεων. Έγγραφο καθοδήγησης για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία. (2018), σελ. 93-97.

⁸⁷ Μιχαηλόπουλος & Συνεργάτες. Ενημερωτικό δελτίο. Δημόσιες συμβάσεις στον αστερισμό του covid-19 (2021).σελ.1-3.

διεθνώς, δημιούργησαν την ανάγκη για αύξηση της αποτελεσματικότητας όλων των διαδικασιών των δημοσίων συμβάσεων, με σκοπό την επιτάχυνση τους και την βελτίωση της ποιότητας των αγαθών και των υπηρεσιών που προμηθεύεται το Ελληνικό δημόσιο ώστε να ενισχυθεί η δυνατότητα του να πραγματοποιήσει το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και να αυξήσει την ταχύτητα απορρόφησης των ενωσιακών κονδυλίων και χρηματοδοτικών ενισχύσεων εν όψει της νέας προγραμματικής περιόδου του ΕΣΠΑ 2021-2027⁸⁸, για την υποστήριξη της ανάκαμψης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικονομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναντίον κρίσεων.

Η μετάβαση από τον Ν. 4412/2016 στον Ν.4782/2021, μέσα από την μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, έρχεται να προστεθεί στις 404 τροποποιήσεις που είχε ήδη υποστεί ο Ν.4412/2016 μέσα από 36 νομοθετικές παρεμβάσεις⁸⁹.

4.3. Ο Ν. 4782/2021: Αναμόρφωση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου.

Από το Μάρτιο 2021, έχει τεθεί σε ισχύ ένα νέο νομικό πλαίσιο σε ότι αφορά τις δημόσιες συμβάσεις στην χώρα μας, το οποίο επιδιώκει να αναμορφώσει το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις. Στόχος του νέου νόμου είναι η αναμόρφωση και η διασαφήνιση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερο και να συμβάλει στην βιώσιμη και αποτελεσματικότερη χρήση των δημοσίων πόρων. Βραχυπρόθεσμα στοχεύει στην επέκταση της χρήσης των ηλεκτρονικών εργαλείων e-procurement, την απλοποίηση της διαδικασίας, την αύξηση της συμμετοχής των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης με προσπέραση των εμποδίων της γραφειοκρατίας και την επιτάχυνση των διαδικασιών επιχειρήσεων στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και την αντιμετώπιση παθογενειών όπως η ανάθεση συμβάσεων αποκλειστικά με υποβολή προσφοράς χαμηλότερης τιμής, παρακολούθηση συστημάτων δημοσίων συμβάσεων, μείωση διοικητικού βάρους που επωμίζονται οι αναθέτουσες αρχές και φορείς, εξορθολογισμός δημοσίων δαπανών, επαγγελματοποίηση προσωπικού δημοσίων συμβάσεων, κεντροποίηση αγορών, ανάπτυξη “data analytics”. Ζητούμενο του νέου νόμου είναι η διαλειτουργικότητα⁹⁰ και η βιωσιμότητα ΕΣΗΔΗΣ και ΚΗΜΔΗΣ με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου.

⁸⁸ ΕΑΑΔΗΣΥ- Εθνική Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων- Πρόταση για την εθνική στρατηγική δημοσίων συμβάσεων. 2021-2025. (2020).

⁸⁹ Μιχαηλόπουλος & Συνεργάτες. Ενημερωτικό δελτίο –Ν.4782/2021- Το νέο τοπίο στις δημόσιες συμβάσεις(2021), σελ2.

⁹⁰ Βλ. Αιτιολογική έκθεση Ν. 4782/2021, ΦΕΚ 36/Β'/09.3.2021: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetiko-Ergou?law_id=56662c32-6d85-41ba-87dd-acd8002142f2

Το νέο αυτό νομικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων διέπεται από τον Ν.4782/2021 (ΦΕΚ 36/Β'/09.03.2021) «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία». Ο νέος νόμος αποτελείται από τέσσερα μέρη και 253 άρθρα. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις του α' μέρους (άρθρα 1-142) αφορούν θέματα προμηθειών, υπηρεσιών και έργων και κατανέμονται σε δέκα κεφάλαια. Στο κεφάλαιο Β', θεσπίζονται κανόνες για τις διαδικασίες ανάθεσης έργων, έργων, υπηρεσιών και προμήθειων και στο κεφάλαιο Ζ', θεσπίζονται κανόνες τροποποίησης του Ν.4412/16 σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, προμηθειών, υπηρεσιών και έργων πρώην εξαιρούμενων τομέων (οδηγία 2014/25/ΕΕ). Ενώ, στο κεφάλαιο Θ', θεσπίζονται κανόνες για την έννομη προστασία στην διαδικασία σύναψης των δημοσίων συμβάσεων και στο κεφάλαιο Ι, αναφέρονται οι τελικές διατάξεις του μέρους α'. Επιπλέον, έχει καθολική εφαρμογή και περιλαμβάνει άρθρα που εφαρμόζονταν κατά αποκλειστικότητα στις περιπτώσεις σύναψης σύμβασης κάτω των ορίων (κεφάλαιο Γ' άρθρα 48-56), εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμήθειων και λοιπών συναφών τεχνικών υπηρεσιών, εκτέλεσης εκπόνησης μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Σε ότι αφορά τις διατάξεις του μέρους β' (άρθρα 143-179), μέρους γ' (άρθρα 180-252), μέρους δ' (άρθρο 253), θεσπίζονται κανόνες για θέματα που αφορούν δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων στους τομείς Άμυνας και Ασφάλειας, λοιπές διατάξεις, την έναρξη ισχύος του νόμου αντίστοιχα.

Η έναρξη ισχύος των τροποποιήσεων που έγιναν από τον Ν.4782/2021, κατανέμονται σε τρεις ημερομηνίες με ισχύ: από 9.3.2021 (έναρξη ΦΕΚ), από 01.09.2021 και από 01.06.2021.

4.3.1. Κυριότερες αλλαγές στον Ν.4412/2016 από τον Ν.4782/2021.

Σε ότι αφορά τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων οι κυριότερες αλλαγές αφορούν την ελαχιστοποίηση των προθεσμιών όλων των διαδικασιών των δημοσίων συμβάσεων, την αύξηση της αξίας των ορίων προσφυγής στις διαδικασίες των απευθείας αναθέσεων, την προσθήκη νέων διαδικασιών ανάθεσης (e-marketplace, συμβάσεις ήσσονος αξίας), την υποχρεωτική χρήση των ηλεκτρονικών συστημάτων για τις δημόσιες συμβάσεις Εθνικό ηλεκτρονικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων-ΕΣΗΔΗΣ και Κεντρικό ηλεκτρονικό μητρώο δημοσίων συμβάσεων-ΚΗΜΔΗΣ, την υποχρεωτική χρήση Ενιαίου ευρωπαϊκού εγγράφου σύμβασης- ΕΕΕΣ, την προώθηση χρήσης, τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας μέσω των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της ανεξάρτητης Αρχής εξέτασης προδικαστικών προσφυγών-ΑΕΠΠ σε όλες τις συμβάσεις, την απλοποίηση των διαδικασιών εξέτασης προδικαστικής προσφυγής και έννομης προστασίας για συμβάσεις κάτω των ορίων του άρθρου 5.

Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης & Προθεσμίες για συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ.

Το άρθρο 109^A στον Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 47 του Ν.4782/21. Με την αλλαγή αυτή θεσμοθετούνται οι διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων εκτιμώμενης αξίας άνω των 60.000 ευρώ, άνω των ορίων του άρθρου 5. Ως ημερομηνία έναρξης της σύμβασης θεωρείται και εδώ η ημερομηνία έναρξης δημοσίευσης της προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ. Ωστόσο, οι ελάχιστες προθεσμίες για συμβάσεις άνω των ορίων του άρθρου 5, είναι: στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των προσφορών είναι από 15 που ίσχυε μέχρι σήμερα σε 10 μέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ, στην κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστικό διάλογο, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σύμπραξη καινοτομίας, η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής είναι από 15 που ίσχυε σε 8 ημέρες από την δημοσίευση της προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ και η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των προσφορών είναι από 10 μέρες σε 8 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς στους προεπιλεγέντες. Ενώ, για συμβάσεις κάτω των ορίων του άρθρου 5, στην ανοικτή διαδικασία, η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των προσφορών είναι από 22 ημέρες που ίσχυε σε 15 μέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στην κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστικό διάλογο, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σύμπραξη καινοτομίας, η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής είναι από 15 μέρες σε 8 ημέρες ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης και η ελάχιστη ημερομηνία παραλαβής των προσφορών είναι από 10 ημέρες σε 8 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς στους προεπιλεγέντες. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αλλαγής αυτής είναι από την 01.06.2021. Ο σκόπος αυτής της αλλαγής είναι η ελαχιστοποίηση των προθεσμιών σε όλες τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης άνω το 60.000 ευρώ. Με αυτό τον τρόπο επιταχάνεται η επιτάχυνση των διαδικασιών.

Προσφυγή στην διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση - Ρύθμιση ζητημάτων.

Το άρθρο 32Α στον Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 2 του Ν.4782/21. Σε αυτή την περίπτωση δίνεται η δυνατότητα αξιολόγησης των προσφορών σε ενιαίο στάδιο με την ανάθεση της σύμβασης, ύστερα από πρόσκληση. Εξαιρούνται των κανόνων δημοσίευσης, της υποχρεωτικής χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ και της υποχρεωτικής χρήσης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Έγγραφου της Σύμβασης, όταν υπάρχει ένας προκαθορισμένος συμμετέχοντας, όταν η ανάθεση έχει επείγοντα χαρακτήρα, και όταν πρόκειται για προμήθεια αγαθών που είναι εισηγμένα και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αλλαγής είναι από την 01.06.2021. Παρατηρούμε ότι πρώτη φορά γίνεται η ενοποίηση σταδίου αξιολόγησης των προσφορών με το στάδιο ανάθεσης της

σύμβασης. Έτσι, επιταγχάνεται η απλοποίηση διαδικασίας, η μείωση της χρονοβόρας γραφειοκρατίας και η επιτάχυνση των διαδικασιών που είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε περιπτώσεις εκτάκτης ανάγκης.

Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς.

Το άρθρο 46 στον Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 11 του Ν.4782/21. Θεσμοθετείται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων η υποχρεωτική διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων πριν την διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία άνω του 1.000.000 ευρώ για ορισμένες κατηγορίες αγαθών. Επίσης, θεσμοθετείται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Υποδομών η υποχρεωτική διεξαγωγή των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων πριν την διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία άνω των 15.000.000 ευρώ για ορισμένες κατηγορίες έργων και άνω του 1.000.000 ευρώ για ορισμένες κατηγορίες μελετών. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αλλαγής είναι η ημερομηνία έναρξης του ΦΕΚ, η 09.03.2021. Επιτυγχάνεται η αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας.

Απευθείας ανάθεση.

Το άρθρο 118 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 50 του Ν.4782/21. Τροποποιείται το κατώτατο όριο για την προσφυγή στην διαδικασία απευθείας ανάθεσης από 20.000 ευρώ σε 30.000 ευρώ. Ενώ, για συμβάσεις έργων, κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών και για συμβάσεις έργων τεχνολογιών, πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) το κατώτατο όριο είναι 60.000 ευρώ. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Αυξάνονται τα κατώτατα όρια της προσφυγής στην διαδικασία απευθείας ανάθεσης, λόγω της διαδικασίας αναθεώρησης των τιμών που γίνεται κάθε δύο χρόνια σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ.

E-marketplace – Απευθείας ανάθεση μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς.

Το άρθρο 118 Α του Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 51 του Ν.4782/21. Δίνεται για πρώτη φορά η δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς, με ανώτατο όριο προσφυγής στην διαδικασία, 40.000 ευρώ ανά είδος αγαθού ή υπηρεσίας σε ετήσιο επίπεδο. Επίσης, καθορίζονται οι όροι για την δημιουργία και τήρηση μητρώου προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων, αυξάνεται η διαφάνεια και η απόδοση της διαδικασίας, μειώνεται σημαντικά η γραφειοκρατία και οι δαπάνες για τους φορείς, κάνοντας την διαδικασία πιο ελκυστική και αμέση στις αγορές.

Δημοσιότητα στην απευθείας ανάθεση.

Το Άρθρο 120 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 53 του Ν.4782/21. Τροποποιείται η διαδικασία δημοσίευσης στο πλαίσιο της απευθείας ανάθεσης. Συγκεκριμένα, από την απλή αποστολή της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς ή συμμετοχής προς τους οικονομικούς φορείς όπως ίσχυε μέχρι τώρα, καθίσταται πλέον υποχρεωτική η δημοσίευση της πρόσκλησης για την υποβολή προσφοράς στο ΚΗΜΔΗΣ, για συμβάσεις άνω του ορίου των 2.500 ευρώ. Ενώ για συμβάσεις άνω των 30.000 ευρώ, απαιτείται η πρόσκληση τουλάχιστον τριών οικονομικών φορέων. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την υποχρεωτική χρήση των τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφοριών στις διαδικασίες δημοσιότητας, ενισχύεται η διαφάνεια των διαδικασιών ανάθεσης, επιταχύνεται η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης.

Συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας.

Το άρθρο 119 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 52 του Ν.4782/21. Τροποποιείται το κατώτατο όριο για την προσφυγή στην διαδικασία σύναψης σύμβασης ενεργειών τεχνικής βοήθειας από 40.000 ευρώ σε 60.000 ευρώ. Δίνεται η δυνατότητα σε ότι αφορά τη σύναψη σύμβασης προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών, η διαδικασία επιλογής μετά από πρόσκληση σε όλους τους οικονομικούς φορείς που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους, με το όριο της εκτιμώμενης αξίας από 60.000 ευρώ ως 100.000 ευρώ. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την αύξηση του κατώτατου ορίου προσφυγής στις διαδικασίες ενεργειών τεχνικής βοήθειας και την αύξηση του εύρους της αξίας στους εγγεγραμένους στους καταλόγους επιτυγχάνεται η επιτάχυνση και η απόδοση της διαδικασίας με την παράλληλη μείωση του κόστους της διαδικασίας.

Κατάργηση συνοπτικού διαγωνισμού.

Καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 117 του Ν.4412/2016. Καταργούνται οι διατάξεις του συνοπτικού διαγωνισμού που ίσχυαν για συμβάσεις κάτω των 60.000 ευρώ. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.09.2021. Τέλος, από 01.09.2021 γίνεται υποχρεωτική η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ για συμβάσεις άνω των 30.000 ευρώ, οπότε οι διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου δεν έχουν πια εφαρμογή.

Συμβάσεις ήσσονος αξίας.

Το άρθρο 117Α του Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 49 του Ν.4782/21. Θεσμοθετείται για πρώτη φορά η κατηγορία των δημοσίων συμβάσεων ήσσονος αξίας, με ανώτατο όριο προσφυγής στην

διαδικασία τις 2.500 ευρώ. Σε αυτές τις συμβάσεις δεν απαιτείται η διενέργεια της διαδικασίας ανάθεσης, ούτε έκδοση απόφασης. Η πληρωμή τους μπορεί να γίνεται ως εξόφληση έναντι νόμιμου παραστατικού. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι η ημερομηνία έναρξης ΦΕΚ, 09.03.2021. Με αυτή την αλλαγή επιτυγχάνεται η μείωση διοικητικού φορτίου αναθετουσών αρχών για την διενέργεια δαπανών ιδιαίτερα μικρού ύψους.

Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης και προθεσμίες για συμβάσεις κάτω των 60.000 ευρώ.

Το άρθρο 109Α του Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 47 του Ν.4782/21 και το άρθρο 120 του Ν.4412/2016 τροποποιείται από το άρθρο 53 του Ν.4782/21. Για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία σύμβασης κάτω των 60.000 ευρώ, οι αναθέτουσες αρχές, επιτρέπεται να προσφεύγουν στις διαδικασίες έναρξης για συμβάσεις κάτω των ορίων του άρθρου 5. Η ημερομηνία έναρξης για τις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης είναι η ημερομηνία διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ και για την διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης. Η ημερομηνία έναρξης θεωρείται η ημερομηνία αποστολής της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς ή συμμετοχής στην διαδικασία. Οι ελάχιστες προθεσμίες για τις διαδικασίες απευθείας ανάθεσης είναι η ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς σε οικονομικό φορέα, με ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, πέντε μέρες πριν την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης. Για συμβάσεις απευθείας ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία άνω των 30.000 ευρώ η πρόσκληση υποβολής προσφοράς αποστέλλεται σε 3 οικονομικούς φορείς. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την ελαχιστοποίηση των προθεσμιών σε όλες τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης κάτω των 60.000 ευρώ επιτυγχάνεται η επιτάχυνση των διαδικασιών και οι διαδικασίες γίνονται πιο ελκυστικές και άμεσες στους οικονομικούς φορείς.

Εθνικό σύστημα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων- ΕΣΗΔΗΣ.

Το άρθρο 36 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 4 του Ν.4782/21. Τροποποιούνται τα κατώτατα όρια της υποχρεωτικής χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ για όλες τις δημόσιες συμβάσεις, από 60.000 ευρώ που ίσχυε μέχρι σήμερα, στις 30.000 ευρώ. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021.

Με την υποχρεωτική εφαρμογή των ηλεκτρονικών συστημάτων ΕΣΗΔΗΣ βλέπουμε την ενίσχυση της διαφάνειας σε όλες τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, την αύξηση της αποδοτικότητας αφού έχουν δυνατότητα ίσης πρόσβασης ολοί οι οικονομικοί φορείς και σε σύντομο χρόνο και την αύξηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών αφού μειώνονται τα λάθη που έχουν παρατηρηθεί στην διαδικασία χωρίς την χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων. Επιπλέον, μειώνεται η γραφειοκρατία και οι δαπάνες για την διαδικασία.

Κεντρικό ηλεκτρονικό μητρώο δημοσίων συμβάσεων- ΚΗΜΔΗΣ

Το άρθρο 38 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 2 του Ν.4782/21. Τροποποιούνται τα κατώτατα όρια της υποχρεωτικής χρήσης του ΚΗΜΔΗΣ για τις δημόσιες συμβάσεις από 1.000 ευρώ σε 2.500 ευρώ. Η έναρξη ισχύος του είναι από την ημερομηνία του ΦΕΚ, 9.3.2021. Με την υποχρεωτική δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ βλέπουμε την ενίσχυση της διαφάνειας σε όλες τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και μείωση του διοικητικού φορτίου για την διενέργεια δαπανών πολύ μικρού ύψους.

Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί.

Το άρθρο 34 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 3 του Ν.4782/21. Δίνεται πρώτη φορά η δυνατότητα με παροχή εξουσιοδότησης προς τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή Υγείας, να μπορούν να καθοριστούν με απόφαση τους ορισμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών (γενικών υπηρεσιών, ιατροτεχνολογικά, φαρμακευτικά, υγειονομικά αγαθά) για τις οποίες η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών θα είναι υποχρεωτική. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από την ημερομηνία του ΦΕΚ 09.03.2021. Με προώθηση χρήσης ηλεκτρονικών πλειστηριασμών ενισχύεται η διαφάνεια, η απόδοση και η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας.

Ενιαίο ευρωπαϊκό έγγραφο σύμβασης- ΕΕΕΣ

Το άρθρο 79Α του Ν.4412/16 προστίθεται από το άρθρο 27 του Ν.4782/21. Καθιερώνεται η υποχρεωτική χρήση του ΕΕΕΣ για όλες τις διαδικασίες σύναψης σύμβασης εκτός της απευθείας ανάθεσης. Επανακαθορίζεται ο χρόνος υπογραφής του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Εγγράφου Σύμβασης από δέκα μέρες πριν την υποβολή του σε όλη την διάρκεια που επιτρέπεται η υποβολή προσφορών. Καταργείται η χρήση του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης και η χρήση της ενημερωμένης υπεύθυνης δήλωσης του ν.1599/1986 (Α'75), για τις συμβάσεις κάτω των ορίων. Η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την αλλαγή αυτή αυξάνεται η διαφάνεια της διαδικασίας και γίνεται απλοποίηση της διαδικασίας με την κατάργηση του ΤΕΥΔ και την υποχρεωτική χρήση του ΕΕΕΣ.

Αρχή εξέτασης προδικαστικών προσφυγών- ΑΕΠΠ

Το άρθρο 345 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 134 του Ν.4782/21. Επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV σε όλες τις συμβάσεις που έχουν εκτιμώμενη αξία, ανώτερη από το θεσπιζόμενο όριο για την απευθείας ανάθεση 30.000 ευρώ και για τις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής

βοήθειας άνω των 60.000 ευρώ⁹¹. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.09.2021. Με την αλλαγή αυτή αυξάνεται η αποτελεσματικότητα της ΑΕΠΠ με την επέκταση των αρμοδιοτήτων της σε όλες της συμβάσεις.

Διαδικασία εξέτασης προδικαστικών προσφυγών- Σύνθεση κλιμακίων ΑΕΠΠ.

Το άρθρο 365 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 136 του Ν.4782/21. Η εξέταση των προδικαστικών προσφυγών ως 100.000 ευρώ ανατίθεται σε μονομελή κλιμάκια ενώ όταν είναι πάνω από 100.000 ευρώ ανατίθεται σε τριμελή κλιμάκια. Παραμένει η δυνατότητα εξέτασης από επταμελή κλιμάκια όταν πρόκειται για υποθέσεις μεγάλης σπουδαιότητας. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.06.2021. Με την αλλαγή αυτή επιτυγχάνεται η αύξηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας με την σύνθεση κλιμακίων της ΑΕΠΠ.

Έννομη προστασία κάτω των ορίων του άρθρου 5.

Το άρθρο 127 του Ν.4412/16 τροποποιείται από το άρθρο 55 του Ν.4782/21. Για τις συμβάσεις που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής του Βιβλίου IV, δηλαδή, για τις συμβάσεις που ανατίθενται με την διαδικασία απευθείας ανάθεσης κάτω των ορίων των ορίων 30.000 ευρώ και συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας κάτω των 60.000 ευρώ, καταργείται η δυνατότητα άσκησης ειδικής ή ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής και προβλέπεται μόνο η δυνατότητα απευθείας άσκησης αίτησης αναστολής και αίτησης ακύρωσης με την καταβολή παραβόλου από 1% που ίσχυε σε 5% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η έναρξη ισχύος της αλλαγής είναι από 01.09.2021. Σε αυτή την περίπτωση επιτυγχάνεται η απλοποίηση της διαδικασίας με την δυνατότητα απευθείας αίτησης αναστολής και αίτησης ακύρωσης, η μείωση της γραφειοκρατίας με την κατάργηση της δυνατότητας άσκησης ειδικής ή ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής.

⁹¹ Μιχαηλόπουλος & Συνεργάτες. Ενημερωτικό δελτίο –Ν.4782/2021- Το νέο τοπίο στις δημόσιες συμβάσεις (2021), σελ.7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

5.1 Βασικά διοικητικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης είναι μία από τις 13 περιφέρειες της Ελλάδας. Περιλαμβάνει τη νήσο Κρήτη και μικρότερα νησιά όπως τη Γαύδο, τη Γαυδοπούλα, τη Δία, τη Χρυσή, το Κουφονήσι και τις νήσους Διονυσάδες.

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο και πολυπληθέστερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο μεγαλύτερο σε έκταση της Μεσογείου, μετά τη Σικελία, τη Σαρδηνία, την Κύπρο και την Κορσική. Η Περιφέρεια περιλαμβάνει τέσσερις (4) περιφερειακές ενότητες, το Ηράκλειο, το Λασιθί, το Ρέθυμνο και τα Χανιά, καταλαμβάνει συνολική έκταση 8.303 τετραγωνικά χιλιόμετρα, με ακτογραμμή 1.046 χιλιόμετρα και μέγιστο υψόμετρο στα 2.456 μέτρα στην κορυφή του Ψηλορείτη.

Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της είναι το Ηράκλειο, το οποίο είναι έδρα της Περιφέρειας Κρήτης. Το νησί έχει πληθυσμό 623.065 κατοίκων, βρίσκεται περίπου 160 χιλιόμετρα νότια της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας και εκτεινόμενη από τα δυτικά προς τα ανατολικά, βρέχεται βόρεια από το Κρητικό και νότια από το Λιβυκό πέλαγος. Αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας και της πολιτισμικής κληρονομιάς της Ελλάδας, διατηρώντας τα δικά του πολιτισμικά στοιχεία. Κατά τα έτη 3000 π.Χ.–1400 π.Χ. άκμασε στο νησί ο Μινωικός πολιτισμός, ένας από τους πρώτους πολιτισμούς της Ευρώπης, με κυριότερα κέντρα του την Κνωσό, τη Φαιστό, τα Μάλια, τη Ζάκρο και τα Γουρνιά όπου βρέθηκαν ανακτορικά συγκροτήματα. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κρήτης είναι ημιαυτόνομη, απαρτίζεται από την Αρχιεπισκοπή Κρήτης και οκτώ Μητροπόλεις και είναι εξαρτώμενη από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό με τρεις κύριες οροσειρές, την Ίδη (Ψηλορείτης) (2456 μ.) τα Λευκά Όρη (2454 μ.) και τη Δίκτη (Λασιθιώτικα Όρη) (2148 μ.) που το διασχίζουν κατά σειρά από τη δύση ως την ανατολή. Επιπλέον, ορεινοί όγκοι είναι αυτοί της Θρυπτής (1476 μ) στα ανατολικά, τα Αστερούσια Όρη (1231 μ.) στα νότια. Στα βόρεια του νομού Ρεθύμνης υψώνονται τα Ταλαία όρη (1088 μ.) καθώς και το αυτόνομο όρος Κέντρος (1777 μ.) στον ίδιο νομό. Σε αυτά τα βουνά οφείλεται η ύπαρξη εύφορων οροπεδίων, όπως ο Ομαλός στα Λευκά Όρη, η Νίδα στην Ίδη και το Λασιθί, και το Καθαρό στη Δίκτη. Στο νησί υπάρχουν σημαντικά σπήλαια όπως το Δικταίο και το Ιδαίο άντρο. Κύριο μορφολογικό χαρακτηριστικό της Κρήτης είναι τα επιβλητικά φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι, το Χα , το Φαράγγι των Νεκρών και το φαράγγι στο δάσος του Ρούβα.

Η Κρήτη ανήκει στη μεσογειακή κλιματολογική ζώνη που προσδίδει τον κύριο κλιματικό χαρακτήρα της, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύκρατος. Η ατμόσφαιρα μπορεί να είναι αρκετά υγρή, ανάλογα με την εγγύτητα στη θάλασσα. Ο χειμώνας είναι αρκετά ήπιος και υγρός, με αρκετές βροχοπτώσεις, ως επί το πλείστον, στα δυτικά τμήματα του νησιού. Η χιονόπτωση είναι σπάνια στις πεδινές εκτάσεις, αλλά αρκετά συχνή στις ορεινές. Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, η μέση θερμοκρασία κυμαίνεται στους 25 με 30 βαθμούς Κελσίου, οπωσδήποτε πιο χαμηλά από εκείνο την ηπειρωτική Ελλάδα. Η νότια ακτή, συμπεριλαμβανομένης της πεδιάδας της Μεσαράς και των Αστερούσιων όρεων, απολαμβάνει περισσότερες ηλιόλουστες ημέρες και υψηλότερες θερμοκρασίες κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού σε σχέση με την υπόλοιπη μεγαλόνησο. Η γλωρίδα του νησιού απειλείται από τη βαθμιαία ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

5.2 Βασικά δημογραφικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης βάσει της απογραφής του 2011 ανέρχονταν σε 623.065⁹² κατοίκους και αντιστοιχούσε στο 5,76% του πληθυσμού της Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης διοικητικά διαιρείται σε τέσσερις περιφερειακές ενότητες, στις οποίες υπάγονται οι 24 δήμοι.

Περιφερειακή ενότητα	Δήμος	Εκτ.	Πληθ.	Έδρα
Ηρακλείου	Αρχανών-Αστερουσίων	335,38	16.692	Πεζά
	Βιάννου	221,54	5.563	Άνω Βιάννος
	Γόρτυνας	462,71	15.632	Άγιοι Δέκα
	Ηρακλείου	245,12	173.993	Ηράκλειο
	Μαλεβιζίου	292,7	24.864	Γαζί
	Μινώα Πεδιάδας	394,24	17.563	Ευαγγελισμός
	Φαιστού	412,74	24.466	Μοίρες
	Χερσονήσου	271,58	26.717	Γούρνες
Λασιθίου	Αγίου Νικολάου	511,99	27.074	Άγιος Νικόλαος
	Ιεράπετρας	551,04	27.602	Ιεράπετρα
	Οροπεδίου Λασιθίου	129,98	2.387	Τζερμιάδω
	Σητείας	633,22	18.318	Σητεία

⁹² Βλ. ΕΛΣΤΑΤ- Ελληνική στατιστική υπηρεσία, Δημογραφικά Χαρακτηριστικά: <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03>

Ρεθύμνου	Αγίου Βασιλείου	354,33	7.427	Σπήλι
	Αμαρίου	277,74	5.915	Αγία Φωτεινή
	Ανωγείων	130,96	2.379	Ανώγεια
	Μυλοποτάμου	337,93	14.363	Πέραμα
	Ρεθύμνης	397,48	55.525	Ρέθυμνο
Χανίων	Αποκορώνου	323,12	12.807	Βρύσες
	Γαύδου	27	152	Γαύδος
	Καντάνου-Σελίνου	369,07	5.431	Παλαιοχώρα
	Κισσάμου	334,18	10.790	Κίσσαμος
	Πλατανιά	495,43	16.874	Γεράνι
	Σφακίων	467,59	1.889	Χώρα Σφακίων
	Χανίων	356,12	108.642	Χανιά

Πίνακας 1. Πληθυσμιακή κατανομή ανά δήμο στην περιοχή της Κρήτης, απογραφή 2011. Πηγή: Περιφέρεια Κρήτης (<https://www.crete.gov.gr/region/i-perifereia/>).

Η περιφερειακή οικονομία εξειδικεύεται σε οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τον αγροτικό τομέα (19,4% της απασχόλησης), τον τουρισμό και το εμπόριο (35,4% της απασχόλησης). Με βάση την Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής, ο τουρισμός και το εμπόριο συγκεντρώνουν το 35% της οικονομικής δραστηριότητας, η γεωργία το 9%, η μεταποίηση/ενέργεια και οι κατασκευές το 9% με τη διαχείριση ακινήτων να προσεγγίζει το 10% (από 8% το 2005). Ο τουρισμός και το σημαντικό τμήμα της αγροτικής και μεταποιητικής παραγωγής απευθύνονται στις διεθνείς αγορές.

Η δομή των εξαγωγών επιβεβαιώνει τις κλαδικές εξειδικεύσεις της περιφερειακής οικονομίας με κάποιες σημαντικές διαφοροποιήσεις. Οι εξαγωγές της Κρήτης αποτελούνται κυρίως από προϊόντα του πρωτογενή τομέα (59%), ενώ η μεταποίηση (30%) ενισχύει τη θέση της κυρίως λόγω της ισχυρής τοπικής βιομηχανίας πλαστικών (15%). Τα προϊόντα του πρωτογενή επηρεάζονται από καιρικές συνθήκες και χαρακτηρίζονται από χαμηλή προστιθέμενη αξία, παραμένουν όμως μια σταθερή διαχρονικά πηγή εξαγωγών. Δύο χώρες (Γερμανία και Ιταλία) απορροφούν το 47,5% των εξαγωγών της Περιφέρειας, ενώ 10 χώρες το 75%. Από τις αναδυόμενες χώρες, η Κίνα έχει αρχίσει να απορροφά ένα αξιοσημείωτο ποσοστό εξαγωγών (2%) με προοπτικές ανόδου, ενώ η Ρωσία συμμετέχει με χαμηλά ποσοστά (0,9%). Εκτός από τις προαναφερόμενες οικονομικές δραστηριότητες στις οποίες εξειδικεύεται η Κρήτη, ισχυρός πόλος ανάπτυξης είναι η Έρευνα και Τεχνολογία, καθώς η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό δυναμικό, το οποίο συνέβαλλε ουσιαστικά στην οικονομική της ανάπτυξη και μπορεί να ενισχύσει σε μεγαλύτερο βαθμό την ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων του νησιού. Κατά την περίοδο 2000 – 2008, η περιφέρεια αντιπροσώπευε το 7,8% του Εθνικού Δείκτη Ακαθάριστης Δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη- ΑΕΔΕΤΑ (GERD -Gross Domestic Expenditure on Research and Development). Η περιφερειακή GERD αντιπροσώπευε το 0,95% του περιφερειακού ΑΕΠ (Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος), ποσοστό που υπερβαίνει τον

εθνικό μέσο όρο (0,6%), είναι δε από τα υψηλότερα στην Ελλάδα^{93,94}. Στο επίπεδο των δημοσιεύσεων, τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα της Κρήτης έχουν κατακτήσει την πρώτη θέση στην Ελλάδα από άποψη απήχησης και διεθνών συνεργασιών, δημιουργώντας ισχυρές δικτύσεις με άλλα ερευνητικά κέντρα εντός και εκτός Ευρώπης. Από την ανάλυση των δημοσιεύσεων και της απήχησης τους προκύπτει ότι το περιφερειακό σύστημα E&T (Ερευνας & Τεχνολογίας) επικεντρώνεται στις τεχνολογίες πληροφοριών και στις τεχνολογίες γενικού ενδιαφέροντος (Key enabling Technologies) όπως η βιοτεχνολογία και ιατρική τεχνολογία, ενώ διαθέτει κέντρα αριστείας (πχ πολυμερή και οπτική). Συμμετέχει σε κέντρα υποδομών ESFRI (European Strategy Forum and Infrastructures), τα οποία μπορούν να αποτελέσουν υπό προϋποθέσεις ένα ισχυρό πόλο ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας. Μεγάλος αριθμός δημοσιεύσεων αφορά σε επιστημονικά πεδία που σχετίζονται με τις παραγωγικές εξειδικεύσεις της περιφερειακής οικονομίας. Ενώ η ανάλυση των δημοσιεύσεων πιστοποιεί ένα υψηλό επίπεδο γνώσης η μετατροπή της σε αξιοποιήσιμες εφαρμογές τεχνολογικών λύσεων δεν είναι ανάλογη. Η Κρήτη, όπως και οι περισσότερες Περιφέρειες του Ευρωπαϊκού Νότου διατηρεί το δείκτη “πατέντες ανά κάτοικο” σε χαμηλά επίπεδα, επιβεβαιώνοντας ότι η ισχυρή συγκέντρωση ερευνητικών ιδρυμάτων δεν οδηγεί αυτόματα σε επιχειρησιακά αξιοποιήσιμη γνώση.

⁹³ GPPD- Global Procurement Database. Greece country profile for 2019. (2019).

⁹⁴ ESIF-European Structural Investment Funds. National Procurement Requirements. (2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ 2016-2021

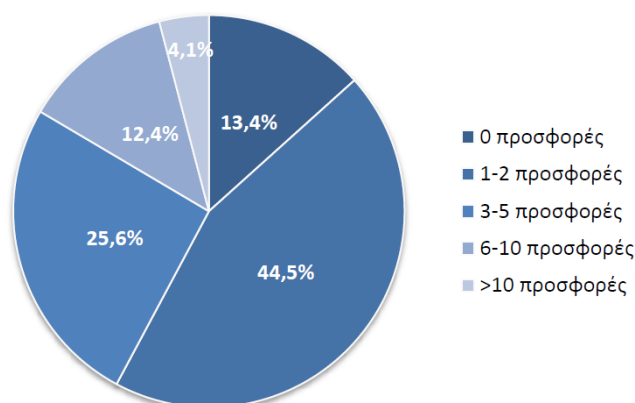
1. Ανάλυση δεδομένων με βάση το ΕΣΗΔΗΣ και τους Ετήσιους Απολογισμούς της Περιφέρειας Κρήτης

Στα παρακάτω διαγράμματα και πίνακες βλέπουμε την κατανομή των διενεργηθέντων διαγωνισμών βάσει του αριθμού προσφορών που υποβλήθηκαν (Διαγράμματα 1 έως 5), την κατάταξη της Περιφέρειας Κρήτης με τους 15 πρώτους διαγωνισμούς σε σχέση με την υποβολή προσφορών (Πίνακες 2,5,10,13), τις υποβληθείσες προσφορές ανα κατηγορίας φορέα (Πίνακες 7,4,12) σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που από τον Εθνικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), την κατανομή των νέων έργων, των συνεχιζόμενων έργων, τις συνολικές δαπάνες των έργων και την κατανομή των έργων του Προγράμματος Δημοσίων στην Κρήτη (Πίνακες 3,6,11,14), σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που παίρνουμε από τους Ετήσιους Απολογισμούς της Περιφέρειας Κρήτης⁹⁵. Η χρονική περίοδος αφορά τα έτη 2016, 2017, 2018, 2019,2020.

Στο Διάγραμμα1, παρουσιάζεται η κατανομή των διαγωνισμών βάσει του αριθμού των προσφορών που υποβλήθηκαν για το έτος 2016, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), που δημοσιεύτηκαν στο Ετήσιο Δελτίο (ΕΔ) του ΕΣΗΔΗΣ της ίδιας χρονιάς. Αυτό που παρατηρούμε εάν κοιτάξουμε την κατανομή αυτή είναι ότι σε ποσοστό 45% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υπεβλήθηκαν από 1-2 προσφορές, ενώ μόλις σε ποσοστό 4% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν από πάνω από δέκα προσφορές και σε ποσοστό 13 % των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν μηδέν προσφορές, ήταν δηλαδή άγονοι.

Ο χαμηλός αριθμός υποβληθέντων προσφορών που παρατηρείται σχεδόν στο ήμισυ των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν για το 2016, σε σχέση με αρκετά υψηλό ποσοστό σε υποβληθέντες προσφορές στο μόλις 4% ποσοστό διενεργούντων διαγωνισμών οφείλεται στον βαθμό προσαρμογής και μετάβασης στο νέο θεσμικό πλαίσιο Ν.4412/2016 κάθε φορέα, στο αντικείμενο των διαγωνισμών, στην καταχώρηση των στοιχείων, στη μη συμπερίληψη συνημμένων εγγράφων, ιδιαίτερα της διακήρυξης, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατος ο έλεγχος του διαγωνισμού.

⁹⁵ Περιφέρεια Κρήτης. Γενικοί Απολογισμοί. Απολογισμοί περιφέρειας Κρήτης 2016-2020. Απολογισμοί Περιφερειακών Ενοτήτων 2015-2020. (2020).

Στον Πίνακα 2, βλέπουμε απόσπασμα του πίνακα του ΕΣΗΔΗΣ με τους 15 πρώτους φορείς σε υποβληθείσες προσφορές για το έτος 2016 σύμφωνα με το ΕΔ 2016⁹⁶, και παρατηρούμε η Περιφέρεια Κρήτης να είναι πρώτη στην κατάταξη των 15 πρώτων φορέων, με τον αριθμό των προσφορών να ανέρχεται στις 168, για τις Γεωργικές υπηρεσίες, κατατάσσοντας την στους φορείς που ανήκουν στο ποσοστό 4% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν και είχαν αριθμό προσφορών πάνω από δέκα, η μεγάλη αύξηση οφείλεται και στην μετάβαση στο νέο νομικό πλαίσιο για την εποχή του Ν.4412/2016 που τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς.

A/A	A/A Διαγωνισμού	Αρ.Προσφορών	Φορέας	CPV	Περιγραφή αντικειμένου	Προϋπολογισμός (€)
1.	22367	168	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	77100000-1	Γεωργικές υπηρεσίες	4.655.209,32
2.	28636	94	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	973.536,00
3.	24539	85	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	5.770.572,50
4.	26747,2	81	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	8.754.176,94
5.	24069	72	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	8.964,76

Πίνακας 2. Απόσπασμα από τον πίνακα με τους 15 πρώτους διαγωνισμούς σε υποβληθείσες προσφορές του ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2016, σελ. 27.

Σε γενικές γραμμές θα λέγαμε ότι είναι σημαντική η συμβολή του νέου τότε νομικού πλαισίου Ν.4412/2016 που τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς, σε ότι αφορά την αύξηση των ποσοστών διενέργειας διαγωνισμών, των προσφορών και της αξίας και των δημοσιεύσεων συγκριτικά με τις προηγούμενες χρονιές. Συγκεκριμένα, «Στο Α' εξάμηνο του 2016 παρατηρούνται τόσο οι περισσότεροι, όσο και μεγαλύτερης συνολικής αξίας δημοσιευμένοι διαγωνισμοί καθώς και οι περισσότερες υποβληθείσες προσφορές, κάτι το οποίο εξηγείται λόγω της μετάβασης στο νέο νομικό

⁹⁶ ΕΑΑΔΗΔΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2016. (2016).

πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων (Ν.4412/2016 με έναρξη ισχύος από 8-8-2016)» (ΕΣΗΔΗΣ, Ετήσιο δελτίο 2016, σελ.31).

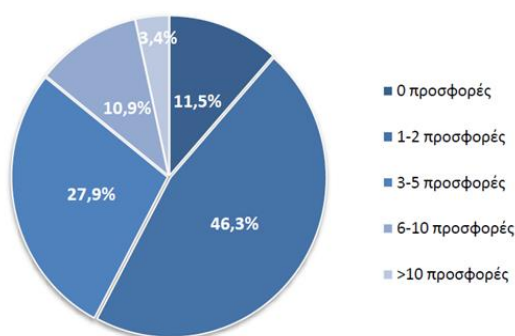
ΣΔ-ΠΚ ΕΤΟΥΣ 2016	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΘΕΙΣΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2016
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (00)	24	06	1.237.199,56
ΠΔΕ/ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ	121	72	26.334.539,56
ΣΥΓΧ/ΜΕΝΑ ΕΡΓΑ (ΕΣΠΑ-ΛΟΙΠΑ)	-	18	5.481.368,33
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (01)	47	6	2.404.568,94
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ (02)	45	25	1.633.461,87
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ (03)	24	19	2.715.669,33
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (04)	69	27	2.214.407,63
ΣΥΝΟΛΟ	330	173	42.021.215,62

Πίνακας 3. Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Κρήτης 2016. Πηγή: Ετήσιος Απολογισμός Π.Κ. 2016, σελ.56.

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε το Σχέδιο δράσης της Περιφέρειας Κρήτης για το έτος 2016 όπως παρουσιάζεται στον Ετήσιο Απολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης 2016. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός των νέων έργων για το 2016 ανέρχεται στα 173, ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεχιζόμενων έργων από τα προηγούμενα χρόνια ανέρχεται στα 330, με συνολικές καταναμημένες πιστώσεις αξίας 42.021.215,62 ευρώ.

Αξιοσημείωτο είναι το Πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων, με αριθμό νέων έργων 72 και συνεχιζόμενων 121 και καταναμημένες πιστώσεις αξίας 26.334.539,56 ευρώ. Παρατηρούμε ότι έχει τον υψηλότερο αριθμό σε έργα (νέα-συνεχιζόμενα) και τις υψηλότερες καταναμημένες πιστώσεις, σχεδόν τις μισές καταναμημένες πιστώσεις όλου του σχεδίου δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της Περιφέρειας Κρήτης είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, περιλαμβάνει έργα και μελέτες της Περιφέρειας, των Δήμων, ΝΠΔ, ΝΠΔΔ και λοιπών φορέων συνολικού προϋπολογισμού 42.737.174,47 ευρώ.

Στο Διάγραμμα 2, παρουσιάζεται η κατανομή των διαγωνισμών βάσει του αριθμού των προσφορών που υποβλήθηκαν για το έτος 2017, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), που δημοσιεύτηκαν στο Ετήσιο δελτίο του ΕΣΗΔΗΣ της ίδιας χρονιάς⁹⁷. Αυτό που παρατηρούμε εάν κοιτάξουμε την κατανομή αυτή, είναι ότι σε ποσοστό 46% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υπεβλήθησαν από 1-2 προσφορές, ενώ μόλις σε ποσοστό 3% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν πάνω από δέκα προσφορές και σε ποσοστό 11 % των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν μηδέν προσφορές, ήταν δηλαδή άγονοι.

Διάγραμμα 2. Κατανομή διαγωνισμών βάσει αριθμού προσφορών. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ - Ετήσιο Δελτίο 2017, σελ.27.

Σχετικά με τις τιμές της προηγούμενης χρονιάς παρατηρούμε ότι υπάρχει μια σχετικά μικρή αύξηση των διενεργηθέντων διαγωνισμών με αριθμό προσφορών από 1-2, από 45% σε 46%, μια μικρή μείωση των διενεργηθέντων διαγωνισμών με αριθμό προσφορών πάνω από δέκα, από 4% σε 3%, αξιοσημείωτη είναι η μείωση του αριθμού των άγονων διαγωνισμών από 13% σε 11%, με διαφορά δυο μονάδων από τα προηγούμενα χρόνια, που δείχνει μια αρκετά σημαντική βελτίωση για το δείκτη αυτό, που σημαίνει ότι στους διαγωνισμούς που διενεργήθηκαν το 2017, είχαμε 2% περισσότερες υποβληθείσες προσφορές σχετικά με την προηγούμενη χρονιά, που μοιράστηκαν στα παραπάνω ποσοστά.

⁹⁷ ΕΑΑΔΗΔΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2017. (2017).

Κατηγορία Φορέα	Προσφορές	Διαγωνισμοί	% Προσφορών	% Διαγωνισμών	Μ.Ο. προσφορών/ διαγωνισμό
Κεντρική Διοίκηση	1.973	666	11%	13%	2,96
Φορείς ΟΤΑ	8.996	2.185	49%	43%	4,12
Τομέας Υγείας	5.055	1.398	27%	28%	3,62
Λοιποί Φορείς	2.378	837	13%	16%	2,84
Σύνολο	18.402	5.086	100%	100%	3,62

Πίνακας 4. Υποβληθείσες προσφορές ανά κατηγορία φορέα ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ-Ετήσιο δελτίο 2017, σελ.27.

Στον Πίνακα 4, βλέπουμε απόσπασμα του πίνακα του ΕΣΗΔΗΣ με τους 15 πρώτους φορείς σε υποβληθείσες προσφορές για το έτος 2017 σύμφωνα με το Ετήσιο Δελτίο του 2017, και παρατηρούμε η Περιφέρεια Κρήτης να είναι πέμπτη στην κατάταξη των 15 πρώτων φορέων, με τον αριθμό των προσφορών να ανέρχεται στις 81. Για τις Γεωργικές υπηρεσίες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Κρήτης παραμένει στους φορείς που ανήκουν στο ποσοστό 4% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν και είχαν αριθμό προσφορών πάνω από δέκα, με μια μείωση στον αριθμό των προσφορών που υποβλήθηκαν, από την πρώτη θέση στην 5^η σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

A/A	A/A Διαγωνισμού	Αρ.Προσφορών	Φορέας	CPV	Περιγραφή CPV	Προϋπολογισμός (€)
1.	43917	205	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	5.540.104,50
2.	44988	113	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	4.557.339,50
3.	47521	113	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	646.398,38
4.	42340	110	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	6.540.168,60
5.	40071,1	81	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	77100000-1	Γεωργικές υπηρεσίες	13.681.277,49
6.	39835,1	79	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	6.539.001,00
7.	42661	75	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	27.066.005,12
8.	30246	73	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	1.700.000,00
9.	43844	65	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	2.910.561,71
10.	43064	64	ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "ΘΕΑΓΕΝΕΙΟ"	33140000-3	Ιατρικά αναλώσιμα	1.447.244,98

Πίνακας 5. Απόσπασμα από τον πίνακα με τους 15 πρώτους διαγωνισμούς σε υποβληθείσες προσφορές του ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2017, σελ.28.

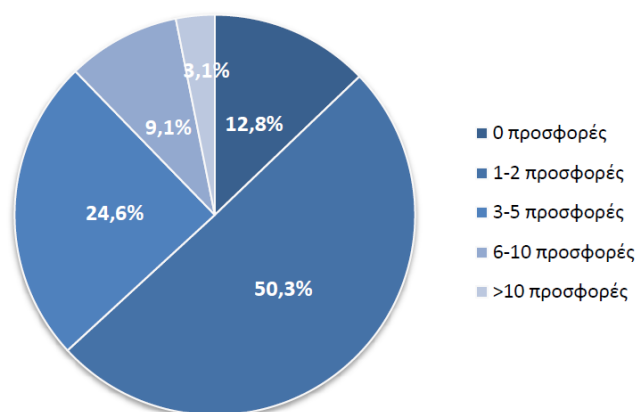
Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε το Σχέδιο δράσης της Περιφέρειας Κρήτης για το έτος 2017 όπως παρουσιάζεται στον Ετήσιο Απολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης 2017. Βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός των νέων έργων για το 2017 ανέρχεται στα 186, ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεχιζόμενων έργων από τα προηγούμενα χρόνια ανέρχεται στα 384, με συνολικές κατανεμημένες πιστώσεις αξίας 61.023.604,55 ευρώ.

ΣΔ-ΠΚ ΕΤΟΥΣ 2017	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΘΕΙΣΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2017
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (00)	22	05	1.550.725,00
ΠΔΕ/ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ	148	113	28.875.252,06
ΣΥΓΧ/ΜΕΝΑ ΕΡΓΑ (ΕΣΠΑ-ΛΟΙΠΑ)	19	10	21.263.627,19
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (01)	43	07	2.664.137,28
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ (02)	41	20	1.475.660,78
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ (03)	31	14	2.745.175,99
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (04)	80	17	2.449.026,25
ΣΥΝΟΛΟ	384	186	61.023.604,55

Πίνακας 6. Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Κρήτης 2017. Πηγή: Ετήσιος Απολογισμός Π.Κ. 2017, σελ.25.

Αξιοσημείωτο είναι το Πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων, με αριθμό νέων έργων 113 και συνεχιζόμενων 148 και κατανεμημένες πιστώσεις αξίας 28.875.252,06 ευρώ, παρατηρούμε ότι έχει τον υψηλότερο αριθμό σε έργα (νέα-συνεχιζόμενα) και τις υψηλότερες κατανεμημένες πιστώσεις, σχεδόν τις μισές κατανεμημένες πιστώσεις όλου του σχεδίου δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της Περιφέρειας Κρήτης είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, περιλαμβάνει έργα και μελέτες της Περιφέρειας, των Δήμων, ΝΠΔ, ΝΠΔΔ και λοιπών φορέων συνολικού προϋπολογισμού 1.039.353.159,34 ευρώ.

Στο Διάγραμμα 3, παρουσιάζεται η κατανομή των διαγωνισμών βάσει του αριθμού των προσφορών που υποβλήθηκαν για το έτος 2018, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), που δημοσιεύτηκαν στο Ετήσιο δελτίο του ΕΣΗΔΗΣ της ίδιας χρονιάς⁹⁸. Αυτό που παρατηρούμε εάν κοιτάξουμε την κατανομή αυτή, είναι ότι σε ποσοστό 50% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υπεβλήθησαν από 1-2 προσφορές, ενώ σε ποσοστό 3% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν πάνω από δέκα προσφορές και σε ποσοστό 13 % των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν μηδέν προσφορές, ήταν δηλαδή άγονοι.

Διάγραμμα 3. Κατανομή Διαγωνισμών βάσει αριθμού προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2018, σελ.26.

Σχετικά με τις τιμές της προηγούμενης χρονιάς παρατηρούμε ότι υπάρχει μια σχετικά αύξηση των διενεργηθέντων διαγωνισμών με αριθμό προσφορών από 1-2, από 46% σε 50%, δηλαδή μια αύξηση κατά 4 μονάδες, ενώ το ποσοστό των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν με αριθμό προσφορών πάνω από δέκα παραμένει σταθερά στο 3%, τέλος σημαντική είναι η αύξηση του αριθμού των άγονων διαγωνισμών από 11% σε 13% για το έτος 2018, είχαμε 2% περισσότερους διενεργηθέντες διαγωνισμούς χωρίς καμία υποβληθείσα προσφορά.

Κατηγορία Φορέα	Προσφορές	Διαγωνισμοί	% Προσφορών	% Διαγωνισμών	Μ.Ο. προσφορών/ διαγωνισμό
Κεντρική Διοίκηση	2.545	897	12%	14%	2,84
Φορείς ΟΤΑ	8.802	2.583	42%	41%	3,41
Τομέας Υγείας	5.454	1.395	26%	22%	3,91
Λοιποί Φορείς	4.097	1.416	20%	23%	2,89
Σύνολο	20.898	6.291	100%	100%	3,32

⁹⁸ ΕΑΑΔΗΔΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2018. (2018).

Πίνακας 7. Υποβληθείσες προσφορές ανά κατηγορία φορέα ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2018, σελ.26.

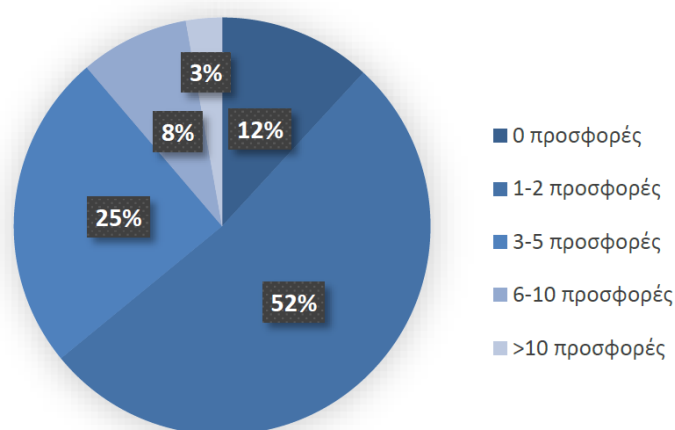
Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε το Σχέδιο δράσης της Περιφέρειας Κρήτης για το έτος 2018 όπως παρουσιάζεται στο Ετήσιο Απολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης 2018. Βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός των νέων έργων για το 2018 ανέρχεται στα 293, ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεχιζόμενων έργων από τα προηγούμενα χρόνια ανέρχεται στα 451, με συνολικές κατανεμημένες πιστώσεις αξίας 99.081.552,62 ευρώ.

ΣΔ-ΠΚ ΕΤΟΥΣ 2018	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΘΕΙΣΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2018
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (00)	19	10	1.916.924,60
ΠΔΕ/ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ	216	192	47.582.431,13
ΣΥΓΧ/ΜΕΝΑ ΕΡΓΑ (ΕΣΠΑ-ΛΟΙΠΑ)	29	13	36.520.956,96
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (01)	40	11	3.559.955,43
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ (02)	42	24	2.059.093,29
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ (03)	31	28	4.163.778,18
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (04)	14	15	3.238.467,18
ΣΥΝΟΛΟ	451	293	99.081.552,62

Πίνακας 8. Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Κρήτης 2018. Πηγή: Ετήσιος Απολογισμός Π.Κ. 2018, σελ.18.

Αξιοσημείωτο είναι το Πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων, με αριθμό νέων έργων 192 και συνεχιζόμενων 216 και κατανεμημένες πιστώσεις αξίας 47.582.431,13 ευρώ, παρατηρούμε ότι έχει τον υψηλότερο αριθμό σε έργα (νέα-συνεχιζόμενα) και τις υψηλότερες κατανεμημένες πιστώσεις, σχεδόν τις μισές κατανεμημένες πιστώσεις όλου του σχεδίου δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της Περιφέρειας Κρήτης είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, περιλαμβάνει έργα και μελέτες της Περιφέρειας, των Δήμων, ΝΠΔ, ΝΠΔΔ και λοιπών φορέων συνολικού προϋπολογισμού 864.712.057,61ευρώ.

Στο Διάγραμμα 4, παρουσιάζεται η κατανομή των διαγωνισμών βάσει του αριθμού των προσφορών που υποβλήθηκαν για το έτος 2019, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), που δημοσιεύτηκαν στο Ετήσιο Δελτίο του ΕΣΗΔΗΣ της ίδιας χρονιάς⁹⁹. Αυτό που παρατηρούμε εάν κοιτάξουμε την κατανομή αυτή, είναι ότι σε ποσοστό 52% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υπεβλήθησαν από 1-2 προσφορές, ενώ σε ποσοστό 3% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν πάνω από δέκα προσφορές και σε ποσοστό 12 % των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν μηδέν προσφορές, ήταν δηλαδή άγονοι.

Διάγραμμα 4. Κατανομή διαγωνισμών βάσει αριθμού προσφορών ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2019, σελ.26.

Σχετικά με τις τιμές της προηγούμενης χρονιάς παρατηρούμε ότι υπάρχει μια σχετική αύξηση των διενεργηθέντων διαγωνισμών με αριθμό προσφορών από 1-2, από 50% σε 52%, δηλαδή μια αύξηση κατά 2 μονάδες, ενώ το ποσοστό των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν με αριθμό προσφορών πάνω από δέκα παραμένει σταθερά στο 3%, και αυτή τη χρονιά, τέλος παρατηρείται μείωση του αριθμού των άγονων διαγωνισμών από 13% σε 12% για το έτος 2019 , είχαμε 1% λιγότερες διενεργηθέντες διαγωνισμούς χωρίς καμία υποβληθήσα προσφορά.

Κατηγορία Φορέα	Προσφορές	Διαγωνισμοί	% Προσφορών	% Διαγωνισμών	Μ.Ο. προσφορών/ διαγωνισμό
Κεντρική Διοίκηση	2.362	841	11%	12%	2,81
Φορείς ΟΤΑ	10.335	2.992	46%	43%	3,45
Τομέας Υγείας	5.409	1.555	24%	22%	3,48
Λοιποί Φορείς	4.147	1.579	19%	23%	2,63
Σύνολο	22.253	6.967	100%	100%	3,19

⁹⁹ ΕΑΑΔΗΔΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2019. (2019).

Πίνακας 9. Υποβληθείσες προσφορές ανά κατηγορία φορέα ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2019, σελ.26.

Στον πίνακα 10, βλέπουμε απόσπασμα του πίνακα ΕΣΗΔΗΣ, με τους 15 πρώτους φορείς σε υποβληθείσες προσφορές για το έτος 2019 σύμφωνα με το ΕΔ 2019, και παρατηρούμε η Περιφέρεια Κρήτης να είναι όγδοη στην κατάταξη των 15 πρώτων φορέων, με τον αριθμό των προσφορών να ανέρχεται στις 67, για τις Γεωργικές υπηρεσίες, και ότι παραμένει στους φορείς που ανήκουν στο ποσοστό 4% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν και είχαν αριθμό προσφορών πάνω από δέκα, με μια μείωση στον αριθμό των προσφορών που υποβλήθηκαν, σε σχέση με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία που δίνονται από τον ΕΣΗΔΗΣ του έτους 2017, κατατάσσοντας τον φορέα από την πέμπτη στην όγδοη θέση.

A/A	A/A Διαγωνισμού	Αρ.Προσφορών	Φορέας	CPV	Περιγραφή CPV	Προϋπολογισμός (€)
1.	75502	225	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	6.324.694,16
2.	76134	107	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	4.386.241,80
3.	68632	87	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	614.303,82
4.	67001	84	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	9.702.801,60
5.	74841	71	Ε.ΥΔ.Α.Π.	60181000-0	Ενοίκιαση φορτηγών αυτοκινήτων με οδηγό	696.229,30
6.	75896	67	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	22.684.200,00
7.	72627	66	Ε.ΥΔ.Α.Π.	45520000-8	Ενοίκιαση εξοπλισμού χωματουργικών εργασιών με χειριστή	969.333,30
8.	73366	62	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	77100000-1	Γεωργικές υπηρεσίες	2.378.589,60
9.	71182	54	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	4.161.850,58
10.	74010	51	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	4.880.400,00

Πίνακας 10. Απόσπασμα από τον πρώτο πίνακα με τους 15 πρώτους διαγωνισμούς σε υποβληθείσες προσφορές του ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2019, σελ.27.

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε το Σχέδιο δράσης της Περιφέρειας Κρήτης για το έτος 2019 όπως παρουσιάζεται στο Ετήσιο Απολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης 2019. Βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός των νέων έργων για το 2019 ανέρχεται στα 451, ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεχιζόμενων

έργων από τα προηγούμενα χρόνια ανέρχεται στα 611, με συνολικές κατανεμημένες πιστώσεις αξίας 224.784.847,7 ευρώ.

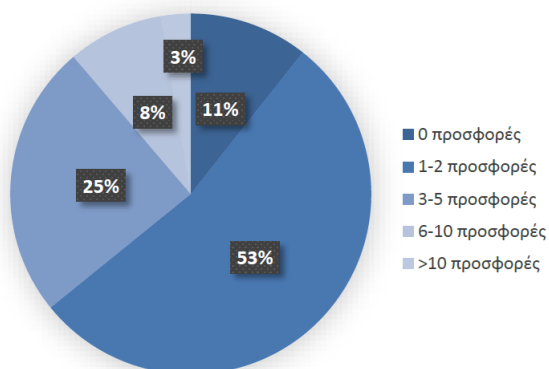
ΣΔ-ΠΚ ΕΤΟΥΣ 2019	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΘΕΙΣΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2019
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (00)	24	15	2.144.013,90
ΠΔΕ/ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ	344	341	176.366.890,15*
ΣΥΓΧ/ΜΕΝΑ ΕΡΓΑ (ΕΣΠΑ- ΛΟΠΙΑ)	42	13	29.346.168,37*
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (01)	42	11	4.204.189,98
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ (02)	42	26	2.423.764,08
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ (03)	44	08	6.067.044,47
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (04)	73	37	4.232.776,71
ΣΥΝΟΛΟ	611	451	224.784.847,7

Πίνακας 11. Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Κρήτης 2019. Πηγή: Ετήσιος Απολογισμός Π.Κ. 2019, σελ.26.

Αξιοσημείωτο είναι το Προγράμματα των Δημοσίων Επενδύσεων, με αριθμό νέων έργων 341 και συνεχιζόμενων 344 και κατανεμημένες πιστώσεων αξίας 176.366.890,15 ευρώ, παρατηρούμε ότι έχει τον υψηλότερο αριθμό σε έργα (νέα-συνεχιζόμενα) και τις υψηλότερες κατανεμημένες πιστώσεις, σχεδόν τις μισές κατανεμημένες πιστώσεις όλου του σχεδίου δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της Περιφέρειας Κρήτης είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, περιλαμβάνει έργα και μελέτες της Περιφέρειας, των Δήμων, ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ και λοιπών φορέων συνολικού προϋπολογισμού 1.103.905.379,48 ευρώ.

Στο Διάγραμμα 5, παρουσιάζεται η κατανομή των διαγωνισμών βάσει του αριθμού των προσφορών που υποβλήθηκαν για το έτος 2020, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), που δημοσιεύτηκαν στο Ετήσιο δελτίο (ΕΔ) του

ΕΣΗΔΗΣ της ίδιας χρονιάς. Αυτό που παρατηρούμε εάν κοιτάξουμε την κατανομή αυτή, είναι ότι σε ποσοστό 53% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υπεβλήθηκαν από 1-2 προσφορές, ενώ σε ποσοστό 3% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν πάνω από δέκα προσφορές και σε ποσοστό 11 % των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν, υποβλήθηκαν μηδέν προσφορές, ήταν δηλαδή άγονοι.

Διάγραμμα 5. Κατανομή διαγωνισμών βάσει αριθμού προσφορών ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2020, σελ.23.

Σχετικά με τις τιμές της προηγούμενης χρονιάς παρατηρούμε ότι υπάρχει μια μικρή αύξηση των διενεργηθέντων διαγωνισμών με αριθμό προσφορών από 1-2, από 52% σε 53%, δηλαδή μια αύξηση κατά 1 μονάδα, ενώ το ποσοστό των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν με αριθμό προσφορών πάνω από δέκα παραμένει σταθερά στο 3%, και αυτή τη χρονιά, τέλος παρατηρείται μείωση του αριθμού των άγονων διαγωνισμών και αυτή τη χρονιά από 12% σε 11% για το έτος 2019, είχαμε 1% λιγότερες διενεργηθέντες διαγωνισμούς χωρίς καμία υποβληθήσα προσφορά.

Κατηγορία Φορέα	Προσφορές	Διαγωνισμοί με προσφορά	% Προσφορών	% Διαγωνισμών με προσφορά	Μ.Ο. προσφορών/ διαγωνισμό
Κεντρική Διοίκηση	2.973	961	13%	13%	3,09
Λοιποί Φορείς	4.600	1.678	19%	22%	2,74
Φορείς των ΟΤΑ	10.945	3.360	46%	45%	3,26
Τομέας Υγείας	5.130	1.510	22%	20%	3,40
Σύνολο	23.648	7.509	100%	100%	3,15

Πίνακας 12. Υποβληθείσες Προσφορές ανά κατηγορία φορέα ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2020, σελ.23.

Στον Πίνακα 12, βλέπουμε απόσπασμα του πίνακα του ΕΣΗΔΗΣ με τους 15 πρώτους φορείς σε υποβληθείσες προσφορές για το έτος 2020 σύμφωνα με το ΕΔ 2020¹⁰⁰, και παρατηρούμε η Περιφέρεια

¹⁰⁰ ΕΑΑΔΗΔΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2020. (2020).

Κρήτης να είναι όγδοη στην κατάταξη των 15 πρώτων φορέων, με τον αριθμό των προσφορών να ανέρχεται στις 80, για τις Γεωργικές υπηρεσίες, με αύξων αριθμό διαγωνισμού 8944,1 και δέκατη-πέμπτη, με αριθμό προσφορών 39, για τις Γεωργικές υπηρεσίες, με αύξων αριθμό διαγωνισμού 94612, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Κρήτης παραμένει στους φορείς που ανήκουν στο ποσοστό 4% των διαγωνισμών που διενεργήθηκαν και είχαν αριθμό προσφορών πάνω από δέκα.

A/A	A/A Διαγωνισμού	Αρ.Προσφορών	Φορέας	CPV	Περιγραφή CPV	Προϋπολογισμός (€)
1.	94558,1	234	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	6.440.567
2.	95359	132	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	5.417.699
3.	85742	131	Ε.Υ.Δ.Α.Π.	60181000-0	Ενοικίαση φορητών αυτοκινήτων με οδηγό	16.671.298
4.	85958,1	99	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	813.010
5.	95364	99	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	4.062.718
6.	94621	98	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	5.352.815
7.	101701	89	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	38000000-5	Εξοπλισμός εργαστηριακός, οπτικός και ακριβείας (εκτός από γυαλιά)	6.256.310
8.	89494,1	80	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	77100000-1	Γεωργικές υπηρεσίες	18.243.518
9.	91540	70	ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ	18444112-1	Κράνη ποδηλάτων	3.889.681
10.	83516	60	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	1.372.808
11.	85116	45	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	575.634
12.	100136	44	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	1.581.739
13.	100304	43	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	1.579.330
14.	99815	42	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	60130000-8	Υπηρεσίες ειδικών οδικών μεταφορών επιβατών	839.208
15.	94612	39	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	77100000-1	Γεωργικές υπηρεσίες	578.242

Πίνακας 13. Απόσπασμα πίνακας με τους 15 πρώτους διαγωνισμούς σε υποβληθείσες προσφορές ΕΣΗΔΗΣ. Πηγή: ΕΣΗΔΗΣ- Ετήσιο Δελτίο 2020, σελ.24.

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε το Σχέδιο δράσης της Περιφέρειας Κρήτης για το έτος 2020 όπως παρουσιάζεται στον Ετήσιο Απολογισμό της Περιφέρειας Κρήτης 2020. Βλέπουμε ότι ο συνολικός αριθμός των νέων έργων για το 2020 ανέρχεται στα 348, ενώ ο συνολικός αριθμός των συνεχιζόμενων έργων από τα προηγούμενα χρόνια ανέρχεται στα 832, ο αριθμός των συνεχιζόμενων έργων είναι αρκετά αυξημένος εδώ σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και ιδιαίτερα σε σχέση με το 2016, που είναι που δεν είχαμε καθόλου συγχρηματοδοτούμενα συνεχιζόμενα έργα. Αυτό συμβαίνει γιατί το 2016 είναι η αρχή της νέας προγραμματικής περιόδου για το ΕΣΠΑ οπότε τα συγχρηματοδοτούμενα έργα της

προηγούμενης περιόδου έχουν ολοκληρωθεί, και το 2016 ξεκινάμε με νέα έργα, ενώ το 2020 είμαστε λίγο πριν το τέλος της προγραμματικής περιόδου γι' αυτό και βλέπουμε ότι ο αριθμός των συνεχιζόμενων έργων αυξάνεται χρόνο με το χρόνο, είναι ιδιαίτερα υψηλός το 2020 και είναι αρκετά υψηλότερος από το 2016.

ΣΔ-ΠΚ ΕΤΟΥΣ 2020	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΕΜΗΘΕΙΣΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ 2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (00)	27	18	3.511.683,37
ΠΔΕ/ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ	538	220	143.245.375,75*
ΣΥΓΧ/ΜΕΝΑ ΕΡΓΑ (ΕΣΠΑ- ΛΟΙΠΑ)	52	10	41.116.417,82*
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (01)	35	14	6.963.767,05
Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ (02)	48	28	2.584.102,92
Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ (03)	43	21	7.641.071,72
Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ (04)	89	37	5.556.066,94
ΣΥΝΟΛΟ	832	348	210.618.485,57

Πίνακας 14. Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Κρήτης 2020. Πηγή: Ετήσιος Απολογισμός Π.Κ. 2020, σελ.26.

*Ενδεικτική κατανομή

Αξιοσημείωτο είναι το Πρόγραμμα των Δημοσίων Επενδύσεων, με αριθμό νέων έργων 220 και συνεχιζόμενων 538 και κατανεμημένες πιστώσεων αξίας 143.245.375,75 ευρώ, παρατηρούμε ότι έχει τον υψηλότερο αριθμό σε έργα (νέα-συνεχιζόμενα) και τις υψηλότερες κατανεμημένες πιστώσεις, παραπάνω από τις μισές κατανεμημένες πιστώσεις όλου του σχεδίου δράσης της Περιφέρειας Κρήτης. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της Περιφέρειας Κρήτης είναι ένα πολύ σημαντικό μέσο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, περιλαμβάνει έργα και μελέτες της Περιφέρειας, των Δήμων, ΝΠΙΔ, ΝΠΙΔΔ και λοιπών φορέων συνολικού προϋπολογισμού 1.273.208.151,84 ευρώ.

Για το έτος 2021 δεν έχουν δημοσιευτεί στοιχεία από τον ΕΣΗΔΗΣ και από την Περιφέρεια Κρήτης.

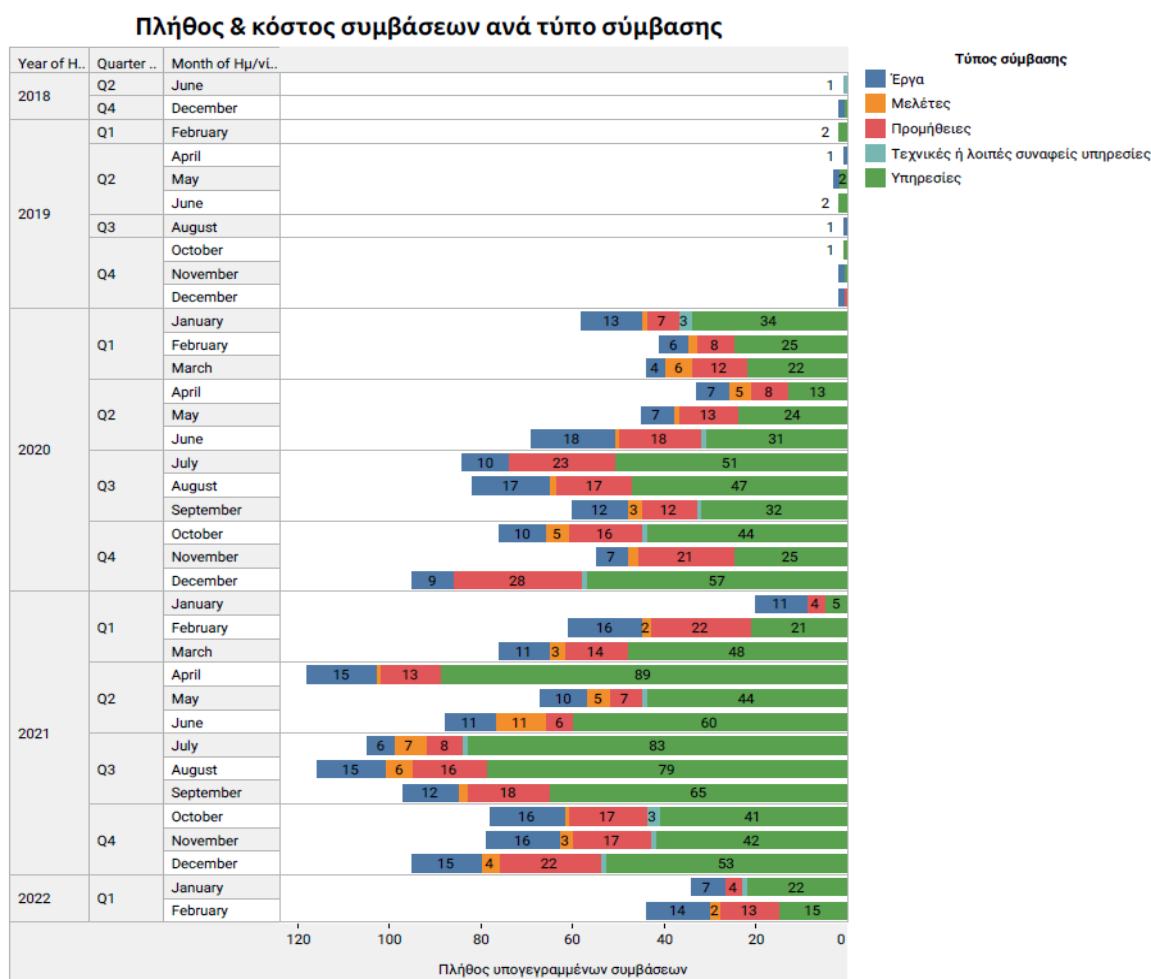
2. Ανάλυση δεδομένων με βάση τη ΕΒΔΔΗΣΥ- ΕΑΑΔΗΣΥ

Στα παρακάτω διαγράμματα βλέπουμε συγκεντρωτικά καταχωρημένα στοιχεία για την κατανομή του πλήθους και του κόστους των συμβάσεων ανά τύπο υπογεγραμμένης σύμβασης (Διάγραμμα 6, Διάγραμμα 7) και για την κατανομή του πλήθους και του κόστους ανά είδος διαδικασίας υπογεγραμμένης σύμβασης (Διάγραμμα 8, Διάγραμμα 9), χωρίς τροποποιήσεις ή επεκτάσεις. Η χρονική περίοδος αφορά τα έτη 2018, 2019, 2020, 2021 και αφορά τις συμβάσεις που συνήφθησαν στην Περιφέρεια Κρήτης. Τα στοιχεία δημοσιεύονται στην σελίδα της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων- ΕΑΑΔΗΣΥ όπου είναι και η Εθνική Βάση Δεδομένων των Δημοσίων Συμβάσεων- ΕΒΔΔΗΣΥ¹⁰¹ στην χώρα μας, και αντλούνται από το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων-ΚΗΜΔΗΣ¹⁰², όπου γίνονται οι καταχωρήσεις από τους φορείς και τις αρχές.

Στο Διάγραμμα 6, βλέπουμε την σχέση του πλήθους των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων ανά τύπο σύμβασης (έργα, μελέτες, προμήθειες, τεχνικές και λοιπές συναφής υπηρεσίες, γενικές υπηρεσίες) διαχρονικά και παρατηρούμε ιδιαίτερη αύξηση πλήθους των καταχωρημένων συμβάσεων που έχουν συνηφθεί από το 2020 ως 2021 και αύξηση των αντικειμένων των τύπων των δημοσίων συμβάσεων που έχουν συνηφθεί (εφαρμογή των ρυθμίσεων του Ν.4782/2021) σε σχέση με τα έτη 2018-2019 που ο κύριος τύπος σύναψης των δημοσίων συμβάσεων είναι τα έργα και κάποιες προμήθειες.

¹⁰¹ ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων 2018-2021. (2018-2021).

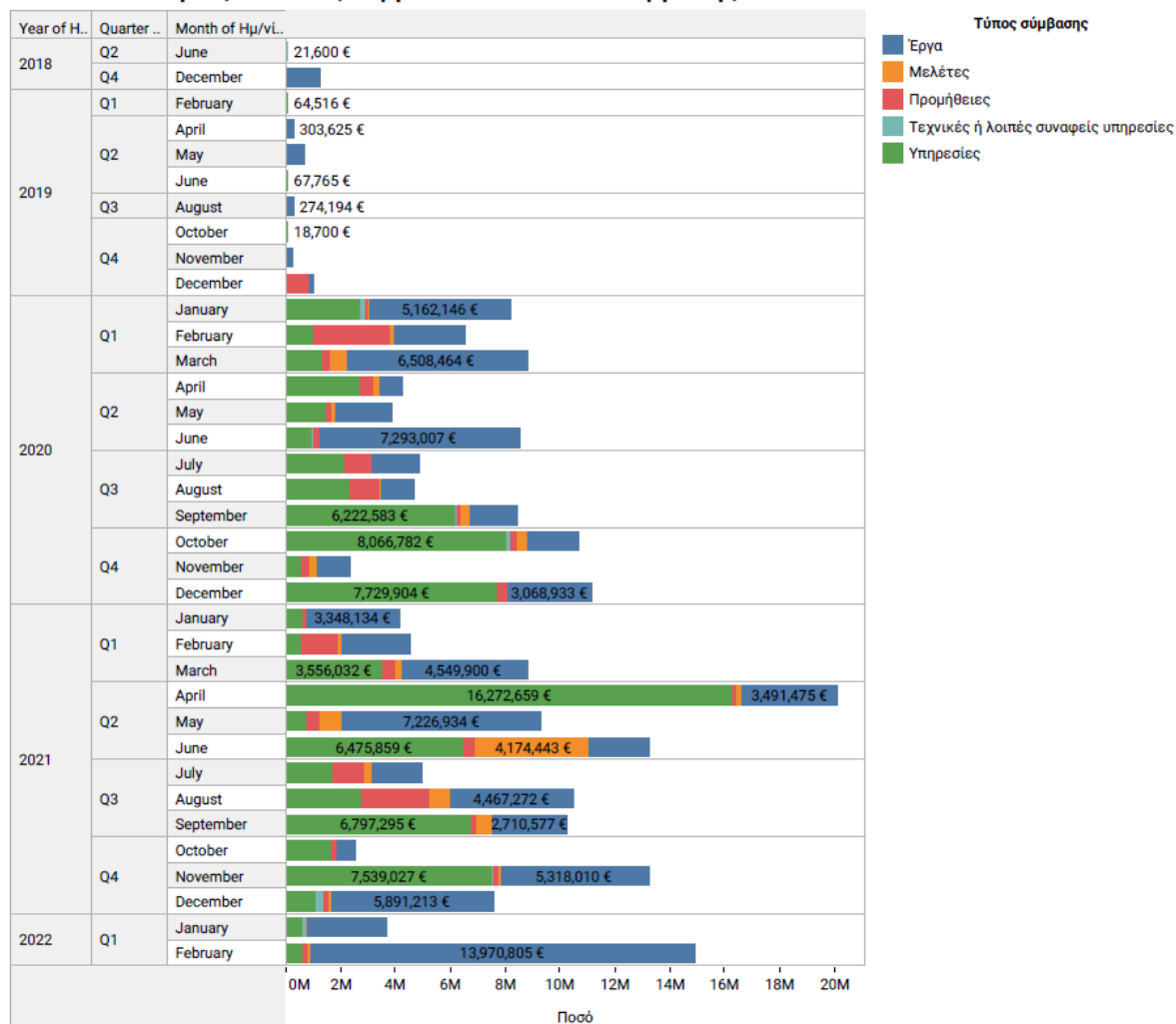
¹⁰² ΚΗΜΔΗΣ- Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσια Στατιστικά Στοιχεία 2016-2020. (2020).

Διάγραμμα 6. Κατανομή για το Πλήθος & Κόστος Δημοσίων Συμβάσεων (πλήθος υπογεγραμμένων συμβάσεων) ανά τύπο σύμβασης στην Περιφέρεια κρήτης για τα έτη 2018 έως 2021. Πηγή: ΚΗΜΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr).

Στο Διάγραμμα 7, βλέπουμε την σχέση του κόστους πλήθους των καταγεγραμμένων υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων ανά τύπο σύμβασης διαχρονικά. Αντίστοιχα, με την αύξηση του τύπου και του πλήθους των υπογεγραμμένων συμβάσεων για τα έτη 2020-2021 που είδαμε στην προηγούμενη κατανομή, βλέπουμε και μεγαλύτερη κατανομή των δημοσίων επενδύσεων σε όλους τους τύπους των δημοσίων συμβάσεων σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη 2018-2019 που η κατανομή των δημοσίων επενδύσεων ήταν στους τύπους έργα και προμήθειες. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του κόστους των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων για τις κατηγορίες: υπηρεσίες τον Μάρτιο του 2021, υπηρεσίες και μελέτες τον Ιούνιο 2021 και υπηρεσίες και έργα τον Σεπτέμβριο του 2021. Αντίστοιχα, παρουσιάζονται και σημαντικές ημερομηνίες για τα στάδια εφαρμογής των τροποποιήσεων από τον Ν.4782/2021

Πλήθος & κόστος συμβάσεων ανά τύπο σύμβασης

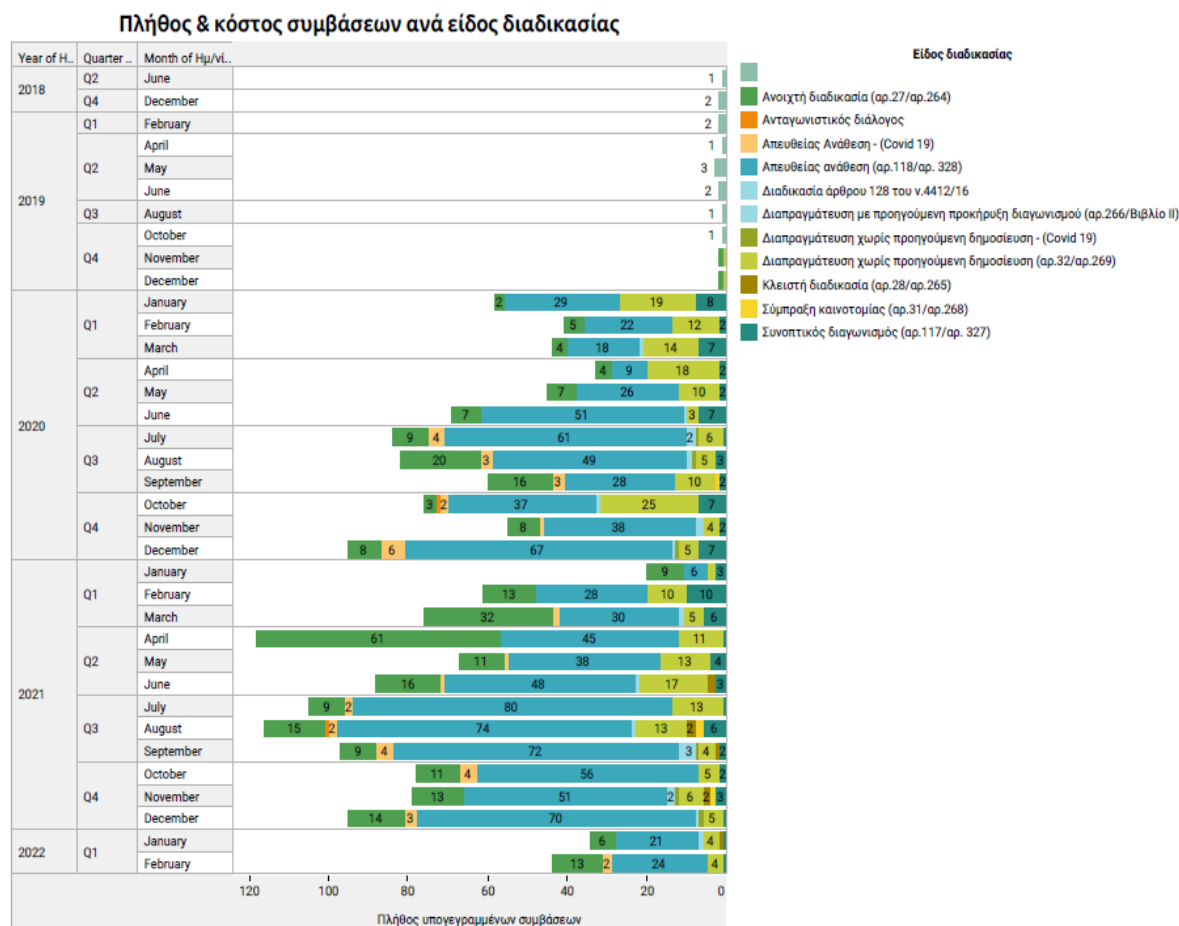

Διάγραμμα 7. Κατανομή για το Πλήθος & Κόστος Δημοσίων Συμβάσεων ανά τύπο σύμβασης (ποσό) στην Περιφέρεια Κρήτης για τα έτη 2018 έως 2021. Πηγή: ΚΗΜΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr).

Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι την περίοδο 2020-2021 είναι το κλείσιμο της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2016-2020 και η έναρξη της νέας προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2021-2027.

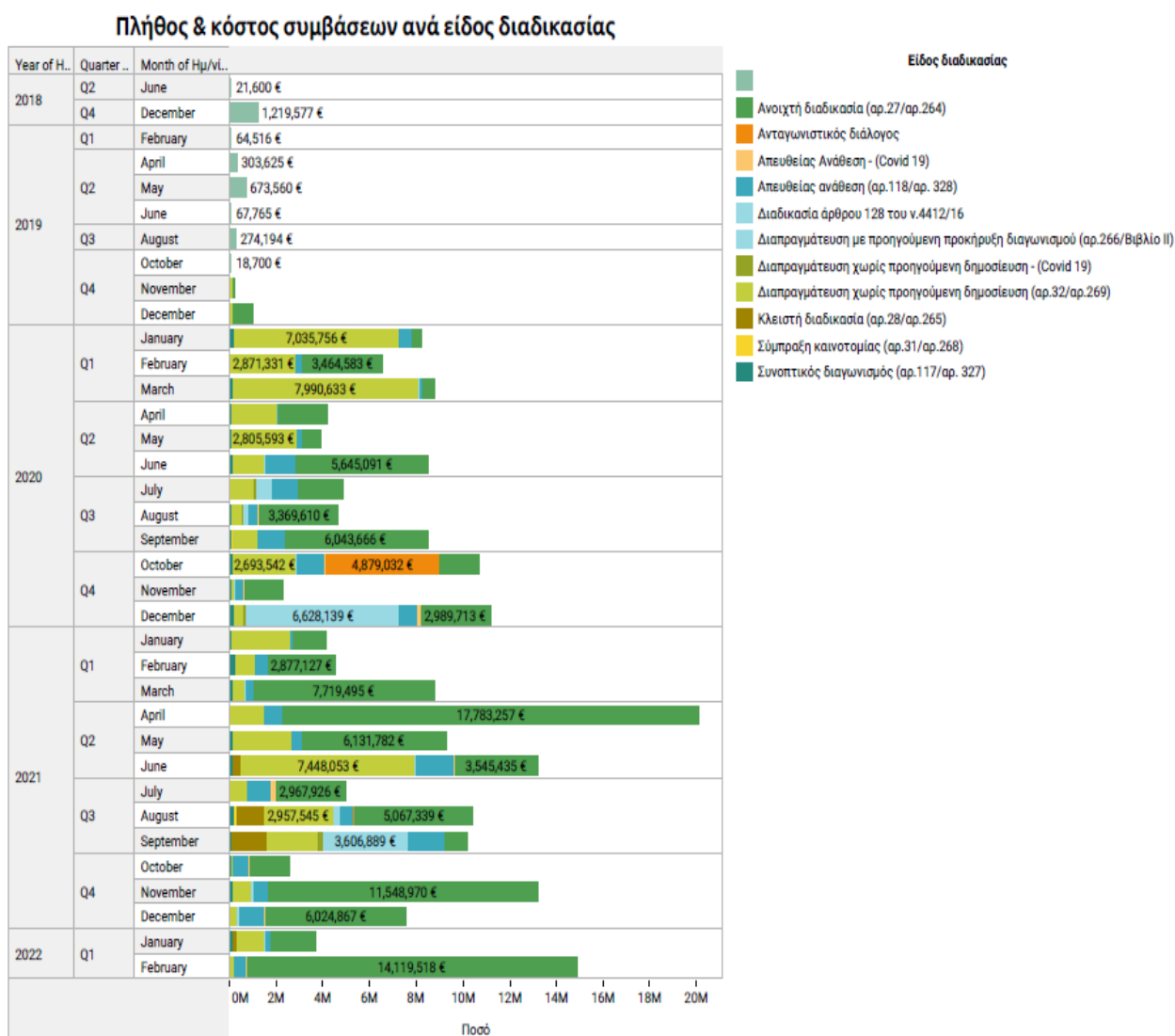
Στο Διάγραμμα 8, βλέπουμε την σχέση πλήθους υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων ανά είδος σύμβασης (ανοικτή, κλειστή διαδικασία, απευθείας ανάθεση, ανταγωνιστικός διάλογος, σύμπραξη καινοτομίας, συνοπτικός διαγωνισμός, διαπραγμάτευση με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού, διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση) διαχρονικά. Παρατηρούμε ότι με την αύξηση στους τύπους των δημοσίων συμβάσεων για τα έτη 2020-2021, έχουμε σημαντική αύξηση του πλήθους ανά

είδος διαδικασίας των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων σε σχέση με τα προηγούμενα δύο χρόνια 2018-2019. Επιπλέον, παρατηρείται και αύξηση των ειδών των διαδικασιών σε σχέση με τα προηγούμενα δύο χρόνια 2018-2019 που έχουμε κυρίως συμβάσεις με την χρήση της ανοικτής διαδικασίας και αρκετές συμβάσεις των οποίων το είδος της διαδικασίας δεν έχει καταχωρηθεί.

Διάγραμμα 8. Κατανομή για το Πλήθος & Κόστος Δημοσίων Συμβάσεων ανά είδος σύμβασης (υπογεγραμμένες συμβάσεις) στην Περιφέρεια Κρήτης για τα έτη 2018 έως 2021. Πηγή: ΚΗΜΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr).

Στο Διάγραμμα 9, βλέπουμε την σχέση πλήθους- κόστους των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων ανά είδος σύμβασης διαχρονικά. Παρατηρούμε ότι με την αύξηση των ειδών των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων για τα έτη 2020-2021, υπάρχει σημαντική αύξηση στο κόστος ανά είδος διαδικασίας σε σχέση με τα προηγούμενα δύο έτη. Ειδικά, παρατηρείται σημαντική αύξηση στα είδη των διαδικασιών ανοικτή διαδικασία, διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και ανταγωνιστικός διάλογος.

Διάγραμμα 9. Κατανομή για το Πλήθος & Κόστος Δημοσίων Συμβάσεων ανά είδος σύμβασης (ποσό) στην Περιφέρεια Κρήτης για τα έτη 2018 έως 2021. Πηγή: ΚΗΜΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr).

Παρατηρώντας όλες τις παραπάνω κατανομές διαπιστώνουμε ότι οι τροποποιήσεις που έγιναν στον Ν.4412/2016 από τον Ν.4782/2021 έχουν αλλάξει ριζικά την πορεία των δημοσίων συμβάσεων στην χώρα μας και στην περιφέρεια μας. Συγκεκριμένα, λίγο πριν και μετά την εφαρμογή του νέου νόμου βλέπουμε αλματώδη αύξηση στο πλήθος-κόστος ανά τύπο και είδος διαδικασίας των υπογεγραμμένων συμβάσεων στην περιφέρεια Κρήτης (ενδεικτικά, Απρίλιος 2019:1 με κόστος: 333.625 ευρώ, Απρίλιος 2020: με κόστος: 5.000.000 ευρώ, Απρίλιος 2021:118 με κόστος περίπου 20.000.000 ευρώ). Επίσης, βλέπουμε αύξηση των τύπων των συμβάσεων σε έργα, μελέτες και υπηρεσίες και αύξηση στα είδη των

διαδικασιών αφού με το νέο νόμο έχουν προστεθεί πολλές νέες διαδικασίες σύναψης σύμβασης (απευθείας ανάθεσης covid, διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, ανταγωνιστικός διάλογος, συμπράξεις καινοτομίας) παρέχοντας περισσότερες επιλογές στους οικονομικούς φορείς και τις αναθέτουσες αρχές. Μέσα από αυτές τις παρεμβάσεις απλοποιείται η διαδικασία σύναψης σύμβασης, δίνεται ευελιξία με την δυνατότητα επιλογής σε πολλαπλές λύσεις, αυξάνοντας την συμμετοχή στην διαγωνιστική διαδικασία και αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα μέσα από την μείωση των αγόνων διαγωνισμών, επιταχύνοντας την διαδικασία σύναψης σύμβασης αφού σε κάποιες ειδικές περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα χωρίς το στάδιο της προηγούμενη δημοσίευση, που είναι χρονοβόρο. Ακόμα, παίρνουμε αρκετές πληροφορίες για τις διαδικασίες συμβάσεων για τα τελευταία δύο έτη, αφού με την εφαρμογή του νόμου είναι υποχρεωτική η δημοσίευση στο ΕΣΗΔΗΣ όλων των συμβάσεων άνω των 30.000 ευρώ. Ωστόσο δεν παίρνουμε αναλυτικά στοιχεία από την βάση δεδομένων για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, καθώς δεν έχουμε στοιχεία για τα έτη 2016-2017. Η παρακολούθηση του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων στην χώρα μας έχει ξεκινήσει μόλις από τις 18.4.2017 με μέριμνα της Ενιαίας αρχής δημοσίων συμβάσεων κάθε τρία χρόνια¹⁰³. Επιπρόσθετα, τα συστήματα ΕΣΗΔΗΣ και ΚΗΜΔΗΣ, προς το παρόν, δεν διαλειτουργούν με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου και αυτό είναι ζητούμενο για τον νέο νόμο. Η επίτευξη διαλειτουργικότητας αποτελεί ζητούμενο της νέας Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2021 -2025¹⁰⁴.

¹⁰³ Σαρρή Μ. 2019, Έλεγχος συμμόρφωσης επί των συστάσεων της από τον Μάρτιο του 2016 έκθεσης «Χρηματοοικονομικός έλεγχος επί της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, με στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης για τα έτη 2013-2014» Ελεγκτικό Συνέδριο. Ελληνική Δημοκρατία Αθήνα.

¹⁰⁴ Βλ. Αρ. αποφ. 58305/2021, ΦΕΚ 2182/Β'/ 25.05.2021 «Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2021-2025».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η θέσπιση ενός νέου θεσμικού πλαισίου για όλες τις δημόσιες συμβάσεις, που πρώτη φορά υλοποιήθηκε με την ψήφιση του Νόμου 4412/2016 για την εναρμόνιση της χώρας μας στις οδηγίες 2014/EE/24 και 2014/EE/25 της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις, και η τροποποίηση του από τον Νόμο 4782/2021, ήταν η αρχή της μεταρρύθμισης που αποτέλεσε ορόσημο στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων. Η μεταρρύθμιση αυτή συμπεριλαμβανομένης της τελευταίας τροποποίησης έφερε μια σειρά αλλαγών στις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων όπως τις γνωρίζαμε μέχρι σήμερα με σκοπό την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό και την αναμόρφωση των διαδικασιών Δημοσίων συμβάσεων. Το γεγονός αυτό υλοποιείται μέσα από την ενίσχυση της χρήσης ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης σύμβασης, με αποτέλεσμα την αύξηση της συμμετοχής στους διαγωνισμούς, την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με την εναρμόνιση τους στο ευρωπαϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον, την ενίσχυση καινοτομίας μέσα από τον εμπλουτισμό των ειδών των δημοσίων συμβάσεων, άρα τη δυνατότητα επιλογής. Επιπλέον, την ενσωμάτωση κοινωνικών παραμέτρων όπως εργασιακές και ασφαλιστικές παράμετροι και περιβαλλοντικών παραμέτρων, όπως η τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ως προϋπόθεση για την σύναψη σύμβασης, την αποτελεσματική έννομη προστασία με διεύρυνση του ρόλου της Αρχής εξέτασης προδικαστικών προσφυγών και την απλοποίηση των διαδικασιών και τη διεύρυνση συστήματος κεντρικοποίησης αγορών με την εισαγωγή της χρήσης συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς στις διαδικασίες απευθείας ανάθεσης. Οι κρισιμότερες αλλαγές συνοψίζονται στις κατηγορίες των διαδικασιών απευθείας ανάθεσης, στα εργαλεία των διαδικασιών ανάθεσης και την έννομη προστασία. Αναλυτικά:

1. Παρατηρείται αύξηση του ορίου προσφυγής στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης από 20.000,00 ευρώ σε 30.000,00 ευρώ. Για συμβάσεις έργων, κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών άλλα και για συμβάσεις ΤΠΕ το όριο ανέρχεται στις 60.000,00 ευρώ.
2. Σε αντίθεση με το Ν.4412/2016 στο πλαίσιο της απευθείας ανάθεσης καθιερώνεται η υποχρεωτική δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ της πρόσκλησης για την υποβολή προσφοράς εφόσον η αξία της είναι πάνω από 2.500,00 ευρώ.
3. Εισάγεται πρώτη φορά η απευθείας ανάθεση συμβάσεων ως του ποσού των 40.000,00 ευρώ ανά είδος αγαθού ή σε ετήσιο επίπεδο, μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-Marketplace).
4. Επανακαθορίζεται η διαδικασία ανάθεσης συμβάσεων που αφορούν ενέργειες τεχνικής βοήθειας, αλλά και τα αρμόδια όργανα. Προβλέπεται η δυνατότητα ανάθεσης συμβάσεων με αξία ως 60.000,00 ευρώ με πρόσκληση που απευθύνεται σε τρεις τουλάχιστον οικονομικούς φορείς, εγγεγραμμένους στους σχετικούς καταλόγους προμηθευτών ή πάροχων υπηρεσιών και

δυνατότητα ανάθεσης αξίας από 60.000,00 ως 100.000,00 ευρώ, με πρόσκληση που απευθύνεται σε όλους τους εγγεγραμμένους φορείς.

5. Καταργούνται οι συνοπτικοί διαγωνισμοί αφού γίνεται υποχρεωτική η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ για σύναψη δημοσίων συμβάσεων άνω των 30.000,00 ευρώ.
6. Θεσμοθετείται κατηγορία «Δημοσίων Συμβάσεων ήσσονος αξίας» με αξία που δεν ξεπερνάει τις 2.500,00 ευρώ.
7. Καθιερώνεται η υποχρεωτική χρήση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Εγγράφου της σύμβασης, το οποίο ενέχει την θέση υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν.1599/1986 με τις ανάλογες συνέπειες και καταργείται το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης.
8. Καθιερώνεται η τήρηση ηλεκτρονικού μητρώου προεπιλεγμένων οικονομικών φορέων.
9. Καθιερώνεται η υποχρεωτική χρήση ΕΣΗΔΗΣ/ΚΗΜΔΗΣ για όλες τις συμβάσεις αξίας πάνω από 30.000,00 ευρώ έναντι των 60.000,00 ευρώ. Υποχρεωτική χρήση για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία πάνω από 2.500,00 ευρώ έναντι των 1000,00 ευρώ που ισχύει σήμερα.
10. Καθιερώνεται η υποχρεωτική δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ της πρόσκλησης για την υποβολή προσφοράς σε συμβάσεις απευθείας ανάθεσης άνω των 2.500 ευρώ.
11. Προωθείται η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών με την χρήση εξουσιοδότησης προς τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων ή τον Υπουργό Υγείας στις κατηγορίες που η χρήση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών είναι υποχρεωτική.
12. Επεκτείνεται η αρμοδιότητα της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών σε όλες τις συμβάσεις που έχουν εκτιμώμενη αξία πάνω από το όριο για την απευθείας ανάθεση των 30.000,00 και στις συμβάσεις ενεργειών τεχνικής βοήθειας πάνω από 60.000,00 ευρώ.
13. Εισάγεται η δυνατότητα προφορικής ακρόασης των μερών μετά από αίτημα του προσφεύγοντος, του παρεμβαίνοντος ή της αναθέτουσας αρχής.
14. Για την επιτάχυνση της διαδικασίας προβλέπεται η άσκηση αναστολής και η αίτηση ακύρωσης με το ίδιο δικόγραφο.
15. Για τις συμβάσεις συγκεκριμένων κατηγοριών που εξαιρούνται των διαδικασιών έννομης προστασίας, τις συμβάσεις με απευθείας ανάθεση ή τις συμβάσεις τεχνικής βοήθειας με εκτιμώμενη αξία πάνω από 60.000,00 ευρώ καταργείται πλήρως η δυνατότητα άσκησης ειδικής ή ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής.
16. Προωθείται η ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών και καινοτόμων προϊόντων μέσω των συμπράξεων καινοτομίας.
17. Ενοποίηση του σταδίου αξιολόγησης προσφορών και ανάθεσης για τις συμβάσεις για τις διαδικασίες με διαπραγματεύσεις χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

18. Μέσα από την μελέτη για τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων στην περιφέρεια Κρήτης διαπιστώνουμε ότι οι τροποποιήσεις του Ν.4412/2016 από τον Ν.4782/2021 έχουν αναμορφώσει ριζικά την πορεία των δημοσίων συμβάσεων στην περιφέρεια μας.
19. Παρατηρείται αλματώδης αύξηση του πλήθους και του κόστους των υπογεγραμμένων δημοσίων συμβάσεων ανά τύπο και ανά είδος σύμβασης και αύξηση των ειδών των διαδικασιών σύναψης σύμβασης στην περιφέρεια Κρήτης μετά την εφαρμογή των διατάξεων του νέου νόμου.
20. Ζητούμενο του νέου νόμου είναι η διαλειτουργικότητα και η βιωσιμότητα των συστημάτων ΕΣΗΔΗΣ και ΚΗΜΔΗΣ με τα άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημόσιου που αυτή την στιγμή δεν υφίσταται.

Μέσα από αυτή την μεταρρύθμιση και την αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου των διαδικασιών των δημοσίων συμβάσεων αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά το πρόβλημα της πολυνομίας και ανασφάλειας που υπήρχε με ένωση των διαδικασιών σε ένα ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο, το πρόβλημα της αυστηρότητας του νομοθετικού πλαισίου που υπήρχε με την ευελιξία, το πρόβλημα των χρονοβόρων διαδικασιών ανάθεσης και των χρονοβόρων διαδικασιών που προϋπήρχε μέσα από την σύντηξη και την απλοποίηση των διαδικασιών. Επιπλέον, στην απλοποίηση και την επιτάχυνση, στην διαφάνεια των διαδικασιών συνέβαλε καθοριστικά, η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων και διαδικασιών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης αυξάνοντας ιδιαίτερα τον αριθμό συμμετοχής στους διαγωνισμούς μειώνοντας αισθητά τους άγονους διαγωνισμούς, ρίχνοντας ιδιαίτερα το κόστος των διαδικασιών. Ακόμα, με την κεντροποίηση των αγορών και την χρήση των ηλεκτρονικών μέσων διευκολύνεται το άνοιγμα σε νέες αγορές κάνοντας τις επιχειρήσεις ανταγωνιστικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά το πρόβλημα των μονοπωλίων που προϋπήρχε, με την προστασία του ανταγωνισμού ενθαρρύνοντας την συμμετοχή περισσότερων επιχειρήσεων και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επίσης, διευκολύνονται οι διαδικασίες υλοποίησης μεγάλων έργων υποδομής που θα ωφελήσουν επί μακρόν την κοινωνία συμβάλλοντας σε οικονομική ανάπτυξη.

Σε ότι αφορά την περιφέρεια Κρήτης παρατηρούμε την καταλυτική επιρροή στην πορεία των έργων μέσα από τη μετάβαση από τον ένα νόμο στο άλλο. Συγκεκριμένα, παρατηρούμε την δραματική αύξηση του αριθμού σύναψης συμβάσεων (ενδεικτικά ετήσιος αριθμός συμβάσεων ανα τύπο: 2019:15, 2020:790, ετήσιος αριθμός συμβάσεων ανά τύπο μετά την εφαρμογή του νέου νόμου 2021:1000), με την αύξηση όλων των τύπων των συμβάσεων από έργα και τεχνικές ή λοιπές συναφείς υπηρεσίες που ίσχυε σε έργα, μελέτες, υπηρεσίες, προμήθειες, τεχνικές ή λοιπές συναφείς υπηρεσίες. Επιπλέον, παρατηρούμε άναλογη αύξηση του αριθμού των διαδικασιών σύναψης σύμβασης, με την αύξηση των ειδών των διαδικασιών σύμβασης από την παραδοσιακή ανοικτή διαδικασία που εφαρμόζονταν κατά βάση μετά από συγκεκριμένη αξία σύμβασης στα είδη της ανοικτής διαδικασίας, της κλειστής

διαδικασίας, τον ανταγωνιστικό διάλογο, την απευθείας ανάθεση, την απευθείας ανάθεση covid, την διαπραγμάτευση με προηγούμενη διαδικασία διαγωνισμού, την διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη διαδικασία διαγωνισμού, σύμπραξη καινοτομίας, τον συνοπτικό διαγωνισμό. Ακόμα, παρατηρείται η αύξηση της αξίας των συμβάσεων με την εφαρμογή του νέου νόμου (ενδεικτικά, Απρίλιος 2019:1 με κόστος: 333.625 ευρώ, Απρίλιος 2020: με κόστος: 5.000.000 ευρώ, Απρίλιος 2021:118 με κόστος περίπου 20.000.000 ευρώ). Συνοψίζοντας, παρατηρούμε ότι στην περιφέρεια Κρήτης, με την εφαρμογή του νέου νόμου υλοποιούνται περισσότεροι τύποι συμβάσεων και έχουμε αύξηση του αριθμού ανά τύπο σύμβασης, με κυριότερους: υπηρεσίες, έργα, προμήθειες, υλοποιούνται περισσότερα είδη διαδικασιών ανάθεσης και έχουμε αύξηση του αριθμού των συμβάσεων ανα είδος, με κυριότερες: ανοικτή διαδικασία, απευθείας ανάθεση, διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Επιπρόσθετα, παρατηρούμε ότι υλοποιούνται συμβάσεις μεγαλύτερης αξίας ανα τύπο σύμβασης, με κυριότερες συμβάσεις ανα αξία σε έργα, υπηρεσίες και προμήθειες και ότι υλοποιούνται συμβάσεις μεγαλύτερης αξίας ανά είδος διαδικασίας σύμβασης, με κυριότερες ανοικτή διαδικασία και διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. Τέλος, η αύξηση της παραγωγής και της αξίας των συμβάσεων όλων των τύπων των έργων μέσα από την απορρόφηση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων δίνει την δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την δημιουργία υποδομών και υπηρεσιών που θα ωφελήσουν την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη της Κρήτης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

1. Αναγνωστόπουλος, Ε. 2016, *Νόμος 4412/16 Πρακτικός Οδηγός- Δημόσιες Συμβάσεις έργων, προμηθειών & υπηρεσιών*, Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ), Αθήνα.
2. ΕΑΑΔΗΣΥ-Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων 2018-2021(2018-2021).[Online]. Available from: https://ppp.eaadhsy.gr/index.php/el/?option=com_sppagebuilder&view=page&id=131.
3. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2016 (2016). [Online]. Available from: https://www.eaadhsy.gr/images/docs/2016_Ekthesi_Pepragmenon_EAADHSY.pdf. [23.10.2021].
4. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2017 (2017). [Online]. Available from: https://www.eaadhsy.gr/images/docs/2017_Ekthesi_Pepragmenon_EAADHSY.pdf. [23.10.2021].
5. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2018. (2018). [Online]. Available from: https://www.eaadhsy.gr/images/docs/2018_Ekthesi_Pepragmenon_EAADHSY.pdf. [23.10.2021].
6. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2019. (2019). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/552-ekthesi-pepragmenon-2019>. [23.10.2021].
7. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων 2020. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/636-ekthesi-pepragmenon-2020> [23.10.2021].
8. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Πρόταση για την εθνική στρατηγική δημοσίων συμβάσεων 2016-2020. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-eaadhsy/193-protash-gia-thn-yio8ethsh-e8nikhs-strathgikhs-gia-tis-dhmosies-symvaseis-2016-2020> [23.10.2021].
9. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Πρόταση για την εθνική στρατηγική δημοσίων συμβάσεων 2021-2025. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-ethsies-ektheseis/598-protasi-gia-ti-nea-ethniki-stratigiki-dimosion-symvaseon-2021-2025-> [23.10.2021].
10. ΕΑΑΔΗΣΥ- Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Έκθεση επί των συστάσεων του Ελεγκτικού συνεδρίου. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-eaadhsy-> [23.10.2021].
11. ΕΕ- Ευρωπαϊκή Ένωση Γραφείο Εκδόσεων. Έγγραφο καθοδήγησης για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά

- Διαθρωτικά και επενδυτικά ταμεία. (2018). [Online]. Available from: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/1f1c8329-c2c8-11e8-942401aa75ed71a1/language-el/format-PDF+&cd=1&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d> [23.10.2021].
12. ΕΣΗΔΗΣ- Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Συμβάσεων – Ετήσια Στατιστικά 2015-2020. (2020) [Online]. Available from: http://www.promitheus.gov.gr/webcenter/faces/oracle/webcenter/page/scopedMD/sd0cb90ef_26cf_4703_99d5_1561ceff660f/Page119.jsx?_afLoop=8028960218019889#%2Foracle%2Fwebcenter%2Fpage%2FscopedMD%2Fsd0cb90ef_26cf_4703_99d5_1561ceff660f%2FPage246.jsx%40%3Fwc.contextURL%3D%2Fspaces%2Fprod_ministry%26_adf.ctrl-state%3D1636uhw12q_4 [23.10.2021].
13. ΚΗΜΔΗΣ- Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων. Ετήσια στατιστικά Στοιχεία 2015-2020. (2020). [Online]. Available from: http://www.promitheus.gov.gr/webcenter/faces/oracle/webcenter/page/scopedMD/sd0cb90ef_26cf_4703_99d5_1561ceff660f/Page119.jsx?_afLoop=8028960218019889#%2Foracle%2Fwebcenter%2Fpage%2FscopedMD%2Fsd0cb90ef_26cf_4703_99d5_1561ceff660f%2FPage246.jsx%40%3Fwc.contextURL%3D%2Fspaces%2Fprod_ministry%26_adf.ctrl-state%3D1636uhw12q_4 [23.10.2021].
14. ΜΙΧΑΗΛΟΠΟΥΛΟΣ& ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ. Ενημερωτικό Δελτίο- Ν.4782/2021-Το νέο τοπίο στις δημόσιες συμβάσεις. (2021). [Online]. Available from: <https://www.gmlaw.gr/el/news/item/137-to-neo-topio-stis-dimosies-simvaseis>. [23.10.2021].
15. ΜΙΧΑΗΛΟΠΟΥΛΟΣ& ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ. Ενημερωτικό Δελτίο- Δημόσιες συμβάσεις στον αστερισμό του covid-19 (2021). [Online]. Available from: <https://www.gmlaw.gr/el/news/item/132%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%BA%CE%BF%CF%81%CF%89%CE%BD%CE%BF%CF%8A%CE%BF%CF%8D> [23.10.2021].
16. ΜΟΠΑΔΙΣ- Μονάδα Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμβάσεων. Ενημερωτικό δελτίο δημοσίων συμβάσεων. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-eaadhsy2-2020.pdf> [23.10.2021].
17. Μουκίου, Χ.Π. 2018, *Ακεραιότητα & Εντιμότητα στις Δημόσιες Συμβάσεις, Η σταδιακή αφομοίωση του διεθνούς Soft law σε επίπεδο Δημοσίων Συμβάσεων.*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
18. ΟΟΣΑ- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Έκθεση αποτίμησης Ανταγωνισμού Ελλάδα (2016). [Online]. Available from: <https://www.oecd.org/competition/ellada-ekthesi-apotimisis-antagonismou-oosa.htm>. [23.10.2021].
19. ΟΟΣΑ- Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Περιφερειακή πολιτική Ελλάδας μετά τον 2020. (2020). [Online]. Available from:

https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NJoV1T15_qoJ:https://www.espa.gr/el/Pages/NewSFS.aspx%3Fitem%3D1272+&cd=4&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d. [23.10.2021].

20. Σαρρή, Μ. 2019, *Έλεγχος Συμμόρφωσης επί των συστάσεων της από Μάρτιο 2016 έκθεσης, «Χρηματοοικονομικός Έλεγχος επί της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, με στοιχεία ελέγχου επιδόσεων και συμμόρφωσης για τα έτη 2013 και 2014»*, Ελεγκτικό Συνέδριο, Ελληνική Δημοκρατία, Αθήνα.
21. Σωτηρόπουλος, Δ. Α, Βλαχόπουλος, Σ., Φιλόπουλος, Λ., Ζώης, Γ.Θ., *Δημόσια έργα, προμήθειες, μελέτες και συναφείς υπηρεσίες: Ο Νόμος 4412/2016 και η εφαρμογή του- Ανάλυση αστοχιών του παρελθόντος και προτάσεις βελτίωσης*, διαΝΕΟσις, Αθήνα.
22. Περιφέρεια Κρήτης. Γενικοί Απολογισμοί. Απολογισμοί Περιφέρεια Κρήτης 2016-2020. Απολογισμοί Περιφέρειας Κρήτης 2016-2020 (2020). [Online]. Available from: <https://www.crete.gov.gr/category/enimerosi/apologismoi-2/genikoi-apologismoi/>. [23.10.2021].

Ξενόγλωσση

23. Bedri Kamil Onur Tas 2019, *Effect of Public Procurement Regulation on Competition and Cost-Effectiveness*, ed. European Institute University Institute, RSCAS, Italy, vol.22, no.339, p.1-28.
24. Cernat, L., Zornitsa, K. D 2020, *Public Procurement: How open is the European Union to US firms and brand?* ed. Policy Insights, CEPS, Brussels, vol. 220, no.2, p. 1-8.
25. EC- European Commission. Public procurement guidance for practitioners. (2018). [Online]. Available from: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/guide/ [23.10.2021].
26. EC- European Commission. Public procurement study administrative capacity in the EU-Greece country profile. (2020). [Online]. Available from: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/#7. [23.10.2021].
27. EC- European Commission. A Handbook on Green Procurements. (2016). [Online]. Available from: <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf> [23.10.2021].
28. EIPA- European Institution of Public Administration. EU public procurement policy in the context of COVID-19. (2020). [Online]. Available from: <https://www.eipa.eu/eu-public-procurement-policy-in-the-context-of-covid-19/>. [23.10.2021].
29. ESIF- European Structural and Investment Funds. National procurement requirements. (2020). [Online]. Available from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/917826/ESIF-GN-1-001_ESIF_National_Procurement_Requirements_v7.pdf. [23.10.2021]
30. GPPD- Global Procurement Database. Greece Country profile for 2019. (2019). [Online]. Available from: https://www.globalpublicprocurementdata.org/gppd/country_profile/GR. [23.10.2021].

31. HCAP- Hellenic Corporation of assets and participations. Procurement Regulation. (2018). [Online]. Available from: <https://www.hcap.gr/wp-content/uploads/2020/05/HCAP-Procurement-Regulation.pdf>.
32. Khi, V. T. 2009, *International Handbook of public administration and public policy*, ed. CRC Press, Public Procurement, New York.
33. Mendoza, J.J, Hemandez, M.L., Escobar, S.E 2019, *Sustainable Public Procurement: from law to practice*, Sustainability, vol.11, no.6380, p.1-23.
34. MAPS- Methodology for Assessing Procurement Systems. Section III – Assessment of public Procurement systems (2021). [Online]. Available from: <https://www.mapsinitiative.org/methodology/MAPS-pillar-I-legal-regulatory-policy-framework.pdf+&cd=13&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d>
35. Nogues, A.A, Mendes, N.F 2020, *Measuring public procurement rules and practices. Benchmarking a recurrent infrastructure contract*. ed. Policy research working papers, WBG, Washington, no.9651, p.1-39.
36. OECD-Organisation for Economic Co-operation and Development. Recommendation on public procurement. (2019). [Online]. Available from: <https://www.oecd.org/gov/public-procurement/recommendation/>
37. OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development. Manual for framework agreements. (2014). [Online]. Available from:
38. OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development. Manual internal audit public sector. (2018). [Online]. Available from: <https://www.oecd.org/gov/ethics/internal-audit-manual-for-the-greek-public-administration-9789264309692en.htm+&cd=11&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d>. [23.10.2021].
39. OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development. Measurement and reduction of administrative burdens in Greece: an overview of 13 sectors. (2014). [Online]. Available from: <https://www.oecd.org/regreform/measurement-and-reduction-of-administrative-burdens-in-greece.htm>. [23.10.2021].
40. Pircher, B. 2020, *EU public procurement policy: the economic crisis as trigger for enhanced harmonization*, Journal of European Integration, vol.42, no.4, p.509-525.
41. SIGMA-Support for Improvement in Governance and Management. Public procurement policy brief (2017). [Online]. Available from: <http://www.sigmaweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-22-200117.pdf>. [23.10.2021].
42. T.G.-Tenders. Guru. Recommendations for public procurements EU. (2021).[Online]. Available from: https://ec.europa.eu/antifraud-knowledge-centre/library-good-practices-and-case-studies/good-practices/tenders-guru_en+&cd=2&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-b-d. [23.10.2021].

Νομολογία

1. Απ. αριθ. 58305/2021- ΦΕΚ 2182/Β'/25.05.2021Απ. αριθ. 70362/2021- ΦΕΚ 2802/Β'/30.06.2021

3. Απ. αριθ. 14900/2021- ΦΕΚ 466/Β'/08.02.2021
4. Απ. αριθ. 11389/1993- ΦΕΚ 185/ Β'/23.03.1993
5. Διόρθωση Οδηγίας 2014/25/ΕΕ
6. Κανονισμός ΕΕ αριθ.910/2014
7. Ν.3410/2005
8. Ν. 3861/2010- ΦΕΚ 112/ Α'/13.07.2010
9. Ν.3978/2011
10. Ν.3959/2011
11. Ν. 4281/2014- ΦΕΚ 160/ Α'/08.08.2014
12. Ν.4412/2016- ΦΕΚ 147/Α'/08.08.2016
13. Ν.4413/2016- ΦΕΚ 148/Α'/08.08.2016
14. Ν.4472/2017- ΦΕΚ 74/Α'/19.05.2017
15. Ν.4782/2021- ΦΕΚ36/Α'/09.03.2021
16. Οδηγία 2014/24/ΕΕ
17. Οδηγία 2014/25/ΕΕ
18. Κ.Υ.Α. 58305/2021- ΦΕΚ 21821/Β'/25.05.2021
19. Κ.Υ.Α. 64233/2021 - ΦΕΚ 2453/Β'/09.06.2021
20. Κ.Υ.Α. 76928/2021-ΦΕΚ 3075/Β'/13.07.2021